

1918

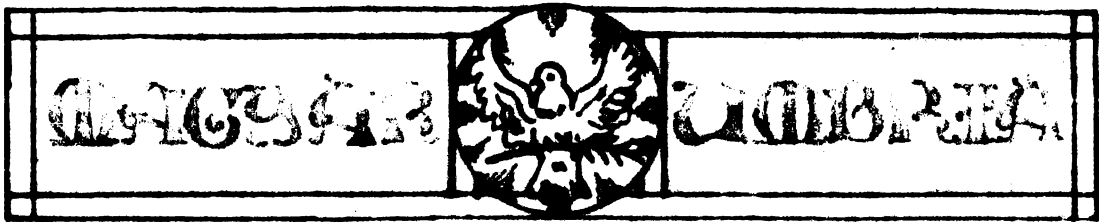
1918
MAY 21

A. KAPISZTRÁNUS · FERENCES ·
EFJÚSÁG · SZÜNETEI · LAPJA ·
· GYÖNGYÖS ·

I. ÉVF. 2. SZ.

1927. AUGUSZT.

TARTALOM:

TANMŰVANYOK:

- A skotizmus ujászlédése. /P. Mingea-fr. Tiber./.....12
- A küllő csölekedet erkölcsisége. /fr. Szabó./.....46
- Protestáns olvak és a hogyi beszéd. /fr. Dózsa./.....56

IRKÉLET:

- Mire fogyverkezzünk? /fr. Sándor./.....61

EMLEKEZZÜNK RÉGISÉGRŐL:

- Magyar barátok az Északkeze földjén. /fr. Dózsa./.....68

MISSIONS ÉLET:

- Görögnyelvi utak. /P. Villa - fr. Dózsa./.....78

TARCA:

- A zsidó titok. /fr. Damján./.....80
- A magyar barát. /fr. Celestin./.....84

- EPONIKA. /fr. Sándor./.....86

- VERSEK. /fr. /.....90

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
 Kirtaptári Művelődéscsoport
 195 / 67. 1997 sz.

az oxfordin és a párisin a hallgatók ezrei vettek körül. Sok iratot hagyott hátra, melyeket gyakran olvastak, le-
irtak, kinyomtattak, alaposan tanulmányoztak és bőven
magyaráztak, így pl.: Sententiait és Quodlibetáit. Nagy-
számu tanítványai folytatták mesterük munkáját, különö-
sen a ferencrend, mely csaknem mindegyik században felül-
múlt számban a többi rendeket, - gyűlt zászlaja alá, de
megtették ezt igen sokan más rendekből is és a világi
papságból is. Több mint 2000 skotista író számolhatunk
össze. Amint Wulf/Gesch.d.mittel.Phil., Tübingen, 1913.
-387.- / megjegyzi a skotista iskoláról, "a thomista is-
kola sehasem bírt ~~XXXX~~ hasonló nagy kiterjedéssel,
mint hatalmas versenytársai." Ő is mint Klug ismétli a
ciszterciarendi Caramuel /meghalt 1682/ szavait: "Scotus
iskolája nagyobb, mint a többi iskolák együttvéve."
A skotisták között nagyon sok magas rangu egyházi sze-
mély volt, mint pl. rendi generálisok, püspökök, érsekek,
kardinalisok, sőt még pápák is, így V. Sándor, IV. Xixtus,
V. Xixtus, akik jórészen már előbb szóban és írásban
határozottan és nyíltan Scotus tanítását adták elő és vé-
delmezték. Ezeket követték a szigorú és tiszta életű fér-
fiak, akik a szentség hírében haltak meg, és akiket az Egy-
ház szentté avatott. Csak át kell egyszer nézni és átlapozni
Sziennai sz. Bernardin, Kapisztránói sz. János, Markhiai
sz. Jakab vagy Chiavassói b. Angelus már több mint 30 ki-
adást elért munkáit, s még sok másét, s csakhamar ráaka-
dunk a skotista világnézetre. Markhiai sz. Jakab a sz. Vér-
ről külön munkát írt, amelyben a ferences /theologiai/
iskola theóriáját, Krisztusnak a keresztfán kiontott vé-
rének elegettevő erejéről a hypostatika unio-ból védel-
mezte. Azt pedig helytelen feltenni, hogy oly sok nagy-
tekintélyű pap, kiknek igazhitősége és igazi egyházi ér-
zelme mindenkétség felett van, hat évszázadon keresztül
valahogyan téves és veszélythordó tanra minden szó nélkül
felesküdték volna.

2./ Mostanában tényleg szokták mondani, hogy Luther
az ő theologiai műveltségét a skotista-okkamista szerzők-
ből merítette és ezek vezették később tévedéseibe. Már
Klug/287/ utal arra, hogy a skotizmus nem ugyanaz, mint
az okkamizmus és Skotus tanítását nem szabad összekever-
ni az egyes skotistákéval. A Nominálizmus a középkorban
már jóval Scotus előtt ismeretes volt és sok követőre ta-
lált. A Conceptualizmus formájában való tetszetős felújítá-
ása a XIV. század kezdetén Scotus egyik tanítványától,
Aureoli Pétertől származik, de ez nem mesterének nyomdo-
kán haladt, ellenkezőleg elvetette az univerzaliákról
szóló tanát a formalizmust illetőleg, és gunyt ü-

zött belőle és felületeséggel vádolta tanítóját, sz. Tamás realizmusát is megtámadta. Okkam sem Scotus tanítványa sőt ellenfele, mint az összes okkamisták; ugyanis a skotisták ép úgy, mint a thomisták az okkamizmus ellen támadtak. Wulf ezt írja /439/ " a XV. században az okkamisták a legtöbb egyetemen a többi skolasztikusokkal szemközt álltak, őket moderneknek nominalistáknak, nevezhetők, viszont a skotistákat és thomistákat realistáknak, akik a régi utat védelmezték.

Az illetékes körökben nagyon is köztudomású volt a Scotus és Okkam tana közti lényeges különbség. Okkam tanítását még életében és pedig 1339.-ben és 1340.-ben Párisban az egyik fakultás, 1346.-ban pedig VI. Kelemen tiltotta el. Semmi ilyesfélét a skotizmusról nem lehet olvasni. Ellenkezőleg, amikor 1473.-ban XI. Lajos király egyik iratában ismét megparancsolta a párisi egyetemnek, hogy a nominalizmust az iskolákból végleg irtassák ki, és a célból meghagyta, hogy a régi realisták könyveit olvassák. Négy Albert-Szt. Tamás, Római Egyed, málcsi Sándor és sz. Bonaventura mellett megnevezte Scotust is.

Ha minden további nélkül, beismerjük, hogy Luther tévedéseit teljesen vagy legalábbis nagyobb részben a skotista-okkamista munkákból merítette, ugye azt kell kérdeznünk, Miért lett hát eretnek? Korának tudósai vajjon nem tévedtek-e anélkül, hogy elszakadtak volna az egyháztól vagy hadat üzentek volna neki? Miért nem vonták le épen a skotisták hasonló következtetést, ha tanításukat egyház ellenes forrásnak látták? A skotisták vajjon nem ép úgy, mint a thomisták és pedig mindjárt kezdetben az újítások ellen foglaltak állást. A buzgó skotista doktor subtilis magyarázója Lychetus Ferenc, rendi generális már 1520.-ban küzdött Luther ellen, a németországi franciskánusok meglátogatásakor. Hasonlóképpen a cerpi generális-káptalan 1521.-ben. Az első hercesok között ott találjuk: Schetzgeyer Gáspárt a bajor franciskánust / meghalt 1527/ , aki a skotista irány teljesen elhatározott skolasztikusa volt.

Ha a skotizmus a protestantizmus előfutárja és annak elveit és tanításait több-kevésbé magában foglalja, akkor közelfekvő lenne az a föltevés hogy ez a távlat ép az említett skolasztikus iskola követői között talált volna sok barátot. Ezt azonban lehetetlen bebizonyítani, sokkal inkább az ellenkezőjét. Általánosan elismert tény az, hogy ép a franciskánusok adták a legtöbb és leglelkesebb skotistát, az ő tanulmányozására gyűlt össze a franciskánus rend legjelentősebb része. Búszkón nevezhetjük Scotust " Doctor Ordinis"-nek. A skotizmus maradt a ferencrend kedves tana.

Vejjon a XVI.- század vallási viharában a franciskánus rendből való apostoták száma aránylagosan nagyobb volt-e a többi szerzetesrendek és társulatok hoz képest, amelyek többé-kevésbé vagy teljesen a thomizmushoz vonzódtak. Ezt kellene elsősorban bebizonyítani. Bizonyára nem hiányoztak ilyenek a ferenceseknél sem, de eltekintve más tényezőktől, a rendi fejelemtől való elszakadás közelebbi vizsgálatánál csakul nem a rendi iskolához való ragaszkodást fogjuk megállapítani. Ezzel járul, hogy az összes rendek közül akkoriban ennek volt legtöbb tagja. Ezért nem eshetik oly rossz becsültség alá, ha sok franciskánus hitehagyott lett. Alapánosan ismert, hogy, mily nagy azoknak a száma, akikért a régi hitet, hősiességgel életük árán is a sikre szálltak. Nagyonbízott így volt ez Skóciában, Angliában és Írországban, is, mely országok egymás közt versenyeztek azon kitüntetésért, hogy melyikük szülötte Duns Scotus.

/Folyt.köv./

Németből fordította

Fr. T i b o r .

A jelen alkalommal azon rég vitatott kérdést szeretnők közelebbről szemügyre venni, mely a külső cselekedet erkölcsiségéről akar biztos képet nyújtani, t. i. hogy a külső cselekedet bír-e a belső cselekedet erkölcsiségétől megkülönböztetett külön erkölcsiséggel. E kérdést illetőleg két vélemény alakult ki: a/ Szent Tanással élőkön a tomisták¹ és a modern erkölcsbölcselek - egy kettő kivételével - azt tartják, hogy a külső cselekedet önmagában véve / per se / nem ad semmi új erkölcsiséget a belső cselekedet erkölcsiségéhez, hanem néha esedékesen / per accidens / növeli azt. b/ Később azonban Sz. Bonaventurával, Halesi Sándorral, Scotussal élőkön a skótisták² egyhangúsan állítják, hogy a külső cselekedet önmagában véve is ad a belső cselekedetnek új, tőle különböző erkölcsiséget, lényeges jutalom vagy büntetés rendjében, vagyis a belső cselekedetből származó jutalom vagy büntetés mellett.

Mi a második véleményt tartjuk valószínűbbnek, melynek bebizonyítása céljából a következő sorrendben fogjuk a kérdést tárgyalni: I. 1/ Megállapítjuk, hogy mit értünk belső és külső cselekedet alatt. 2/ Vizsgáljuk meg a külső cselekedetet a szándék és a végrehajtás szempontjából. 3/ Lásdögezzük, hogy mily esetekben növeli esedékesen a külső cselekedet a belsőnek erkölcsiségét. II. Bizonyítani fogjuk tételünket és felelünk a följehozott ellenvetésekre. III. 1/ Adjuk az ellenvélemény érveit és felelünk azokra. 2/ Megerősítve a fő-célt, mely értekezésünk folyamán vezetett, befejezzük azt.

I.

1/ Mikor a külső cselekedet erkölcsiségéről tárgyalunk, először is le kell szögeznünk azt, hogy mit értünk a belső cselekedet és mit a külső cselekedet alatt. Belső cselekedet³ alatt értjük a magát szabadon elhatározó akaratnak döntését valamely erkölcsi jóval vagy rosszal szemben; A külső cselekedet⁴ alatt pedig értjük ezen belsőleg és szabadon elhatározott erkölcsi jónak vagy rossznak az akartól megkülönböztetett belső / értelmi/ v. külső / fizikai/ képességgel való megvalósítását.

2/ A fönti értelemben vett külső cselekedet hátráfélésként jöhet számításba: a/ a szándék, / intentio/ és 2/ a végrehajtás, a megvalósítás / executio/ szempontjából.

Ha a szándék szempontjából vizsgáljuk a külső cselekedetet, akkor úgy jelenik az meg előttünk, mint a belső cselekedetnek tárgya, megvalósítandó célja, melytől függ a belső cselekedetnek erkölcsi jó v. rossz volta, miért is a külső cselekedetnek az esetben a belsőnél előbblegesebb és alapvetőbb erkölcsi jósága, illetve rossz-szasága van. Mert az alakisználkodásnak szándékolás a-

zért jó, mivel maga az elismerés-adás egy bizonyos jó, amely Istennek tetszik, a józan észnek pedig, vagyis az erkölcsi zsínórmértéknek megfelelő /conveniens/.¹² Szóval lélekben azért rossz már szándéklag is a lépés, mert az önmagában véve már egy bizonyos rossz, amely Isten akaratával ellenkező, az erkölcsi zsínórmértéknek pedig vagyis a józan ész követelményének képtelen megfelelni.

Ha a második szempontból vesszük szemügyre a külső cselekedetet, akkor az nem más, mint a belső cselekedetnek eredménye. A belső cselekedetnek pedig azáltal lesz eredménye, mivel maga az akarat határozottan szándékolja vagy parancsolja a külső cselekedetet és így szükségképpen következik, hogy a külső cselekedet magától a belső cselekedettől nyeri tényleges erkölcsi és beszámítható jószágát vagy rosszságát az érdemet vagy jutalmat a bünt és büntetést illetőleg.

Mi nem vesszük most a külső cselekedetet, mint a belsőnek tárgyát, melynek elsőbbleges erkölcsisége van, hanem mint annak eredményét, amely az akarat felváltán jön létre a amely magában az akaratban bírja tényleges erkölcsiségének alapját.¹³

3./ Akik a skotista véleményvel ellenkező nézetben vannak, még azok is elismerik, hogy bizonyos esetekben a külső cselekedet is képes növelni esedékesen a belső cselekedetnek erkölcsiségét. Ezen esetek a következők: a./ mikor az akarat igen nagy hevességgel vágyódik valami után; b./ mikor a cselekedet végrehajtása hosszabb időtartalmat igényel; c./ mikor az akarat cselekményét sokszor kell ismételni annak külső végrehajtásában; d./ mikor a cselekedet végrehajtása botrányt okoz; e./ mikor a cselekedet, mint jó példa, követésre indít másokat; f./ és végül mikor a cselekedet a jóvátétel /restitutio/ kötelezettségével jár, vagy ne irregularitást vagy kiközösítést von maga után. Ezekben az esetekben tehát a külső cselekedet ad a belsőhöz új erkölcsi jószágot vagy rosszságát a nem lényeges jutalmat vagy büntetést illetőleg.¹⁴

II.

Mi azonban ezenkívül tartjuk és bizonyítani is fogjuk, hogy:

TÉTEL: A külső cselekedet ad önmagában véve is a belsőhöz bizonyos erkölcsi jószágot vagy rosszságot a lényeges jutalom vagy büntetés rendjében, vagyis a belső cselekedettől származó jutalom vagy büntetés mellett.

Támasztjuk bizonyítására a következő érveket hozhatjuk fel:

1./ A Szentírásból. A szentírásban olvassuk az Isten parancsát: "ne paráználkodjál,"¹⁵ melyet ily értelemben magyaráztak a középkori szentírás-magyarázók: "Aki tehát az akaratához a cselekvést is hozzáadja, az a go-

gonoszsgot gonoszsgal teti", amiből világos, hogy nem-
csak a paráználkodás érzetében /belső cseleked./, hanem a
paráznaság végrehajtásában is /külső csele./ van külön go-
noszság, amit megérdemít a paráznaság belső és külső cse-
lekedényét tiltó más-más törvény: "Ne paráználkodj... Fele-
barátod feleségét ne kívánjad." Tehát a külső cselekedet
ad új megkülönböztetett erkölcsiséget a belső cselekedet-
hez.-- Erre engednek következtetni Krisztus Urunknak sza-
vai is: "Mindem azért, aki megvall engem az emberek előtt,
és is megvallom őt Atyám előtt... S ha valaki itelül egyne
a legkisebbek közül egy pohár hideg vizet ad csak a tenit
vány nevében is, bizony mondom nektek, nem vesztí el ju-
telmát". Krisztus Urunk tehát erős hangsúlyozással biz-
tosítja a külső jócselekedet ajutalmát... Szt. Pál apostolus
is ez értelemben írhatta a korintusi hívekhez: "Mert az,
mi most nyomorúságunkban egy szempillantásnyi és könnyű,
a dicőtségnek módfelett örökkévaló nagyságát eszközli ben-
nünk" vagyis a türeléssel elviselt külső szenvedések
nagyban hozzájárulnak örök boldogságunk eredményteljesebb
eszközléséhez, ami szintén tártalmakat erősíti meg.

2./ A Szentatyák tekintélyéből. Szt. Jeromos azt.
Pál apostolusnak a korintusiakhoz írt levelének eme szava-
it meggyerázva: "Most tehát cselekedettel is végezzétek el
igy ír: "Nikéng semmit sem használ annak akarata, aki sem-
mit sem akar, hasonlóképen gyűlöletelen lesz azoknak a-
karata is, akik azt cselekedettel végre nem hajtják"- va-
gyis azt. Jeromos szerint a belső akarat elhatározás ak-
kor lesz igazán gyűlöletöl, ha azt külsőleg meg is való-
sítjuk. Ebből azonban könnyen levezethető, hogy a külső
cselekedetnek a belsőtl megkülönböztetett erkölcsiséget
tulajdonít.-- Szt. Agoston pedig szerencsétlennel, nyomor-
ultnak nevezi a rossz akaratot, amely azonban mégsem o-
lyan nyomorult, mint lenne azon esetben, ha bírá mindazt,
ami szükséges a rossz akarat megvalósításához: "Szerencsét-
len, nyomorult már az is, akinek csupán rossz akarata van
de szerencsétlenebb, nyomorultabb az, aki rendelkezik is
ezen képességgel, mellyel rossz akarata vágyának érvényt
tud szerezni". Ha azt. Agoston szavait vizsgáljuk, akkor
azt vesszük észre, hogy itt nem a büntetés nyomorúságá-
ról van szó, hiszen ez esetben több büntetés kellene el-
viselnie annak, akiben a gonosz vágy él, mint annak, aki-
nek gonosz vágya kielégült, és pedig azért, mert már az is
szörnyű kín, ez emberre nézve, hogy a bűnös dolgot, az el-
jes érvénytel, melyet oly forrón akar, el nem érheti; ha-
nem a bűnnek gonoszsga, nyomorúsága jöhet itt szóba, a-
mely a belső cselekedetben van meg és a belső cselekedeti
gonoszsgot növeli ugyanannak külsőleg való érvényrejutá-
sa. Ebből pedig levezethető, hogy a külső cselekedet egy
bizonyos új gonoszsgal növeli a belső cselekedet gonosz-
ságát és ezokból lesz szerencsétlenebb, nyomorultabb az,
aki gonosz vágyat kielégíti. Tehát a külső cselekedet ad
új erkölcsi gonoszsgot v. jósgot a belső cselekedetnek."

natározottabbá lesz a következtetésünk annak megfontolásában, hogy aki csupán akarja, de végre nem hajtja a rosszat, az még nem rombolja le teljesen azon alappilléreket, melyeken az egyedben az erkölcsiég nyugszik, t.é. viszonyát Istenhez, embertársához és önmagához. aki azonban a gonoszságot végre is hajtja, az teljesen szétzuzza ezeket, hiszen cselekedetével nemcsak Isten haragját vonja magára, hanem súlyosan vét ömaga és igen sokszor még súlyosabban embertársa ellen. Tenét kell, hogy a külső cselekedet új erkölcsiéggel növelje a belsőnek erkölcsiégt.

3. /Bevezetés. a./ Az emberi cselekedetnek erkölcsi milyensége függ az erkölcsiég színórmértékétől /norma moralitatis/, a törvényektől és a lelkiismerettől /regulae morum/. Az erkölcsiég színórmértéke kétféle lehet, elanyi és tárgyi. Ezeket nekünk közelebbről kell vizsgálnunk tételünk érdekében. az elanyi színórmérték /norma subjectiva/ nem egyéb, mint az emberi cselekedetek megegyezése v. különbözése a józan észől, amely megegyezés v. különbözés a magát szabadon elhatározó akaratból származik. Ezekből itt mindég beszélünk a morális/ erkölcsi jósságról v. gonoszságról. a tárgyi színórmérték pedig /norma objectiva/ maga az emberi cselekedetnek a józan észszel való megegyezése v. különbözése. Ezen különösebb tekintet nélkül a cselekvő emberre nézve az bizonyos esetekben lehetség az be nem számítható morális/ erkölcsi jórról, illetve rosszról szó.

Itt szem előtt tartva nem helyes a tanításnak azon elgondolása, hogy mindig csak és szinte kizárólagosan az elanyi színórmérték szemszögéből ítéljük meg az emberi cselekedet erkölcsi milyenségt. Számba kell venni ez ítéletnél a tárgyi színórmértéket is és akkor nem lesz olyan nehéz elismerni a külső cselekedetnek a belsőtől megkülönböztetett erkölcsi jósságt vagy rosszsságt.

Tevét nem szabad felejtenuk, hogy az erkölcsiég normájával a törvényekkel és a lelkiismerettel nem csupán az eredményes, sikeres akarat elhatározás, hanem az ugyanilyen végrehajtás is szembe kerül, ami nem lenne lehetség, ha a külső cselekedet nem rendelkezne a belsőnek erkölcsiégtől megkülönböztetett erkölcsiéggel.

b./ Téma megvalósítását bizonyítja annak tanítás is, hogy bár mi nem vizsgáljuk meg a külső cselekedet erkölcsi jósságt vagy rosszsságt a belső cselekedet függ, de mégis erősítjük, hogy a külső cselekedetben megkülönböztetett, a belsőtől nem azonos erkölcsiég is van, és pedig azért: 1. mert nem csupán hathatósan elhatározni az imádkozást, az elemiznést... Istennek tetsző és jó dolog, amely megfelel a józan észnek, hanem azoknak tényleges megtevése is, sőt az még inkább: 2. hasonlóképen nemcsak akarni a lopást, paráználkodást Istennek nem tetsző, a józan észszel ellenkező dolog, hanem azoknak végrehajtása is erkölcsi rosszát szűl. Ezen értelmi megfontolások

lásból világos, hogy mikor a belső cselekedet külsőleg végrehajtást nyer, akkor annak erkölcsi jóságához vagy rosszságához hozzá járul emennek megegyezése vagy különbözősége is a józan észsel, vagyis az erkölcsi normával vagy valamely törvénnyel szemben, röviden a külső cselekedetnek megkülönböztetett erkölcsi jósága vagy rosszság, bár nem függetlenül a belső cselekedettől.

c. Az emberiségnek közmeggyőződése, hogy a külső cselekedetnek súlyosabb és eredményesebb az erőltetése a végrehajtásnál fogva, mint a belső, miért is a külső cselekedet súlyosabb és beszámíthatóbb jóval vagy rosszal van összekötve, mint a pusztán belső cselekedet. Márpedig nem lehet megengedni azt, hogy az emberiségnek ilyen fontos tárgy közmeggyőződése hamis vagy téves legyen. Tenát kell, hogy a külső cselekedetnek legyen a belsőtől megkülönböztetett erkölcsi jósága vagy rosszság.

d. A dolog lényegét vizsgálva és a józan ész követve az igazsággal ellenkezőnek látszik az, hogy ne érdemeljen Isten előtt több jutalmat az, aki az ő belső, komoly elhatározását cselekedettel végre is hajtja, pl. aki a vértanúságot tényleg elszenvedti, az kell, hogy több jutalmat nyerjen Istennél az ő külsőleg is megvalósított cselekedetért, mint az, akinek csupán erős vágya van a vértanúság után, de azt a valóságban el nem szenvedti. A vértanúságot illetőleg még az ellenvélemény követői is elismerik, hogy aki tényleg elszenvedti azt, az megnyeri a vértanukat illő dicsfényt, mely azonban nem lényeges jutalma a vértanúságnak, míg azok, kik bár határozott és eredményes akaratot óhajtnak a vértanúságot, de azt el nem szenvedhetik, nem fognak-e dicsfényt ékeskedni. Semmit sem von le tételünk érvényességéből azon ellenvetés, hogy a vértanúság külső cselekedetért járó jutalom nem lényeges, hanem csupán esedékes, és pedig azért, mert az Isten nem ad senkinek jutalmat, ha csak valami jócselekedet azt nem kívánja. Márpedig a vértanuk dicsfényét a külsőleg is megvalósított cselekedet szerzi meg. Ebből következik, hogy a külső cselekedetnek rendelkeznie kell a belsőtől megkülönböztetett erkölcsi jóval vagy rosszal.

e. A föntemlített oknál fogva ugyancsak igazságtalannak tűnik föl az is, hogy Istentől ne vegyen súlyosabb büntetést az, aki az ő belső gonosz szándékát valóban végre is hajtja - legyen az akár perázás, lopás vagy más valami is súlyos megsértése Isten szigorúan parancsolt törvényének - mint az, aki csupán akarja, bár komolyan és erős elhatározással a rosszat, de azt végre nem hajtja. S ha vizsgáljuk a gyóntatók eljárás módját, nem hiszünk hogy volna egy is, aki bár tartja, hogy a külső cselekedet semmi új erkölcsiséget nem ad a belső cselekedet erkölcsiségéhez, mégis ne róna nagyobb büntetést erre - nem számítva a cselekedet végrehajtása folytán

előálló jóvátételi vagy a rossz példáért járó kötelezettséget...- aki az ő bűnös paráználkodni, embert ölni... akaró szándékát tényleg végre is hajtja, mint arra, aki eme szándékának érvényt nem szerezvén csupán a belső elhatározásról vádolja magát. Azonban ez fűnn nem állhatna, ily eljárásmodot követni nem lenne igazságos, ha a külső cselekedetnek nem volna a belső cselekedet erkölcsi rosszasságától megkülönböztetett erkölcsi rosszassága.

f. Scotus pedig "a priori" így érvel a külső cselekedet erkölcsi rosszasságáról lévén szó: 1. az erkölcsi jóság nem egyéb, mint azon követelményeknek összessége, melyek szükségesek a cselekvő józan ítélete szerint magához a cselekedethez; 2. ezzel szemben az erkölcsi rosszasság valamely olyan követelménynek a hiánya, melynek a cselekvő józan ítélete szerint okvetlenül meg kellene lenni. Márpedig mások a követelmények a belső cselekedetnél és mások a külső cselekedetnél, vagyis mások szükségesek ahhoz, hogy valamely belső cselekedet erkölcsileg jó legyen v. rossz és ugyancsak mások kelljenek a külső cselekedet erkölcsi jóságához v. rosszasságához. Ebből következik, hogy nem azonosak a külső cselekedetek és a belső cselekedetek erkölcsi milyenségei vagyis a külső cselekedet ad új, megkülönböztetett erkölcsi jót v. rosszat a belső cselekedetnek.

Altételünket bizonyítja az, miszerint lenetetlen, hogy a cselekvőnek józan esze, mint a cselekedetért felelős közeg olyat parancsoljon a külső cselekedetnek, ami az ő természetének meg nem felel, ami azonban a belső cselekedetnek megfelelő lehet. Így a belső cselekedetnek természetéhez tartozik, sőt maga a belső cselekedet az, ha elhatározza magát valamely erkölcsi jóra v. rosszra, de ez nem megfelelő a külső cselekedetnek. Azonban az igen, hogy az akarat parancsára a belső elhatározást végrehajtsa. S itt van a dolog lényege, t. i. hogy a belső cselekedetnek külsőleg való megvalósítása alája van vetve az erkölcsi szabályoknak és az erkölcsöket irányító törvényeknek, amelyek szintén nem azonosak a belső cselekedetet vezérlő szabályokkal, törvényekkel.

A külső cselekedetek az őket vezérlő szabályokkal, törvényekkel szemben lehetnek megaggyezők v. azoktól különbözők, hasonlóképen a belső cselekedetek is. Ebből pedig világos, hogy lehet a külső cselekedetek is megkülönböztetett erkölcsi jóssága v. rosszassága, mert hiszen az egyik belső cselekedet erkölcsi milyensége is különbözik a másik belső cselekedet erkölcsi milyenségétől. Ezen semmit sem változtat az, ha valaki azt vetné ellene, hogy mind a külső mind a belső cselekedetek ugyanazon akaratból származnak, ugyanazon akarat vezérli őket. Nem változtat pedig azért, mert az ugyanazon akaratból származó, ugyanazon akarat vezérlése folytán létrejött belső cselekedeteknek erkölcsi bűne is lehet más és más, és tényleg az is.

Érvényes, ha mind a belső és külső cselekedetek, mind az azok erkölcsiségéhez tartozó követelmények a valóságban is léteznek, végbe is mennek, a nem csupán az ember egyében léteznek elgondolás formájában. Tehát lehet a külső cselekedetnek erkölcsisége is más a belső cselekedet erkölcsiségétől, bár mindkettőt ugyanazon akarat vezérli, mindkettő ugyanabból származik.^{1b)}

g. Még egy utolsó érvet hozunk föl tételünk bizonyítására. Ha a külső cselekedetnek nincs a belsőtől megkülönböztetett erkölcsisége, akkor nem találunk elegendő okot arra, hogy miért kell a bűn külső cselekedeteit is meggyónni és miért nem elegendő csupán a belső eltökélt szándék meggyónása. Márpedig Krisztus és az Egyház követeli minden esetben a bűn külső cselekedeteinek meggyónását is. Ebből következik, hogy kell a külső cselekedetnek a belsővel nem azonos erkölcsiséggel bírnia, mert csak a beazántható tényleges bűnököt vagyok köteles bűnököt vagyok kötelese meggyónni. De ha a külső cselekedet nem rendelkezik az említett megkülönböztetett a új erkölcsiséggel, akkor azt nem tartozom meggyónni. Tehát ha a gyónás kötelezettsége főnnáll a külső cselekedetekre vonatkozólag is, akkor kell, hogy a belsőtől megkülönböztetett erkölcsisége is legyen.

Akik az ellenkező véleményt tartják, különböző ellenvetéseket hoznak föl a mi tételünkkel, illetve érvelésünkkel szemben. Ezekre mi felelni fogunk keresve az igazságot és erősen ragaszkodva ehhez.

1./Ellenvetés. Azért szükséges a külső cselekedetnek a meggyónása, mert általuk a gyónató könnyebben megítélheti a belső cselekedetnek erősségét és sikerességét. De ez nem ok, hiszen a gyónásban nem azt keressük a bűnöst illetőleg, hogy eredményes v. eredményesebb v. akár a legeredményesebb szándékkal akart e paráználkodni, gyilkolni stb., hanem hogy tényleg paráználkodott e, gyilkolt e stb. v. nem.

E megokolásunknálkét eset lehetséges: a./ vagy azt mondja az ellenvető, hogy a bűnbánó eleget tesz, ha azt mondja: eredményesebb v. a legeredményesebb szándékkal akartam lopni stb.; b./ vagy azt, hogy nem. Az első esetben a mi föltételünk és a belőle folyó következtetésünk biztos, mert csak azon esetben kötelezhetem a bűnbánót a külső cselekedet meggyónására, ha az új erkölcsiséggel növeli a belső cselekedet erkölcsiségét. - A második esetben pedig az ellenvető teszi tönkre ellenvetését, mert beismeri, hogy nem elegendő még a leghatározottabb akarat elhatározás meggyónása sem a bűnös teljes megismeréséhez vagyis, hogy tényleg végrehajtotta e a bűnös cselekedetet v. nem.

2./Ellenvetés. Azért kell a külső cselekedeteket is meggyónni, mert Krisztus Urunk ily értelemben alapította a bűnbánat szentségét és ily értelemben tette azt minden hívőre nézve kötelezővé, amit a legvilágosabban bizonyít az Egyháznak évezredek hagyománya, szokása.

Ezen ellenvetés sem bizonyít semmivel sem többet

az előbbinél, mert a legfontosabb kérdésre nem ad feleletet, t. i. hogy miért akarta ezt Krisztus így, hiszen nem tételvezhető fel a legbülsőbb törvényhozóról, hogy ok nélküli hoz törvényt, az sem tételvezhető fel róla, hogy szükség nélküli terhet ró szerzett híveire.

"I azonban tudunk felelni "a miértre" is a már mondottak alapján. Krisztus Urunk u. i. a hasonlóképen az Egyház azt parancsolja, hogy a hívek gyónják meg tényleges, beszámítható bűneiket; mivel pedig mind Krisztus Urunk, mind az Egyház parancsolja a külső cselekedetnek a meggyónását, világos, hogy azokban is formális, tényleges bünt látnak.

3./Ellenvetés. Azok, kik az ellenkező válegányt tartják, adnak még több más ellenvetést, de egyet föltétlenül érvénytelennek gondolnak. Mi erre is igyekszünk felelni és kimutatni annak gyenge oldalát, mivel aztán le is zárjuk az ellenvetésekre való felelések sorát.

Főleg azért kell meggyónni a külső cselekedeteket, mert azok által felebarátunknak rossz példát adunk, neki kárt okozunk stb. és így rendkívül fontos, hogy mindenről tudomása legyen a gyóntatónak, mert különben a többek között nem tud a haj ellen megfelelő orvosságot adni.

Ha jól szemügyre vesszük a dolgot, akkor rájövünk, hogy bizony olyan tényekről van szó, amelyek semnem egyetemes érvényűek, hanem elégségesek. És pedig azért nem, mert végre lehet rajtani a bűn külső cselekedeteit anélkül, hogy a fölhözött esetek közül bármelyik is fönnállna. pl.: Aki egy pusztaságban, v. félreeső helyen kéromolja az istent, amit senki sem hall az emberek közül, v. aki távolokban követ el paráznságot a másik fél szabad beleegyezésével, v. aki önfertőzést követ el anélkül, hogy arról bárki is tudomást szerezne. - Mármost, ha a fölhözött okok alapján ítéljük meg e dolgokat, akkor ezeket nem kell meggyónni, mert se rossz példaadásról v. megbotránkoztatásról, se más ellen elkövetett jogtalanságról stb. nincs itt szó. Továbbá ezen esetek nem is olyan ritkák. Tehát nem ezek miatt kell meggyónni a külső bűnös cselekedeteket, hanem azért, mert itt tényleges bűnökről van szó, melyeknek erkölcsi gonoszsága nem azonos a belső cselekedet erkölcsi gonoszságával. All tehát a tétel: A külső cselekedet ad a belsőhez önmagában véve is bizonyos erkölcsi jóágot v. rosszúságot a lényeges jutalom v. büntetés rendjében a belső cselekedetből származó jutalom v. büntetés mellett.

III.

Az ellenvélemény érveit a következőkben foglalhatjuk össze:

1./A Szentírásból és a Szentatyákból. Az Ur azt mondta Ábrahámnak, mivel kősz volt Izsákot föláldozni, amit azonban az angyal megakadályozott: "Mivelhogy ezt cselekedted, és nem kegyelmezteél egyetlenegy fiadnak értettem, megáldalak..." és az Ur Jézus: "En pedig mondom nektek, hogy mindez, aki asszonyra néz őt megkívánván, már paráználko-

dott vele szívében". E két szentirási idézet helyes értel-
mének körvonalozása szempontjából fölhozzák a Szentatyák
hasonló értelmű iratait, illetve azoknak egyes részeit:
Szt. Bernát azt mondja: "Az akarat mint cselekvés jön számi-
tásba, ahol azt kizárja a szükségesség"; Aranyazáju szt.
János pedig: "Egyedül az akarat nyer jutalmat a jóért v.
büntetést a rosszért"; majd idézik szt. Agostont, aki így
ír: "Aki elhatározta, hogy más neijével paráználkodik, de
ezt végre nem hajtatja, Isten előtt épp olyan bűnös, mint-
ha cselekedettel tényleg érvényt szerzett volna a szándé-
káknak"; és egy más helyen: "A jó ember az ő jóakarata miatt
jóban részesül, a gonosz ember rosszakarata miatt rosszak-
ban és még a nyomorúság is osztályrésze lesz".

A thomisták ezen idézetek alapján állítják, hogy
egy csöpp erkölcsi jóssággá v. gonoszossággal sincs kevesebb
a komolyan elhatározott benső cselekedetben azon esetben,
ha nem járul hozzá a külső cselekedet, vagyis szerintük
a két cselekedet erkölcsisége önmagában véve teljesen e-
gyenlő. Azonban ők nem teljes körültekintéssel veszik e-
zen idézeteket /nézik a textust, de nem a kontextust/, mert
ha így vennék, akkor ugyanezen Szentatyák önmaguknak monda-
nának ellent, hisz másutt meg a külső cselekedet megkülön-
böztetett erkölcsi jóssága v. rosszassága értelmében szólnak.
A helyes értelmet akkor nyerjük meg, ha fontolóra vezet-
szük, hogy az idézett helyeken a Szentatyák csupán nagy
általánosságban beszélnek az érdemről v. bűnről, a juta-
lomról v. büntetésről és nem beszélnek azokról az azokat
eredményező cselekedetek erkölcsi nagyságához viszonyítva.
Röviden így adhatnók az idézett helyeknek értelmét: Az az
ember, akinek meghatározott szándéka van valamely cselekede-
tet tényleg végrehajtani, azon esetben pedig, ha ezt végre
nem hajtja, ugyanugy megérdemli az örök jutalmat v. az örök
kárhozatot, mintha azt a cselekedetet valóban meg is
tette volna; természetesen itt Istennek nagyon tetsző v.
ő nagyon mélyen sértő dologról van szó. De ezen értelme-
zés korántsem ugyanaz, mintha azt mondjuk, hogy ugyanazon
mértékben, ugyanazon fokban érdemli az örök jutalmat v.
az örök kárhozatot a belső cselekedet, mintha azt tényleg
végre is hajtja. Tehát az ellenvélemény nem áll, mert a
mellette fölhozott bizonyíték sem állja meg helyét abból
a szempontból, melyből ők azt vizsgálják.

2. /Hasonlóképpen, miként az egész szabadság, hasonlóképpen
az egész erkölcsiség is a belső cselekedetben van. Ugyan-
is csupán ott van megkülönböztetett erkölcsiség, ahol meg-
különböztetett szabadság is van. Márpedig a külső cseleke-
detnek nincs megkülönböztetett szabadsága. Tehát nincs is
megkülönböztetett erkölcsisége.

Arra már fontosabb adtuk érvelést /II, 3. arg./, hogy az
emberi cselekedet nem kizárólagosan meríti erkölcsiségét
a szabadságból, hanem függ az még az erkölcsök zsindormér-
tékeitől is. Most csak megfordítva a fegyvert, melyet el-
lentünk emeltek, azzal igyekezünk magunkat védeni. Ahol
nincs megkülönböztetett szabadság, ott nem lehet megkülö-

lőmböztetett erkölcsiség sem - mondják ellenfeleink. Márpedig a vértanuság tényleges elviseleése, mint külső cselekedet, nem bír megkülönböztetett szabadsággal. Tenát a vértanuságnak külső cselekedete nem hozza létre a vértanu dicsfényének jutalmát. Megengedik ezt ellenfeleink? ne nem, akkor bár elméletileg nem fogadják el a külső cselekedetnek megkülönböztetett erkölcsiségét, gyakorlatilag azonban mégis azt követik.

Ezekben igyekeztünk tárgyeini a külső cselekedetnek a belsőtől megkülönböztetett erkölcsisége körüli kérdést hűen a skotista iskola évszázados hagyományaihoz, melyek szerint minden esetben, bármimemű kérdés körül származott vitában a fődolog az igazság keresése, annak tisztázása. Kell, hogy a magasabb cél elhallgattasson minden személyeskedést és minden mást, ami akadály lehetne a főcél elérése szempontjából. - E főcél tartva mindig szemünk előtt, úgy találtuk, hogy bár sok valószínűség szól a thomista vélemény mellett, mégis mind elméletileg, mind gyakorlatilag sokkal valószínűbb a skotista vélemény. Mi azon reményben tesszük most le tollunkat, hogy az igazságért annyit küzdő, épp ezért oly sokszor félreismeret skotista iskola talán nem is olyan soká megéri azt, hogy a kérdésben is megnyeri az erkölcsbölcsélok nagyrésznének tetszését. -

Jegyzetek:

1) A fölhasznált irodalom: Szt. Tamás: Summa th. p. II. q. 20. s. 3-4.; P. Gruy S. J. Comp. Theol. Mor., Ratisbonae, 1874. p. 16/7; P. Genicot S. J. Inst. Th. Mor., Bruxellis, 1922 I, p. 37/8; P. Vermérech S. J. Th. Mor., Romae, 1922, I, p. 103; P. Prümmer O. P. Manuale Th. Mor. Freiburg, 1923, I, 86-9; Fr. n. De Montefortino: Duns Scoti Summa Th., Romae, 1902. q. 20, art. 4.; Frassen: Scotus Academicus, Romae, 1901. VIII, 407.; P. Mastrius. Disp. in I. libr. Sententiarum, Venetiis, 1675. disp. V. q. 5, s. 1-3; P. Sporer-Rirnbaum ofm. Th. Mor. Paderborn, 1907. I. p. 128-30; F. Holzmann ofm. Th. Mor. Campidonensi, 1737. I. p. 769-83.; Fr. Cornelisse ofm. Comp. Th. Mor. Ad Claras Aquas, 1908, I. p. 34.-

2) A thomista vélemény követőit v. 3. Mastrius i. m. p. 330. 1.

3) A skotista vélemény követőit illetőleg jegyzet.

4) V. 6. Sporer i. m. p. 128. § III.; Holzmann i. m. p. 770.

5) A külső cselekedet erkölcsi növekedését per accidens elismerik az őszes thomisták, v. 8. Prümmer i. m. p. 87.

6) Exodus 20, 14. - 7) textushoz írták a szentírási glossátorok: qui ergo opus adicit voluntati, iniquitatem addit iniquitati. 7) Mt. 10, 32, 40. 8) 2. Kor. 4, 17.

9) 2. Kor. 8, 11. 10) V. 6. Mastrius i. m. p. 331.; Montefortino i. m. p. 223.; Holzmann i. m. p. 771/2.; Sporer i. m. p. 129/30.

11) V. 6. Montefortino i. m. p. 223.; Mastrius i. m. p. 333.

12) Gen. 22, 16/7. 13) Mt. 5, 28. 14) Sp. 77. 15) nom. 26. in Mt. 1. De 1. Arb. 3.

16) Epist. ad Deo gratias. -----

fr. Szaléz.

Römeg az ember, vérzik a szive, ha azon gondolat-
tal foglalkozik, hogy hiába tesz valamit, amit
épen tplilával akar gondolatbarásdákba vetni, vagy
a rendszeresített gondolatok szigorú következe-
tességével akarja az elmét gyepelőben tartani. Sokrates
is a gondolatokat és elveket akarta megvilágosítani,
mert azt gondolta, hogy lehetetlen dolog az, hogy az
ember ne vallja és ne kövesse az erény s az igazságot,
ha azt megismerte. De a keserű bürök pohár, a bírák
elvtelensége és a piaci zsibongástól elkábított emberek
résztvéltlensége kijózanította őt, hogy megtörténhetik
a világban az, hogy a halló és látó emberek nem hal-
lanak és nem látnak, s az erény és igazság urnőjéről
az arcot elfedő fátylat, melynek felfedése egyszerre
boldogította volna őket, kőszívvel rajtahagyták és ma-
radtak csak a párakkal rendelkező szenzoriumok színvona-
lán.

Valahogyan ilyen, Krisztusi átokkal sújtottak e-
zok a megkeresztelt de az egyház kebelén kívül levő
testvérek is, akik vallják magukról, hogy ők a Krisztu-
si egy igaz egyház tagjai, noha háromszáz féle szakad-
tak, akik ezt tartják, hogy Isten akár csak egy tyran-
nus föltétlenül eleve elrendel mindenkit tekintet nél-
kül az egyéni cselekedetre, noha ez merész káromlás
és nem csak a józan eszsel de a kinyilatkoztatással is
ellenkezik.

Olyan fárasztó, olyan Sokratesi hiánybevaló mun-
ka ezen százszor elcsápett és éles eszű Bellármínok
Szalézi azt. Ferencok, Pázmányok, által izzó porrá zu-
zott ellenvetéseknek cáfolatait ismételni, da ha az Iste-
ni Mester nem állította a farizeusokat rókaajkúakból
kiugratni talán nem lesz hiába való dolog elveiket

Első nagy általános tévük az, hogy az Isten
az ő igazságát nem az emberek szivébe öntötte, holott
ép az Írás mondja: Charitas Dei diffusa est in cordi-
bus vestris", vagyis a kiválasztott tanúk és zenitői,
papi és kormányzó hatalommal ellátott élő látható és
történetileg igazolt társaságra bízta ennek megőrzését,
hanem csak "egyedül" a szentírásra; a kávépotló alko-
ria gyanánt a külön revelációkkal injekciózott "látók-
ra" Kálvinnra, Schmidtekre, amely eléghet és emberi go-
noszság folytán megmásulhat. Amde ezt az elvet oly ne-
ház fenttartaná, hogy ez az elv törli meg a nyakát a
most már "történeti adatok"-kal dolgozó protestánizmus
nek. Az üres szósz és szóvirág, hogy ez az elv elfoged
ható legyen, ahhoz szükséges, hogy az a 73 könyv 1334

fejezetének 356648o betűje azt trombitálja a világnak
Ime pisantsatok rám én a Mindenható kezéből jöttem ki
én egyedül birom Isten után az Igazság teljét . hogy
pedig ne kételkedjete betűvariatiomnak az igazságot ki
fejező voltában én mondom nektek, hogy Luther igazat
mondott akkor, mikor azt vallotta, hogy mindenki meg-
érthet engem ,Kálvin és hasonló embereknek jön még
megrendelt instruktor gyanánt az örök Bölcsesség. hogy
pedig a szavaimban ne kételkedjete, én még azt is mon-
dom, hogy én úgy vagyok, ahogy az Alkotó tollából ki-
kerültem, rajtam a századok vasfoga egy betűt sem vál-
toztatott, én annyi vagyok amennyi voltam s, hogy csak
ugyan nekem az a-b-c jelen lényegemet kitevő variatioi
az Isten írteléből és akaratából pattantek ki, arról
csodák fognak tanulni, mert aki hozzám mer nyulni
szentségtörőn, hogy a szövegen vagy értelmemen valamit
változtasson, az szörnyet hal, Oza pl. a Frigyszekránytól
aki pedig nem hisz bennem, az hozzá hozzám halottait,
bónáit, sántáit .

Amde áll néma csand az Isteni kézirat csak kéz-
irat marad, nem védheti magát ép uhy, mint az a rongy
mely a kölyök kutya piciny hegyes fogai között foszlik az
szát tehetetlenül.

hanem ott van az igazi Bölcsesség, aki a lábai
között fekvő tanítványaihoz így szól: "Órizkedjete a
nemis profétáktól, kik hozzátok jönnek a bárányok öl-
tözésében, azonban belül ragadozó farkasok; a gyümöl-
cseikről ismeritek meg őket." /M 7.15-16/. Tehát a nem is
fűltanuknak kell hinni, a szoknak, akik a krisztusi tent
hitelesen megkapták és sértetlenül tovább adták. Ez
pedig csak az apostoli collegiumnak egységben élő ketho-
likusok társasága az, akiknek megígérte az Ur, Igazság
és Élet, hogy elküldi nekik az Igazság, vagyis a saját
lelkét, mely megtanítja őket... amit elfeledtek... ne-
hogy ismét feledjenek vagy letévedjenek az Élethe vezető
utról. Tovább is beszél a názáreti Próféta: "Vajjon szed-
nek e a tövisokről édes zamatot szőlőfűrtöket, vagy a
bojtorjánról tápláló üdítő fűgét?

Vajjon tehát életnedvet adó gyümölcs e a protes-
tantizmus azon tana, mely szerint az üdvrendszembe való
beleilleszkedési összes feltételeket világosan, tisztán,
biztosan és megnyugtatólag megismerhetjük a pusztá
szentirásai sorokból tekintéslyt adó és félre nem vezet-
hető Egyház nélkül? Nem, ismét nem, mert hy az összes
szekták egyformán tanítanak minden hitbe vágó dolgot
ez jele lesz annak, hogy a tétel Krisztusi forrásból
csörgedezett. Amde jelenleg épen lényeges hittételek-
ben különböznek egymástól: Krisztus Istensége, csupa em-
beri volta stb. Tehát bebizonyított isteni tekintésly
hiányában a józan ember egyiknek sem hihet, hanem csak
ketholikus álláspontra léphet, mely tud minden legpará-

nyibb tanásért szavatolni.

Láttuk tehát, hogy tarthatatlan a független bibliai tekintély érve és a baptista stb. hitvallomás melyben hiszik a Szentlélek személyes inspirációját. Hiszen a Szentlélek csak nem inspirálhat különböző tanokat, sőt amelyek Krisztus tanával ellenkeznek.

Hátborzongató tan a kálvinista vallás gerince a praedestinatio, azon értelemben, melyben Kálvin tartotta. Megcáfolásra ezen tannak könnyű. A Szentírás sok párhuzamos helyét egybevetve napnál világosabban belehetne bizonyítani, hogy csak a katolikus módon magyarázott előrerendelés tana lehet igaz, bár a tan fölülmulja az emberi értelmet. De szándékunk csak az, hogy elég egy kis részlet a Szentírásból, mely tarthatatlanná teszi a föltétlen előrerendelés tanát. 3 szerint Isten tekintet nélkül az emberek erényeire, az elkárhoztatásra méltó tömegekből egyeseket az Ő jószágából kiválaszt és az örök boldogságra vezet; a többit az Ő igazságossága folytán a kárhozat örvényébe taszít.

Amde Krisztus e tannal lényegesen ellenkező tanat hirdetett magában a hegyi beszédben, melyet Krisztusnak kell vallani minden protestánsnak is. A hegyi beszéd a praedestinationnak a vallását a józan keresztények előtt lehetelenné teszi.

Krisztus Urunk az Ő hallgatóinak, kik között ott voltak a phariseusok és a sadduceusok is 14szer tesz említést Istenről, mint a "te Atyád" és a "ti Atyátok"-ról és közben még megtanította őket, hogy a tanítványok, - mint a derék kálvinisták nagy ihletésséggel meg is teszik, - úgy imádkozzanak; Mi Atyánk... Amde, ha Krisztus az összes teremtmények atyjául akarja tartani az Ő mennyei Atyját, mi kitűnik: Máté 28. 19.- akkor minden az Atya Fiu és Szentlélek nevében keresztelt embernek atyja az Isten. Na pedig az Isten Atyánk, akkor az Atya még mostoha gyermekét is szeretné. Már pedig mi mindannyian gyermekei vagyunk, tehát atyai volta nem engedheti meg, hogy az Ő fiai ártatlanul a pokol tűzbe kerüljenek. Mert ha a csalékodottól függetlenül az "igazságosság útján" az elkárhozandók tömegébe hagyta a fiait, hogy lehet az, hogy, mégis Atyjuknak nevezeti magát? No már én akkor inkább leszek egy fából való fétis isten hű fia, mint az ilyen minden szerető érzésből kivetkeztetett kálvinista isten fia. Az pedig abszurdum, hogy Kálvin jobban tudta volna, hogy milyen szívű és akaratú a mennyei Atya, mint Jézus.

Egyébként pedig a mennyország az Isten látázában áll. De ha ez áll, akkor a protestánsok megint beleütköztek a Krisztus tartotta hegyi beszédbé. Mert a Hester dogma gyanánt mondja/ jaj de borzasztó és a racionalista füleket bántó szó ez /, " Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent. Nem kell oda

más tehát, mint tiizta szív, mely szereti az Istent és megtartja az összes Krisztusi parancsot, akim pedig megtartja a parancsolatokat, ahhoz Krisztus Atyjával együtt oda megy a Szentlélek által lakóhelyet vesz ott. S ahol Isten lakik szertetből az csak nem a kárhozat fia? Tehát, akiket Krisztus boldogoknak mondott, azokat még egy "nagy Kálvin" se merjen boldogtalanolnak, vagyis elkárhozottaknak mondani. A praedestinationatio tehát megzökken és kisiklik a lelkiismeretnél, szelideknél, bűnbánóknál, az igazságot nem tipró egyéneknél, jótaony és irgalmas szívűeknél, a békességszeretőknél, kik harmóniát tudnak teremteni Isten és önmaguk, valamint feleberátaik között.

Ezek után csak egy kérdést tehetünk fel: Melyik könyv foglalja magában az igazságot, Kálvin "Institutiója" vagy a hegyibeszéd?

A földön minden embernek van egy organuma, amelyet akarat nélkül mozgat a szenzitiv lélek, de, mely symboluma mégis az akaratnak. És ez nem más, mint a szív. Nagyon árdekes és jellegzetes tulajdonsága az erőnekeknek, hogy a szív kívánságait nem tudják korlátok közé szorítani. Valahogy a szívbéli zabolátlanságból keletkezett a gnoszticismus és a megreformált kereszténység majdnem háromezáz igazhitű felekezete. Azonban ha nézzük a tételek oáliját azok a főntebbi elvekkal egyetemben, erre szolgálnak, hogy igazolványt adjanak az erkölcsökkel bármely irányú üzárkadásra.

Tehát, Luther szerint a szív zabolátlansága csak azt fejezi ki, hogy az ember tehetetlen és felelőtlen cselekedeteiért. Másrészt pedig nyíltan vallják, hogy csak a hitre van szükségük a ez egyedül is üdvözít a jócselekedetek nélkül és ilyenek voltakápen nincsenek is. -ilyen valóságos paradoxonokkal dobáloznak azon ógúr alatt, hogy imé a mi tanunkat Krisztus ajkairól hallottuk és a Szentírás is nekünk ad igazat.

Nem akarok más forrásból meríteni szerumot pestisthozó argumentumok ellen, mint a hegyibeszédből- mert hiszen lehetne bőven.

Láttuk, hogy csak azok boldogok, kik szenvednek az áhezett igazságért, csak azok látják az Istent, kik tiizta szívűek a bűnbánók. Nincs itt szó a hitről mert hiszen hitük az ürdögörnek is van.

Hogy tehát valaki megláthassa az Istent, annak az élet fertőző anyagaitól kell megszabadulnia- Arról Jézus nem jött bontani a törvényt és a prófétákat. Már pedig Luther nemcsak nemakarja egyszándékban Krisztussal betölteni, tökéletesíteni a törvényb, hanem a kétörvényt is, mely a dekalogust foglalja magában, azt is, mint egy II. Mózes eltűri.

Ismeretes, hogy Krisztus a Gehenna tüzére tartja ördömeinek azt, aki felebarátjának mondja: "Te Istentelen", tehát a hiten kívül szükséges a testvéri szeretet, azután ugyan ilyen sorban erkölcsi normál áll még a tisztátalan vágyak tilalma, a házasság szabályozása.

Szomorú tény, hogy mennyire összerkódnak a protestánsok az elamisana, böjt, ima és a többi jótettek ellen, pedig Krisztus csak a szándékot irányítja helyes vágyányba, - "ne tudja jobbod, mit tesz a belod"; ez imánál csak fitoktatást és hitnélküli csacsogást ócsárolja az Istenfia. /Mt. 65.-8./

Jézus ajánlotta a böjtöt is: "Mikor te böjtölés illatosítsd meg fejedet és orcádat mosd meg, nehogy az embereknek szembetűnjék, hogy te böjtölés, és Atyám, ki a rejtekben lát téged majd megfizet néked." Hol van itt tilalpmfa a böjt számára? Ha tiltaná így kellett volna szólnia: Az én Atyám, ki a rejtekben is lát, nem szivlelheti ezután az én új országomban a böjtöt. Semmikép se böjtöljetez tehát, mert az rossz és természetellenes. - Azután másutt is föltátelezi a böjtöt - "majd ha elvátetik tőlük a jegyes /Krisztus/ akkor majd böjtölnek" - szóval csak a jegyesé, nagy ördömbeszó állapottal nem egyezhető meg a böjt.

"Kérjetez és kaptok, kerensetez és találtok, zörögjetez és nyitnak nektez" /M 7.7./ Oh!, hogyan ócsárolják a protestáns atyafiak, midön a katólikus minden reggel kéri bűnei bocsánatát. Keresi Istennél az ő vigasztaló kegyelmét és zörget hol erősen, hol gyengén maga és társai nevében a földi és főleg mennyei vágyeinek teljesüléséért. Szidják az 2 Ördögi hékuaszpókusz liturgiánkat, mely az áhitettel telített legszébb könyörgése az őszessége.

Nem folytatom tovább a Szentírás a rövid részleteinek védszerét, lehetne ugyan bebizonyítani a mi igazságunkat sokkal eklatánsabb helyekkel, de nekem csak az volt a szándék, hogy kifejezzem a zsoltáros szavai szerint: "Sagittae parvulorum sub plaga eorum" -, vagyis a Jó Isten gondoskodik róla, hogy a mérget ne adhassák be életadó gyanánt. Az volt a szándék, hogy abból az elröppent hegyibeszéd fénysugaraiból elcsipjek néhány hullámot a azt boncolgatva láthassuk, hogy a mi igazságunk kézzelfogható.

Azonban, ha látják is ök az igazságot, mi csak teh tetlen Sokrateszként állunk, kérnünk, zörgetnünk kell a nem csak az igazságot nyujtanunk, hogy az el-tévelyedettek az egy akolba való behocsátásukat elnyerhessék.

fr. Dezső

MIRE FOGYVEREZZÜNK?

gy kis praktikus útmutatásról volna itt szó: főképben milyen irányban készüljünk fel, hogy majd a napi élet küzdőterén hivatásunknak ne csak egyszerűen megfeleljünk, hanem mennél több eredményt érheszünk el a lelkek Ujve érdekében. Isten országának munkássivá leszünk a feladatunk lesz a ránk bízott hivatást az égi hazába vezetni, - tehát arra kell minden erővel törekednünk már most a tanulmányok éveiben, hogy majd mennél felkészültebben végzhessek a lélekmentés munkáját, arra kell törekednünk, hogy a munka eszközeit mennél többtelésében felhasználjuk.

Füzdünk apostolokodó rend. Az apostolokodás legnagyobb munkája pedig az Evangélium hirdetése. A tanulóévek alatt van elég idő magunkat a prédikálásban kiképezni; anyagát az evangéliumi szokásokból báven merithetünk, de a kérdés: mire helyezzük a súlyt? Milyen gondolatok uralkodjanak szónoklatainkban? - Az Urk Jézus bennünket lelkek halászájrá hivatott meg, tehát ezt a célt, hogy mennél több lelket a mennyországba segítsünk, sohasem szabad szem elől tévesztenünk. Szeráfi Atyánknak az volt a legnagyobb vágya, hogy mennél több ember Ujvüjjön; az Ujvüjvőség útja pedig a bűnök leküzdése és az erények gyakorlása. A Regula is előírja, hogy a testvérek mit prédikáljanak: "Vitia et virtutes" Tehát az aszkétiikus irányt kell követnünk, ezen irányban kell a szívekhez fűköznünk, hogy azok megtérjenek.

Hol kezdődik a megtérés? Hol kezdődött általában a mi megtérésünk és hol kaptuk a hivatás kegyelmét? A szentély rágánál. Mikor vonzódni kezdünk a legszentebb Eucharisztiahoz. Midőn az Ur Jézust gyakrabban szívünkbe kezdjük fogadni. Amikor az élet legdrágább perceiben az ő legszentebb szívében pihentünk és hálással köszöntük meg neki az ő végtelen irgalmasságát, amellyel bennünket előresztett. Ő kényeztetett szeliden bennünket arra, hogy mennél tisztább szívvel igyekezzünk előtte megjelenni, ő sürgetett arra, hogy lelkiismeretünket gondosan vizsgálgassuk, ő mutatott nekünk eszményi tiszta légkört, melyben csak azok élhetnek, akik napról-napra az ő vértében megtisztulnak. Is megláttuk az egyetlen célt, amelyért egyedül érdemes élni-halni és beláttuk, hogy a célt szem elől tévesztve az ember álete a földön teljesen hiába való; megértettük, hogy a földön mindennek csak akkor van értelme, ha az egy lépéssel közelebb visz égi

he azokhoz.

Az Úr Jézusnak ez a legforróbb vágya, hogy ezen át-
alakulást az Ő szeretete minden lélekben véghezvihesse és
bennünket rendelt eszközeivé. Ennek érdekében fáradságot
költhetünk nem szabad. A megtérés az Eucharisztia által kezdő-
dik, tehát azon kell majd lennünk, hogy a ránk bízott hi-
vek figyelmét a szent Ostyára irányítsuk. Meg kell értet-
nünk a hívőkkel, hogy az Úr Jézus nem oltárdisz, hanem
az emberi szívekben akar szállást venni és szeretetet a-
kar érasztani, ez pedig csak a szent áldozásban valósul
meg. Ezt minden alkalommal hangoztatnunk kell; legyenek
eucharisztikus gondolatok minden prédikációinkban. Az Eu-
charisztia a kereszténység központja; a ebből fakad az i-
gaz keresztény élet tartalma. Ha megértik a hívők, hogy a
kegyelmi szentáldozásban tiszta lelkekké válnak és a tisz-
taság a biztos mennycsazágot szerzi meg nekik, az Úr Jézus-
nak nyert ügye van. Az ilyen lelkekben egy kis jóakarát
mindent rendbehoz, a jóakaratot pedig a kegyelem kifejlesz-
ti bennük.

Aki eszerint él, az más színben látja a világot, mint
aki a szent Ostyát csak távolról nézi. Szemeit folyton az
égre irányítja, mindent az örökkévalóság szempontjából i-
téli meg a az élet apró-cseprő tuskái nem hozzák ki sodrá-
ból. Ahol azonban ez nincs meg, ott prédikálhat a pap az
élet keresztjeiről, türelmről, kitartásról, a jó Isten
iránti bizalomról, és embertársaink iránti szeretetről, -
elismerik ugyan, hogy föltisztelőndő Úr azépen beszélt, de
a beszéd tartalmát nyíltan vagy hallgatagon furcsálják, a
ami kevéske jó talán megmaradt egyik másik hívőben, az a
külső behatások miatt hamarosan eltűnik; válságyú, hogy
könnyű a szószékről ilyeneket elmondani, de az életben meg-
valósítani nem lehet, a a szónok is csak azért prédikál i-
lyent, mert abból él. Ahol nincs eucharisztikus élet, ott
nincs önvizsgálat, nincs bűn elleni küzdelem... És hol van-
nak akkor az erények? Oly hamar fölűti fejét a zugolódás,
ennek nyomában a káromkodás és a többi bűnök, - ilyen hívők
közt a szónok megértő lelket nem találhat, prédikációja a
felirahányt borsó.

A Eucharisztia

A kristusi élet forrása a amíg a forráshoz nem vezet-
jük hveinket, addig hivatásunk nincs betöltve. Az Úr Jé-
zus nem elégszik meg annyival, hogy hveivel megukat kereszt-
tényeknek vallják, körmeneteken és vallásos ünnepélyeken
megjelennek, - Ő elsősorban tiszta lelkeket akar, azok u-
tán eped. És ha a pap nem terjeszti minden erővel ezt az
eszközt, akkor ki tegye meg? Az Úr Jézus csalódva nézzen
sejárt papjára? - Hivatásunkat ebben az egyben látom: az
Eucharisztia beállítását az él életben. Az Úr Jézus egyet
akar: Őbenne megtisztuló lelkeket. Minden egyébrek ezt kell
szolgálnia.

Természetesen nem maradhat szó nélkül a szent gyónás
hirdetése sem, hisz a nélkül aligha akad ember a földön,
ki a sz. áldozáshoz járulhatna. Igen kevés szent került
ki a halálos bűnt. Hány halott lélek van a világban!!!

Ezeket bizony a gyónatársakhoz kell előbb vezetni, csak
ezután járulhatnak az Ur szentéhez. És rendkívül fontos,
hogy az egyszerű hívők is tisztában legyenek a bűnbánat
szentségével. Tudniuk kell, hogy a lényege a valóságos
szinte bűnbánat és javulási szándék: hogy a gyónató pol-
gár a földön élő emberek közt a lélek legjobb barátja; le kell
vetnie az álszűgyent, mely vagy visszatarthatja őket egy-
től-től, vagy pedig - ami még rosszabb - súlyos bűnök
elhajlítását és így a szentség törés mérgét eredményezi.
De hogyan tanulja meg ezeket az egyszerű hívő, ha nem a
pédikális paptól?

Már bele nevelhetők a hívőkbe a szent gyónás szere-
tetét! Hamarosan megszűnne a lelkiismeret durvasága és
megnövekedne a tiszta lelkek száma.

A sz. gyónás, főképpen pedig az Eucharistiaiban való
elmerülés tárja föl a lélek előtt a bűn irtózatosságát. -
Ha tehát igazán azt akarjuk elérni, amire az Ur Jézus ki-
választott bennünket, akkor a két szentség használatát
kell leginkább szorgalmaznunk.

Van az üdvösségnek még egy eszköze: a tökéletes bűn-
net. Igaz, hogy általában ritkán van szükség erre, - de ha
mégis előfordul valami súlyos baleset vagy egyéb halál-
veszedelem, akkor annak a szegény léleknek nincs egyéb
mentőke, mint a tökéletes bánat. Ne hagyjuk megukra az
ilyen szegény lelkeket, adjunk a kezükbe egy kulcsot,
mellyel az égi kaput megnyithatják: beszéljünk gyakran a
tökéletes bánat felindításáról, - sohasem tudhatjuk, kit
akkor hív az Ur szépségre.

Csak tiszta lelkek juthatnak el az örök életre, tehát
minden erővel a lelkek megtisztítására kell törekednünk.
Jó, ha népünk hitüknek más igazságait is megismeri, jó,
ha más hittitkokat és hittételeket fogadgatunk, - de az
Ur senkit ismeretlenek nagysága szerint fog megítélni, ha-
nem cselekedetei szerint.

Ne azt mondom, hogy egyéb hitigazságokat mellőzve
most már csak a bűnbánatot és az eucharistikus életet
hirdessük. Nem. De azt tegyhetjük, hogy bármily eseményt
meggyászunk, abból praktikus következtetést vonunk le
az élet katolikus szellemi berendezése érdekében az egyes
emberek lelki tartalmának fejlesztésére, melynek csúcspont-
ja a legszentebb Eucharistia.

Még gyakran kell a Bold. Szűzanyáról is beszélnünk.
Ha égi Anyanyánk erőnyeiről beszélünk, beszéljünk az Ő i-
gen nagy szeretetéről isteni Gyermekre, a mi Urunk Jézus
Krisztus iránt. E szeretetet és vonzalmat állítsuk legin-
kább követendő példának a hájgatóság elé, - a példa köve-
tése pedig az eucharistikus üdvözítő iránti szeretetben nyil-
vánulhat.

A Szentek Ünnepein az istenszeretet és bűnbánat re-
gycsőpéldái tárulnak elénk. Mint nekik az erény szerette
meg az üdvösséget, úgy nekünk bűneink megutálása és jó-
vátétele, valamint a szentségi Jézus szeretete nyitja meg
a mennyországot.

Tehát ne csak hangortessuk az örök igazságokat, ne-
csak magasztaljuk nagy tényeket, hanem ezekben a tanúsá-
got is vonjuk le és állítsuk be azt az életbe.

Törekedjünk az emberek tudatába rögzíteni, hogy az egyes eseményeknek csak annyiban van értékük, amennyiben azok az örök normákhoz igazodnak. A komoly törekvésű lelkek ezt megértik, - a komoly törekvés pedig a gyónatóságnál kezdődik, a szentáldozásoknál folytatódik és a kitartó eucharisztikus életben erősödik meg. Célunk tehát az legyen, hogy az egyedül üdvözítő lelki tisztaság mennél több lélekben helyet nyerjen, amit az eucharisztikus élet mennél általánosabbá tételével érhetünk el. Aki már a földön az Ur Józusá, annak túlvilági élete a földön megkezdett eucharisztikus szeretet beteljesése lesz.

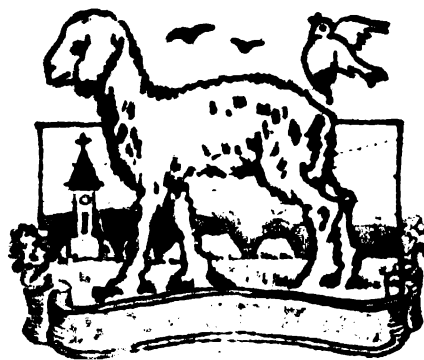
És ugyan mit akarhat egy pap elérni hivatva. ha nem ezt?

Igen célszerűnek látom, hogy beszéd-tanulmányainkat a szentek figyelembevételével dolgozzuk ki, hogy majdan hogy majdan a barátok szívesekből szüntelen ez haragjon: Embertestvérem, építad fel azívadban az égi Király trónját, így állandókéheleje üdvözítődnék, így mindenkor a Szentlélek temploma!

Igy igazi munkárai leszünk a boldog emlékü X. Pius pápa nagy tervének: "Mindent megújítani Krisztusban", - így igazán állandóharcossai leszünk azon szent szemének, melynek jelenlegi Szentatyánk, XI. Pius pápa külön ünnepet rendelt: Krisztus Urunk szociális királyságának. Mert ha égi királyunk a szíveket már meghódította, a térsadalom is meg van nyerve számára.

Fél, ifju Tavérek, Egyverkezünk, hogy mint Szerráli Azyánk volt a düledező Laterán megmentője, úgy az ő rendje legyen a megmentett Laterán Királyságának trónrsemelő

Fr. Sándor.

MAGYAR BARÁTOK AZ ŐSZA FÖLDJÉN.

1. A MAGYAR BARÁT.

Szent szerzetünk terebélyes nemzetiségének manap csodájára járnak. S valóban olyan is az, mint a mesebeli Csodafa: tarka, virágos, szivárványos, pompás. Egyetlen ősi izma törzsekből szájráló nemek ejtett ág ered, mely ágak a törzs nedvébe elegyítve a maguk vérét, sokszínű új gyümölcseket gazdagítják az ősfát. Innen van, hogy beszélhetünk sajátos "magyar barátokról" és pedig az egész "fratitól" vagy a német "Minderbrüder-től" megkülönböztetett értelemben. Mi adja meg mármost a magyar ejtványnak ezen sajátos színt, ízt, vagyis jellegzetességét? Szópon teglalja Brisita Frigyes:

"A legelső venés, amely feltűnik a magyar franciskánus lelken, folytatása, helyesebben végrehajtása az. Ferenc egyik alap gondolatának: a m i s s i ó s - s z e l - l e m. A katolikus társulatok szándék vizitációkat a bogumilok és patarénusok közé, ez indítja buzgóságukat a kunok táborába, ezt tartják szemük előtt, mikor kelstre mennek a tatárok megtérítésére, s ez a gondolatuk azoknak, akik mint vértanúk esnek el a kereszténységért a mohácsi csatában. Ki ne venné észre ebben a sok-sok hősi szándékban az. Ferenc programját: harcba szállni a hitért és vértanúságot szenvedni érte? Főként pedig a török hódoltság alatt alakul ki ez a ferences venés teljesség..." /Asiái sz. Ferenc 71. sk. e. /

Rendünknek ezen életrajzi ismerője tehát a missió-szellemben látja meg a magyar barát alapvetését. Szégyentünkre vall-e most már, avagy tán testvéreink alábecsülésére, hogy magyar missió-szellemben nagyrésze mégis földelítellen? Ehelyett nem firtatjuk. Csupán egy szórny -- a teljességre igényt távolról sem támasztó -- a dalakkal iperkodunk az alábbiakban hozzájárulni nagyszul-tu eleink missió-szellemben, különös tekintettel annak "nagynagyszerűséggel" való vonatkozásaira.-

2. AZ ŐSZA.

Missióink legelső nyomai ugyanis, mint látni fogjuk, egybeesnek az Ősza, vagyis nagynagyszerűség legendás fogalmával. Szükséges tehát mindenekelőtt a fogalomról elhanyagolva a legendás elemet, a történelmi fényénél megállapítanunk, mi is voltaképpen az az Ősza, s hol is terült el az nagynagyszerűség? Sokan csak annyit tudnak róla, hogy valahol Ázsiában lehetett, ahol a híres turul-madár fészkel, melynek "lakása az égi fel-

hők állományát/Arany J./ De legújabb időkig a tudomány is csak hasonló tévedésekben tápogetódzott. Többnyire a Volga túl eső Baskiriával azonosították az őshazát. Ugyanigy véltékedett a XIII. században két nagy Ázsia-járó rendtársunk: Plano de Carpino János és Rubruki Vilmos is híres utleírásában nagymagyarországról./1.Balanyi Gy. Őrtekezését Kath. Szemle 1925.71.e./ Mígsem az évtizedek óta folyó mindenirányu kutatásnak századunkban sikerült e kérdést is végleg megoldania. Dr.Karácsonyi János meggyőző fejtegetései alapján /A Magyar nemzet őstörténete 896-ig. nagyvárad, 1924./ a következőkben foglalhatjuk össze az őshazáról való mai ismereteinket:

A magyar nem ázsiai nép; sose lakott Ázsiában.
a./ Legősibb, ismert hazája /Kr.u. I.-VI.sz./ a Dnyepriki hegy az Uralon innen a mai Oroszországban terült el, a Volga és a Don alsó folyásai közt: a mai jergeni dombosor, a Manics-mocsarak a Don által bezárt mintegy nyolcvan ezer négyzetkilométernyi háromszögben. b./ Második hazája /600-863.évig/ az u.n. Lebedia, Szittyaszág v. Onuguria a Fekete tenger északi partján, a Maeotis tó felső részén, a Dnyeper és a Don folyók közt feküdt. A magyarok e hazában való időzése korában /862-ben/ történt, hogy legderékabb fiainak távollétében, kik akkor éppen az Elba folyónál partyáztak, a varjagok /eroszok/ és a besenyők kőtfelől rajtaütöttek az otthon maradt, gyenetlen magyarokon. Ekkor a Don alsó folyása mentén halászatgató három törzsök a Dnyeper mentén időző hét törzssel nem tudván egyesülni, átkelve a Don folyón délkelet felé menekült egész Perzsa-Örményországig. Itt az akkori Örmény király a Kur folyó völgyébe, a mai Tiflisz város és Kevésheze tó közé telepítette őket. Ezek később szerettek volna ott területeni maguknak egy kis független országot, de az ezt ígérgető araboknak a Kur völgyéért folyó véres harciba becsodródván lassan elfegytek, megsemmisültek. Utoljára 1287-ben említik őket. A rajtaütés alkalmával a Dnyepernél tartózkodó hét törzs viszont nyugatnak menekülvön ekkor alapítja meg végül c./ harmadik hazáját /863-896./ az Atil-Duna közén, másnép Atilközön, vagyis az Alduna és a Dnyeszter között. azonban mikor az eroszok és besenyők 862-beli ezen említett hirtelen támadása a magyarorságot kőtfelől szakitotta, egyes 40-50 családból álló csoportok visszamaradtak, fogságba estek és őket fegyvereiktől megfosztva a leveles besenyők rabokkánt földmivelésre alkalmazták. Így történt, hogy a Don, pontosabban a Denezs felső folyásánál a mai Bachmut várostól északra még hat század mulva is ott tengődött, ott élt pár száz magyar család. Ezekre e tanulmány folyamán még visszatérünk.

Az ősmagyarok ennélfogva e kisebb töredékektől áttekintve a Volga alsó folyásától kezdik el vándorlásukat, s a végző mai honalapítás előtt egészen az Aldunáig jutottak el. Tehát valóban "Ételviztől /Volga/ addig, hun s

gyers Tisza foly, regés Duna", miként Etel országáról írja Arany János. Őshaza v. nagymagyarország néven történelmi szerepléssel tehát csak vagy ezt az egész földrészt, vagy szűkebb értelemben, a magyarság zömétől a leírt módon elszakadott töredékek tartózkodási helyeit érthetjük. Lássuk immár ezután, milyen kapcsolatot fűzte a magyarságot, különösen a középkerben nagy elcsinek bölcsőjéhez, nagymagyarországhoz.

3. FACTUM HUNGARIE MAGNAR.

E kapcsolatot szükségképpen a kegyelet viszonya teremtette meg, mely az embert szülőföldjéhez, a nemzeteket pedig őshazájukhoz fűzi. Riberban szül. Konstantin szerint a X. században még megvolt az érintkezés a magyarok és az őshazájában rekedt testvéreik között. Később azonban ugyilátzik teljesen megszakadt. De a távoli pogány testvérek felkeresése és megtérítése sehason szűnt meg felelősköztetni a középker magyarságát.

"Inventum fuit in gestis Ungarorum christianorum, quod esset alia Hungaria major, de qua septem duces cum populis suis egressi fuerant." /Theimer: Vet. Mon. Hist. hungarica s. illustrantia, Roma, 1859. I, p. 151./ mondja a középkeri krónikás. "Fratres igitur predicatorum... compassi Ungaris, a quibus se descendisse noverunt, quod adhuc in errore infidelitatis manerent, miserunt quatuor de fratribus ad illos querendum... ad orientem" /i. n./ A dominikánusok ezen első 1234-beli kísérlete nagymagyarország földkutatására meddő maradt a csak vezetője Otto atya vezetőt haza három évvel később.

De a báter szerzetesek kedvét szegni még a mondott Ottó atya hirtelen halála sem tudta. 1236-ban ugyanis ismét négy dűvés testvér vág neki vaktában az ismeretlen világnak. Ezen újabb expedíció vezetőjéről "Julian szerzetes utazása nagymagyarországba" néven ismeretes az ismétlődő történetben is. IV. Béla király költségén először Konstantinápolyba, onnantól hajón a Fekete tenger keleti partjára érkeznek. Itt átkelve a Kaukázuson az Alpak földjére jutnak, majd Volába, a monamedán belgárekig felytatják utjukat. Időközben ketten visszafordulván egy pedig meghalván, Julián csak egy maga leli meg északra a Volga mentán számos vizzontagságon keresztül nagymagyarországot, hol egészséges gondolkodásu, magyarul beszélő nomád testvérekre talál. De csak rövid ideig maradhat a körükben, mert tudomást szerezvén a tatárok hódító céljairól, visszasiel Magyarországra, megvinni a fenyegető veszély hírt. - Julián szerzetes magyarjai a fűntemlített három elszakadt magyar törzs maradékai lehetnek csak. A földrajzi ellentmondásokat a krónikás fogytákos földrajzi ismereteivel kellően mentogethetjük.

Julian szerzetes utazása bennünket annyival is inkább érdekelhet, mert mint ismeretes, rendünk különösen a XIII. század missióiban a dominikánusok testvér-rendjétől

szinte elválaszthatatlan volt. Olyannyira, hogy jó ideig közös missziós testvérületet is alkottak "Societas peregrinantium Propter Christum" címen /Holzapfel, Handbuch d. Gesch. d. Franciskanerordens, Freiburg, 1909. p. 243./ Tehát ahol dominikánust látunk a missziókban, joggal kereshetjük ott a franciskánust is. És valóban a Bullarium Franciscanumban /II, 285./ találkozunk azon nagyfontosságú adattal, mely szerint IV. Sándor pp. - mint ahogy IV. Ince 1253-ban a dominikánusoknak - 1258-ban messzemenő hatalmakat juttat a tatárok, továbbá nagymagyarország magyarjai és a tatároknál fogvatartott keresztények közé utazó barátok számára, "Fratribus de ordine FF. Min. in terras... tartarorum, hungarorum Majoris Hungariae, christianorum captivorum apud Tartaros proficiscentibus" /idézi Lemmens L. Antonianum, 1927. pp. 48-6./ Amely adat azt bizonyítja, hogy már ebben az időben akadtak ferencesek is, akik nagymagyarország magyarjait fölkeresték.

Arany Jánosnak eposzi töredéke "Az Utolsó Magyar", mely szintén az Őshazában rekedt magyarok közt játszik, s mely egy IV. Béla idejében az ő megtérítésük és visszahívásuk érdekében ott járt magyar barátot szerepeltet, tehát szerzőjének közismerten kitűnő történelmi érzéskéről tanuskodik. madd álljon itt belőle az a klasszikusan tömör és páratlanul aranyjánosira leíró részlet, melyből legott ráismerünk az ideális magyar barátára:

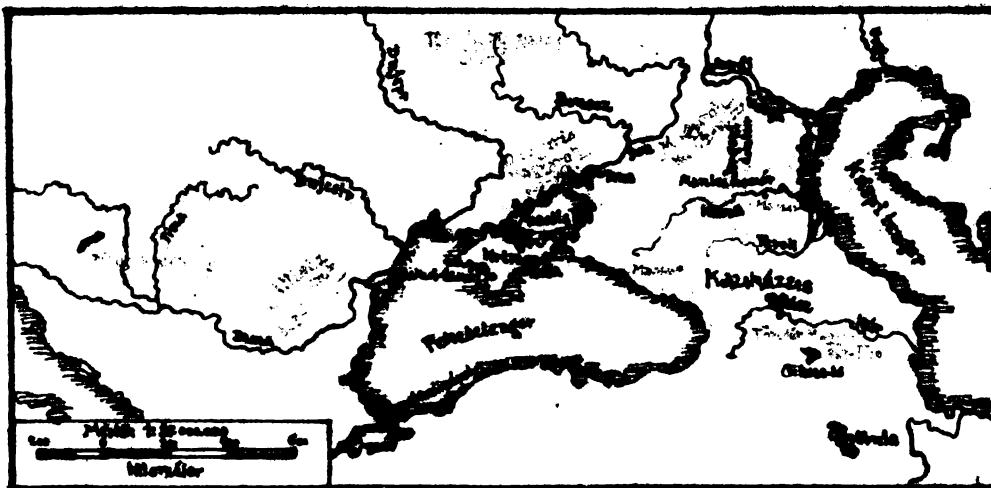
Még nem porolt a vérszél,
Vihar-Dzsingisz még nem kelet;
Apáink a völgyek leest,
Mint rókafej nem keresék:
Middn egy nap az Etelen
Zarándok férfi megjelen,
nozván nekik hirt messziről,
Az elszakadt vérek felől.
Szemnek idegen volt az ősz,
De fülnek édes ismerős.
Fedő alakját durva öltöny,
Ember olyat nem lát e földön,
Deréke hosszú, barna-pej;
Egy kötőssel ruhásva fej,
Tarkó, derék s a többi rész;
Fedetlen csak az arcz, a kéz.
Csipőit nem övezte szablya,

Öre silány kötél darabja;
Fegyver helyett csak gyémoláló
noszu bot a kézbenvaló;
Nem is volt rajta semmi vas,
Tekintete nem harczias:
Szakálla simán összefolyt,
ajkán ezüstből függő rojt;
Békés az arcz, szívet nyerdő;
Táltos vala - szent ember ő.
De mint az édes anyatétj,
Mit csecsemőnek szívni kéj -
nozzátapad kacsoival,
Kis lába ficskánd, mint a hal -;
Ugy folyt magyar nyelvén a szó,
Testvéreink hírét hozó;
És a szerint csüggött szaván
A hű rokonsziv mind ahány."

/Hátrahagyott művek 253/4./

De ismét visszatérve a történelem szárazabb táljára, a Donecz folyó mentén tengődő fűntemlitett maroknyi magyarság létéről még 1436-ban azovban járván, tudomást szerzett Barbaro Jozefát nevű, veronai származású velencei tudós és utazó. Ő jelentette e dolgot a ferenc-rendi szerzeteseknek és ezek a magyar ferencesektől kérvén magyarul írt szerzeteseket, magyar könyveket, el skartak indulni az így felfedezett s pogányságban maradt magyarok megtérítésére. Csakhogy az akkori orosz cár, Komor Vaszil, a görög egyháznak oly vakbuzgó híve volt, hogy nem

engedte meg a r.k. szerzeteseknek az ő országába való be-
lépést. Így ezután a visszamaradt magyarságnak megtéríté-
se, nyelvük fűnntartása abban maradt. /Karácsonyi i.m.56./
Utóljára Bonfini tesz róluk említést. Ő úgy tudja, Mátyás
király kérdezősködött az orosz kereskedőktől a Don-mellé-
ki magyarokról, állítólag követeket is küldött oda, hogy
ezeket, ha lehet, Magyarországra csalogassa. De azt, mint
annyi sok más nagy tervet, Mátyás király halála meghiusi-
totta. A XVI.században ezen Onuguriában rekedt töredék-
magyarság is elveszett az orosz nemzet tengerében./u.o./

"magyarország" földje.

Ennyi az, amennyit a magyar barátoknak az idegen-
be szakadt testvérek fölkeresésére közvetlenül irányuló
törekvéseiről tudunk. De nem csakély a száma azon ferenc
ces missionáriusoknak sem, akik a tágabb értelemben vett
Óahaza széles területén apostolkodtak, avagy vérüket ont-
tották, anélkül azonban hogy működésüknek nagymagyarorszá-
gi expedíciós mivoltát a történelem külön kiemelné. Le-
hetetlen azonban, hogy ezen testvérek a „Factus hungarise
Magnae”-ről legalább is ne tudtak volna s így annak fölke-
resése ne foglaltatott volna benne egyikük v. másikuk hit-
térítési küldetésében. Röviden emlékezzünk meg tehát még
ezen dicső testvéreinkről is.

4. MAGYAR BARÁTOK TATARORSZÁGBAN.

A tágabb értelemben vett nagymagyarországot az el-
ső két franciskánus évszázadban /XIII.ésXIV.sz./ mongol
népek árasztották el s így része volt a rengeteg tatár
birodalomnak. nagyjából összeesett a Batu khán európai
hódításából alakult kipcaki khánság területével, másné-
ven Észak-Tatárországgal, mely a Volgától egészen az Al-
dunáig terjedt s a legkülönbözőbb népelemeket foglalta ma-
gában. Rubruki Vilmos flandriai rendtársunk korszakalkotó
követjárása után /1253/ csapatostól jönnek e birodalomba

ferences misszionáriusok. 1272-ben már külön, Vicaria Aquilonis néven szerepel, mely 1340-ben már 17 kolostort számlál. De a testvéreknek csak egy része lakik kolostorokban, a többiek legelőről-legelőre vándorló táborral /aranyhorda/ állandóan utban vannak.

A tatárországi íghirdetésből a magyar barátok is derekasan kiveszik részüket. hiszen Magyarország Kunország megsemmisítése után közvetlen szomszédságba kerül a tatárokkal. Jelentősen megkönnyíti térítői működésüket, hogy sokkal gyorsabban sajátítják el a tatár nyelvet, mint olasz v. francia testvéreik. A kun nyelv ismerete viszont a tatár fennhatóság alatt élő kunokkal, jászokkal stb. való érintkezést könnyíti meg számukra. /Balanyi i.h. 72, 3.o./

Egy 1278. okt. 7.-én kelt nagyjelentőségű pápai irat szerint akkoriban már sok magyar testvérünk működött a tatárok közt: "Min. Provincialis FF. O. Min. regni Ungarie /vagyis Adorján prov., ki 1278-81-ig kormányzott/ nobis significare curavit, quod plures FF. ejusdem Ordinis inter Tartaros commorantur, qui fidei Christi gratiosis studiis annuntiantes eisdem, multos ex eis ad fidem ipsam divina cooperante gratia converterunt." /Theiner, I. p. 337./ írja III; Miklós pp. Fülöp nevű legátusának.

Tatárországi misszionáriusaink közül névszerint is a következőkkel foglalkozhatunk /v.ö. Karácsonyi J. Szt. FER. Rend. Tört. Nagy. 1711-ig, 1923. I, 24-38./

a. /Magyar István 1284. ápr. 5.-én a mai Perzsia északnyugati részén, Urmia környékén Szász Gellérttel együtt szenvedett vértanúságot. A achiizmatikusokat szerették volna ott az Egyházba visszavezetni s a hitvitákban már le is győzték őket, de - mint gyakran előfordult - ez nem megtérést, hanem gyűlöletet idézett elő; amidőn egy ünnep előtt más városba igyekeztek az ígét hirdetni, leből megtámadták őket és vadállat módjára szétzaggatták. Rendi historikusaink 1288-ra teszik Szász Konráddal együtt elnyert mártírját. Nem tévesztendő össze névrokonával, Váradai Istvánnal, kiről alább.

b. /Magyarországi Johanna testvér létezéséről a közelmúltban felfedezett 1320-ban kelt tatárországi leveléből tudunk, mely két más, eddig teljesen ismeretlen levéllel együtt sok tekintetben új megvilágításba helyezik az "Isten dicsőségéért és a lelkek javáért" rengeteg nagy tatár birodalomban vándorló testvérek" működését. /ism. Balanyi i.m./ Fr. Johanna hungarus a Rend egyetemes főnökének számol be részletesen a testvérek működéséről. Egész napjuk legtöbbször kőszó éjszakáig keresztelésben, bértálásban, prédikálásban, tanításban telik el. A keresztények száma rohamosan nő, amit a tatárok vallási közömbössége segít elő. Annál türelmetlenebbek a mohamedánok. Johanna testvér nyomatékosan kéri a generálist, küldjön alkalmas testvéreket, elsősorban magyarokat, németeket és angolokat mivel ezek számára könnyebb a tatár nyelv. Levelének egyéb végtelenül értékes kortörténeti, missziótörténeti és néprajzi vonatkozásra ehelyütt nem térhetünk ki.

c./ Várad /v. Nárd /Islyán 1334. ápr. 22.-én szenvedett vértanúságot a kipcáki khánság Bakosi-Szaráj nevű városában/más verziók szerint a volgamenti Szarájban./ Története romantikus színezetű. 25 éves korában a Bakosi-Szarájtól 21 kilométerre eső szt. János kolostorban szentelték pappá, de elkapta a vágjak, az indulatok heve és midőn társai ezért megbüntették, majd biztosabb helyre, Kaffába akarták küldeni, elszökött, visszatért Bakosi-Szarájba s ott mohamedán lett. De emiatt harusnapra akkortól alkalmat fordulás vette elő, hogy egy vallási ünnepegy alkalmával, melyen mintegy tízezer szaracón gyűlt össze a mecsetben, mindent visszavont, amit a kor. vallás ellen szóval v. cselekedettel vétett, ledobta magáról mohamedán köntösét és csuhában /melyet titkon mindig viselt/ állott a meglepett s haragraerjedt tömeg előtt. Akinok minden nemét alkalmazták tehát, hogy a mohamedán vallásban megtartsák, de mindhiába. Túzba is vetették, de onnan megmenekült és így végre karddal vagdalták szét. A középkorban szentként tisztelték. A halálát követő évben egy másik magyar ferencest,

d./ Magyar Domonkos a tatárok elevenen nyuztak meg. /megh. 1335. aug. 22./ - Ennyi szenvedés árán sikerült egy harmadik magyar franciskánusnak

e./ Magyar Illésnek bejutnia Özbeg kipcáki khán fiának csinibégnek kegyébe és szolgálatába /Holzapfel szerint nevelője volt/. Ugyannyira, hogy amikor XII. Benedek pp. /1338/ négy ferencesből álló követséget meneszt a különböző tatár fejedelmekhez, külön ajánlólevelet küld Magyar Illés testvérhez, ki viszont két évvel utóbb Özbeg khán és fia nevében követséget vezet az avignoni pápai udvarba. XII. Benedek említett követsége ráknézve még azért is nevezetes, mert annak egyik tagjául ugyancsak hazánkfiát,

f./ Magyar Gergely testvért választotta.

Mindezek csak azt bizonyítják, hogy a virágzó tatármissziókban jelentékeny szerep jutott mindenkor a magyar barátoknak, mind a magyar, mind a barát név nem csekély becsületére. Sajnos az 1345/6.-i nagy hadjárat megszüntet minden további közeledést a magyarországi fiai és a tatárok közt.

5. EGY ALON.

Régen eltűnt immár az elszakadt töredék-magyarság utólja is a föld színéről; a tatár is megszűnt világhódító, nagy nép lenni. Mások csinálják ma a történelmet. Ki gondol ma már letűnt századok dédelgetett álmával, magyarországgal? Ma - mikor szűkebb hazánk is csak - csonka immár. Böven elég a mának a maga gondja!

ne valaki mégis gondol, sőt úgy érzi, hogy gondolnia is kell rá, az csak a magyar barát lehet. Ki ugyanazt Krisztust hirdeti tegnap, ma és mindörökké. Kinek azt. Ferenc Atyánk ígéjével kell élnie, ki azt mondta: "Dominus elegit et misit Fratres propter profectum et salutem ani-

marum totius mundi; et non solum recipientur modo in terra fidelium, sed etiam in terra infidelium"./Speculum-Lemmens c.37./

Láttuk, hogy a magyar barát jellegzetessége mindenkör a missió-szellem volt. Ő megérti, hogy a történelem az élet mestere. Ez a történelem pedig egyenesen az Őshaza, a mai déli Oroszország felé utasítja, hol annyi testvéri vére elfolyt; hol ma sincs kevesebb szükség rá az ott élő tatár, kozák, kazánok stb. pogány nomád népek között, mint volt hajdanában. Ne Isten valamikor megérleli ezt az időt, melyben a magyar ferencesek virágzó pogány-missiói ismét föltámadnak - amennyiben ez rajtunk is áll: ne felejtsük el akkor a dicső múlt tanulságait, missióshagyományainkat.

Nosze fői hát, drága magyar ferencesem, új honfogalmaidra! Mint amaz evangéliumi nemes ember, ki "messze tartományba méne, hogy országot vegyen magának és visszatérjen"/Lk.19.12./ Eredj a végy te is magadnak missió-szörzögot, lélek-országot; hiszen a váltásdíj javorszázt rég lefizetted már XIII-XIV.századbéli testvéreid rejtett áldozatai és vére árán. Eredj, vedd bizalmadat az Urba s ő eltáplál téged./Ps.54,23./ Ne rettentsem vissza semmi. Csengjenek füledbe hajdankori atyáidnak, fr.Johanna Hungarusnak megindító hívása, mellyel akkori magyar ferences testvéreit hívogatta a missiókba: "Gondolják meg a testvérek, hogy a segítségnyújtással sok ezer hitetlennek lelkét mentik meg. Akit aggaszt a ráváró nélkülözés, az márt-sa felatját abba az ecetbe és epőbe, melyet Krisztus a keresztfán izlett s aki fél a fáradságtól, gondoljon Krisztus fáradalmaira és akkor mindent könnyűnek és elviselhetőnek talál."/I.Balanyi i.m./ Ez legyen a te regulád...

Beh szép álmom is ez...!- Ma még csak álmom...de boldog, aki végig álmodta; ezerszer boldog, aki meg is valósítja.

fr. Dénes.

VARADI ISTVÁN tv.
egy régi metszet nyomán.

G Ö R Ö N G Y Ö S U T A K .
- P. Villa József utca.-

(1. folytatás.)
Elalatt theologiai tanulmányainkat végeztük, hallottuk, hogy GARZIA MORENO elnök, kedvelt köztársaságszága, Ecuador számára ferences missionáriusokat toboroz. P. Guardián azt. Szolánusz tiszteletére kilencnapos ajtatosságot tartatott a küldendő missionáriusok kiválasztásá-
se érdekében. A definitorium négy pátort és két klerikust jelölt ki, közöttük engem is, azonkívül nyolc más diákot, kik csak nemrég érkeztek Spanyolországból.

Miután lelkigyakorlatokat tartottunk, hajóra szálltunk, mely minket a főntemlitett Guayaquil kikötőbe szállított. Ott az elnök, a egy Quitó-i kolostorból való pátter fogadtak bennünket. Ennek a pátternek volt feladata, hogy gondunkat viselje a hegyeken keresztül teendő utunkban, különösen pedig, hogy teherállatokról gondoskodják. Abban az időben nem voltak még járható utak, s így nagyon megazenedtük a szörnyű utakat. Mindenütt nyájasan fogadtak; mert Garzia Moreno elnök mindenfelé szétküldte embereit azzal az utasítással, hogy rólunk jól gondoskodjanak. Az ösvények, kivált az Andákban épen akkoriban egészen megromlottak az állandó zivatarok miatt. Egyik-másik helyen lovaink nyereg-szijáig ért a víz. Nem egyszer le is estünk lovainkról s kinevettük egymást, mikor a mocsaras vízből ismét kikászálódtunk.

Nehezen irható le, mi mindent kellett elazenednünk Guayaquiltól Quitóig. Azonban bőszégesen kárpótolt megérkezésünkkor a nép öröme.

Nég két napi járóútd távolságra voltunk Quitó fővárosától, mikor egy szakasz katona érkezett kíséretünkre. Garzia Moreno elnök küldötte őket, ki vágyva várta már érkezésünket. Minél jobban közeledtünk a fővároshoz, a nép annál barátságosabban fogadott, különösen az utunkba eső mintegy husz faluban. Mindenütt frissítőkkel kínáltak. A népnek szerfölött sajátos és épületes módja volt a köszöntésünkre. Mihegyt megláttak bennünket, mély meghajlás kíséretében mondták: "Imádjuk a mi Urunkat Jézus Krisztust", mire mi "Amen"-nel, vagy az egész köszöntés megismétlésével válaszoltunk.

Három mérfölddel a városba való bevonulásunk előtt, hivatalos fogadtatásban részesültünk. Az elnök kultuszminiszterét küldte elébünk, valamint az érseket s egy kano-
nokot, különféle más papokkal, kikhez csatlakozott a azt. Didák-kolostor guárdiánja. Ebben a kolostorban kellett tanulmányainkat folytatnunk, a diákoknak pedig elkezdeniük a noviciátust.

Quitoba való érkezésünk után másodnapra maga az elnök jött el, hogy üdvözöljön bennünket. Egész megjelenése mély hatást gyakorolt reánk. Középtermetűnél valamivel magasabb volt. Szeme íles és átnátó, és úgy látszott, mintha szívünk legmélyéig akarna tekinteni. Először még csak beszélni sem mertünk, mert annigra lenyűgözött a jelenléte. De oly nyájasan kérdegetett minket erről is, arról is és oly érdeklődő részvétellel hallgatta élményeinket, hogy fokozatosan bizalmasabbakká lettünk és sorjában mindazt elbeszéltek, ami az uton velünk történt. Bizalmunk csak növekedett, midőn az ebédlőben velünk asztalhoz ült és semmi különösét sem kívánt magának. Mindjárt kezdetben szigoruan elhárította, hogy személyére bármiféle tekintettel legyenek.

Szokatlanul kedvesen beszélt valamennyi zárdabelivel, de a politikáról alig ejtett ki egyetlen szót is. Azt mondta, hogy minálunk megszokott foglalatosságait szeretné kipipenni a mi körünkben üdülést keres. Szokás-mondása volt "na módomban állana, szívesen cserélném el elnöki méltóságot az önök egyszerű csuhájával."

A szt. Didák-kollégium a negylánc lábánál fekszik, Quitótól mintegy félóra járásnyira. Azelőtt ez a kolostor recessus-zárda volt, vagyis olyan hely, hová a szerzetesek egy időre visszavonultak, hogy szemlélődő életet folytassanak. Továbbá a nép számára nyilvános lelkigyakorlatokat is tartottak benne. Itt folytattuk szóciusommal, valamint három Columbiából érkezett más klerikussal együtt, P. Antonani vezetése mellett, tneológiai tanulmányainkat. P. Antonani rendkívül járatos volt a filozófiában. Mint tábori lelkész egykor Don Carlos kíséretében volt, midőn amaz a spanyol alkodói náz ellen hadat indított.

Garzia Moreno őt választotta gyóntatóatyjává a így gyakran kellett az elnök palotájába kísérrünk. Rendszerint az elnök szombat délutánonként maga jött a kolostorba gyónni, minélfogva előadásunk a szombat-délutánokon csak négy órakor kezdődött. Egyszer-mászor nekünk volt szerencsénk az elnököt bejelenteni, midőn a sekrestyében gyóntatóatyját várta. Csaknem minden nap megszokott volt áldozni, nem a kolostorban, tulnagy távolsága miatt, hanem a dombon, vagy a jezsuiták templomában, mely az elnöki palotától nem esett messze. Mélységes áhitattal járult a szentségekhez, és lektorunk gyakran az ő erényes példáját állította szemeink elé, azt ajánlva, hogy kövecsük nyomdokait. Mikor egy-egy ünnepnapot az elnök kolostorunkban töltött el, mi valamennyien el voltunk ragadtatva, mert nyíltan beszélgethettünk vele, a gyakran pártunkat fogta a P. Magiszterrel szemben.

Körülbelül ebben az időben ejtette utjába kolostorunkat körutazási alkalmával P. Maria József, kit időközben kommisszáriussá neveztek ki. Ki sem mondhatom, mennyire örültem hajdani quárdiánom és novicius-mesterem ezen látogatásának. Közöltem vele aggodalmaimat a nemsokára fölveendő szent rendeket illetőleg; azt tanácsolta, hogy csak le-

gyek engedelmese a jól készüljek el a fontos lépésre. P.Kommisszáriust szentként tisztelték és Garzia Moreno a legnagyobb tisztelet nyilvánításai mellett fogadta. Buzgalma és jámborsága Peruban és Ecuadorban sok megtérést eredményezett, és nyakas bűnösek mondták nekem, hogy lenetetlen két beszédjét végighallgatni anélkül, hogy élelőnének megjavítására ne buzdulna az ember. Olykor szabad ég alatt kellett prédikálnia, mert egy templom se volt elég tágas valamennyi hallgató befogadására. Megkérdeztem egyeseket azok közül, kik nem mentek el prédikációira, hogy miért nem sietnek P.Masiát meghallgatni; nyíltan bevallották nekem, ennek egyedüli okául, hogy esetemben gyökeresen meg kellene térniök. Garzia Moreno P.Masiát püspökségre akarta ajánlani; de a tiszteletreméltó missionárius semmi megtisztelő állást sem akart elfogadni.

Mialatt P.Masia a vizitát megtartotta, a papság részére lelkigyakorlatokat is tartott, melyeken több mint 50 pap vett részt. Én is csatlakoztam ezekhez a lelkigyakorlatokhoz, melyek végeztével lettem ünnepélyes fogadalmimat. Ekkor kezdődött azután a főszentelésre való közelebbi előkészületünk. Garzia Moreno hallván, hogy szent Márk evangélista ünnepén lesz a primiciánk, személyesen jött el a szentkezést kérte magának a P.Kommisszáriustól hogy első szentmisénken nekünk szolgálhasson. Kérdetileg úgy volt, hogy mi hárman első szentmisénket ugyanazon a napon, ugyanegy időben fogjuk bemutatni; de hogy az elnök mind a három szentmisén szolgálhasson, P.Guardián úgy határozott, hogy három egymásra következő napra tétessenek. Én szent Márk ünnepén mondtam a nagymisét; a templom zsufoló sig megtelt. néhéz szavakat találnom annak a kifejezésére, mily áhitattal szolgált az elnök a szentmiséken. Én magam oly nagy zavarban voltam, az elnököt előttem tárdelve, ministránsomul látván, hogy sig tudtam hol vagyok és mit is teszek. A szentmise végeztével megcsókolta kezeimet, néhány percig térdenállva maradt és sirt a meghatottságtól

A három primicia napjait nálunk töltötte a kolostorban. Megkötötte magát, hogy a templom és az étkezések minden szükséges költségét ő maga fogja viselni, a szent három napon a jó dolgoknak akkora bőségében usztunk, amelyet a kolostor azelőtt ugye lehet sohsem látott. néhány drága miseruhát is készítettett a nekünk ajándékozta maradandó emlékül. Azenkívül mindenikünknek egy-egy zsebkönyvet is adott. Én mintegy ereklis gyanánt becsültem meg a magamót mind a mai napig.

Ehelyütt néhány olyan tényről szeretnék említést tenni, melyek minden egyébnél jobban bizonyítanak Garzia Moreno hite és bátorsága mellett. Egyik napon gyóntató-styja kíséretében a palotában jártam a az alkalommal nagy megelégedéssel állapítottuk meg, hogy valamennyi nemzet közül Ecuador köztársaság volt az egyetlen, mely az egyház-igazállam elrablását rosszalva, ünnepélyes tiltakozó szavát főlemelte ellene. Az elnök élénken szólt: "Most nyugodtan helhetek meg; mert teljesítettük mint hű katólikusok a

kötelességünket, s megtettük, ami erőnkől tellett, hogy a Szentatyának sok viszontagsága közt vigasztalására szolgáljunk." P. Antonini ellenséget vetette: "Valóban, ez dicsőségére szolgál, de attól tartok, hogy az olasz kormánynek vissza tetszik ez a nyílt tiltakozás. Nem lehetetlen, hogy boszúból ellenséges hajóhaddal fognak válaszolni." - "Nem félek tőlük" - felelt bátran az elnök - "az esetben 10000 katonával Guayaquil kikötőben teremnek a fogadtatásukra, minden főlháználható hajóval elzárán a kikötőt s azután szétverném az ellenséges flottát. Remélem, hogy Isten s a Bold. Szűz megjutalmaznak bennünket ezért, amit tettünk!"

Politikai ügyekben Garzia Moreno teljességgel önálló volt s nem engedte meg senkinek, hogy beleszavazzék az ő dolgaiba. Azonban vitás jogi, különösen pedig theologiai kérdésekben mindig tanácsot kért. "nem vagyok theologus - szokta mondani - nem az én feladatom dönteni ezekben a dolgokban"; azután pedig nagy lelkiismeretességgel cselekedett lelki tanácsadójának bölcs előterjesztése szerint. Egy alkalommal nézeteltérése volt a feleségével, jóllehet gyöngéden szerette. Utóbbi ugyanis eljött hozzá, hogy egy halálra ítéltnék az életéért könyörögjön. "Terdj a konyhába - szöjt az elnök, - s tördj a magad dolgaival, s ne avatkozzál olyanokba, melyekhez semmi közöd".

Egy más alkalommal olyan valami történt, mely a legkésebben tanuskodhatik lélekjelenléte s akaratereje mellett, de egyszermind keresztény felebaráti szeretetére is fényt vet.

Egy bizonyos olasz ember és kitűnő muzsikus érkezett quito-ba. Mindenki igen derék embernek nézte. A franciskánusokat barátilag szerette, s gyakran jött el zenekarával az istentisztelet fényét emelni. De csodálatosképen csak sem járult a szentségekhez. Az atyák rábeszéltek, hogy gyónják meg egyszer; de ő csak szép szavakkal és ígéretekkel felelt és azzal vége. Nos, egy szép napon nagybeteg lett. Barátai szinte megostromolták kéréseikkel, hogy járuljon a szentségekhez; de hiába. Szép ígéretekkel szurta ki a szemüket, mindenféle reményekbe ringatta őket, de maga semmit sem cselekedett. Végre is egyik barátjának kijelentette, hogy nem követheti tanácsát, mivel hogy - szabadkőműves.

Morenonak is fülébe került a dolog; s beteg ágyához aletett és szívhezszólian könyörgött neki, hogy béküljön ki Istennel. Biztatta, hogy ne féljen a szabadkőművesek fenyegetéseitől s fondorlataitól, hiszen ő az elnök és majd meg fogja hiusítani gonosz szándékaikat. Végre beleegyezett a beteg, hogy mindenre hajlandó, csak tudná, miképen fogjon hozzá. "Csak mondja meg, kinél szeretne gyónni - szöjt az elnök - s én elhozom önhöz az illető pátort." "Igen szeretném a szt. Dicák-kolostor P. Guardiánját látni - válaszolt a beteg - önale kívánom szentgyónásomat elvégeztetni". Egy pillanatnyi habozás nélkül indult az elnök kolostorunkba, hogy P. Guardiánt elhívja. P. Guardián kés volt s engem kért meg, hogy kísérem el.

Az illető helyhez vezető úton P.Guardián az elnök-
höz fordulva megjegyezte: "Hallom, hogy a beteg szabadkő-
mives és félek, hogy csapdát állítottak számunkra, midőn
a szobába lépünk". "Mit se féljen - mondá az elnök - itt
vagyok Önnel és ha meg kellene halnia, én is Önnel fogok
meghalni". A páter úgy vélekedett, hogy talán jobb volna
katona-őrséget állítani oda, mielőtt a házba belépének.
De az elnök hallani sem akart erről és így szólt: "A gyó-
nás kényes dolog s én megigértem a betegnek, hogy mindent
titokban tartok". Abban az időben keveset hallottam ugyan
még a szabadkőmives cselszövésekről, s noha ezért nagy vált
az ijedelmem, nem tehettem mást, minthogy szónéklül kö-
vessém vezetőimet.

Midőn a házhoz érkeztünk, a kaput zárva találtuk.
Moreno megparancsolta, hogy nyomban nyissák ki, mire egy
nösszu, sötét folyosón mentünk végig, ahol ismét egy be-
zárt ajtóra találtunk. Kiáltottunk, rángattuk a csöngőt,
mindhiába. Az elnök türelmét vesztette. "Erőszakot alkalmazunk - mondá - s fölőrjük az ajtót". Azzal minden erőnk-
ből az ajtónak rugaszkodtunk. Mihelyt ezt belülről észrevet-
ték, megnyitották az ajtót.

Alig hetolt be az elnök két lépéssel, midőn a szoba
egyik sötét sarkából álcacos ember ugrott hozzá revolver-
rel a kezében, lefogta az elnök karját és így szólt: "Még
egy lépést és ön a halál fia!" Csodálatos ügyességgel ra-
gadta meg az elnök a gyilkos fegyverét, úgy hogy a hétélv-
vetű revolver a levegőbe sült el. Majd fogta a legényt s
egy óriás erejével tesztította el magától a földre. Kép-
zelhető, micsoda ijedtség vett erőt rajtam. Az elnök el-
lenben fölkiért bennünket, hogy kövessük őt a beteghez, mint-
ha mi sem történt volna, s ettől kezdve minden simán ment.

Együtt léptünk a szobába s a beteget nagy izgalomban
találtuk a dulszkodás és a lövések miatt, melyeket végig
hallgattunk. De mikor az elnök s a P.Guardián az istenben
és a Bold.Szűzben való bizalomról beszéltek neki, kijelen-
tette, hogy nincs más kívánsága, mint egy jó gyónást vé-
gezni és Istennel kibékülve halni meg. Az elnök és én
visszavonultunk s imádkoztunk érte az ajtó előtt várakoz-
ván. Most érkezett meg rohanvást az elnök kísérelője, halli-
ván a merényletről, hogy segítségére siessen.

Miután a beteg gyónását befejezte, P.Guardián benivott
bennünket, hogy a megtagadás esküjénél tanuskodjunk. A be-
teg szabadkőmives volt a harmincharmadik hatványon s azért
jött Ecuadorba, hogy újabb páholyokat alapítson, de More-
no ébersége ebben megakadályozta. Az ellene-esküvés után,
melyet a beteg halála után nyilvánosságra hoztak, Moreno
átadta a P.Guardiánnak emberünk szabadkőmives jelvényeit,
bizonyos titkos iratokkal együtt. A beteg nem talált sza-
vakat, melyekkel az elnök önfeláldozó szeretetét és gondos-
kodását megköszönje. Az elnök ezután katonákkal őrsítet-
te a házat és nővéreket küldött a beteg ápolására. Két nap-
ra rá a beteg meghalt, miközben a feszületet, melyől gyó-
nása óta sehogysem akart megválni, nagy bensőséggel megcsó-
kolta. Igaz, kímepélyes volt a temetése, minthogy minden költ-
ségét az elnök fődőzte.

Egy más alkalommal azt ajánlották az elnöknek, hogy többet törődjék személyi biztonságával, mivelhogy a szabadkőművesek szándékoztak őt eltenni láb alól. Tudom - válaszolta - hogy előbb-utóbb a szabadkőműveseknek áldozatul esem. De ez csöppet sem aggaszt; nekik áldozatul esni annyi, mint: Istenért meghalni."

Főszentelésem után - pontosság kedvéért 1874. nagybaldogasszony ünnepén - földrengés pusztított Quitoban és környékén, mely alkalommal több mint 300 ember lelte halálát. Ibarra városa teljességgel rombadőlt; hol is 20000 ember pusztult el. A távolság Quitotól Ibarráig mintegy 200 km., s a lekipásztorkodást ott gyakoroltam először. Mikor Garzia Moreno elnök hallott a katasztrófáról, arra kért, hogy néhány páter siessen a szerencsétlenség színhelyére, hogy ott, ha lehetséges, a romok alá temetett szerencsétlenek lelkét és testét megmentésék. Öten siettünk oda az atyák közül, beleértve magát P. Masiát is. Egy csapat katonák jött velünk.

Éjjel volt, mikor Ibarrába érkeztünk; nyomban munkánkhoz láttunk. A stózával felövezett s a szent olajokat vivő misszionáriusok az egész szerencsétlenség színhelyén szét voltak osztva. Mily szörnyű nyomoruságot láttunk azon a napon! A katonák hozzáálltak a halottak eltemetéséhez. Én magam 53 haldoklót láttam el a szentségekkel. Valóságos csoda volt, hogy sokan közülük még éltek. Végre, a hullák rengeteg tömegét látva, nekünk is segítenünk kellett temetni; mert a hullaszag megfertőzte a levegőt. Három napi kimerítő munka után, miközben alig gondolhattunk evésre vagy alvásra, visszatértünk Quitoba. Volt mit elbeszélünk a látott borzalmakból.

A földrengés Ecuadorban napirenden levő dolog, mint-hogy több az állandóan működő vulkánja. Kolostorunkból könnyen láthattuk a Csimborasztót, Cayambát és Cotopexit. Olykor-olykor lángokat láttunk krátereikből fölcsapni; időnként a földalatti dübörgés oly hangossá vált, hogy nem tudtunk nyugodtan aludni miatta. Ilyenkor nem mertünk földalatt aludni, hanem az udvarban feküdtünk le; az emberek az utcára költöztek ki. 1877-ben oly szörnyűséges földrengést éltünk át, amelyre senki az akkor élők közül nem emlékezett. A kitörés estáján különféle talajingások hirdették a közeli katasztrófát. Másnap reggelre kelvén, az ég teljes sűrűségbe borult, a Cayamba kráteréből szüntelenül feltörő hamu következtében. A földlökések lassankint erősödtek, az utcákra és nyilvános terekre kiszorult emberek jajveszékelt, sirni és inádkozni kezdtek. A déli ebed-csengő szavára senki sem jelent meg. Egyebet sem láttunk, minthogy Istenhez esedeztünk segítségért. Senki sem maradt odahaza, még a betegek sem, mivel mindenki félt, hogy az általános összeomlásban leli sirját.

A nap folyamán rengeteg tömeg gyűlt össze a kolostornál. Mindannyian gyógytani akartak, de mégsem mert senki a templomba lépni, mert az folytonosan bedőléssel fenyegetett.

Este felé mi négyen papok, fáklyákkal kezünkben a vá-

roaba vonultunk, a Mindenszentek litániáját énekelve. az első nyilvános térre érkezőn, megpróbáltam prógikálni, de a nép közt oly fűlsiketítő volt a lárma, hogy nem tudtam beszélni. Mindenki gyónni akart. De aindon? Fi-gyelmeztettük őket, hogy keltsék föl a tökéletes bánatot, a P.Guardián pedig megadta az általános feloldozást. De az emberek nem elégedtek meg ezzel, mindenáron gyónni akartak és így egész éjtazaka ottmaradtunk a téren gyóntatni. Telakodtak és egymást taszigálták, hogy előbb jussanak a papok közelébe; egyesek messziről hangosan kiáltották feljűk a bűneiket, azt remélve, hogy így hamarabb megkap-ják a feloldozást. Megszűnt minden tekintet a nyilvános hirnövre, még a legmagasabb társaságbeli hölgyek sem rös-telték bűneiket a téren keresztül kikiebbálni. Eközben meny dörgött a vulkán tompe dűbürgése, melyet minden alkalom-al a félelemnek megújuló fajveszékélési követtek.

najnali hat óra felé a földlűkések megszűntek a ve-lűk a hamu- és láva-özön. Ismét szabadon lehetett lélekze-ni. Megszámlálhatatlan tömegtől kísérve, visszatértűnk a kolostorba, és egy Unnepélyes negymisést mondtűnk el hála-s. dásul.

A földrengés és a kitörés 400 embernek az élatébe került. Sok ház összeomlott, sok más, a vulkánhoz közelebb fekvőt pedig eltamett a hamu. Azok a rengateg hömezők, melyk a három főntnevezett hegymot földűk, a lángok és a hamu rettenetes nevében földolvadtak, kiterjedt áradáso-ka okozván. A vízáradat csupa forró lűván, mérfűldekre el pusztította az egész vidéket. Egy ember, kinek humorát még ez a rettenetes szerencsétlenség sem tudta egészen elnyom-ni, mondta nekem, hogy négy nappal a földrengés után egy olyan forró sziklára akadt, hogy a pipáját meg tudta rajt gyújtani!

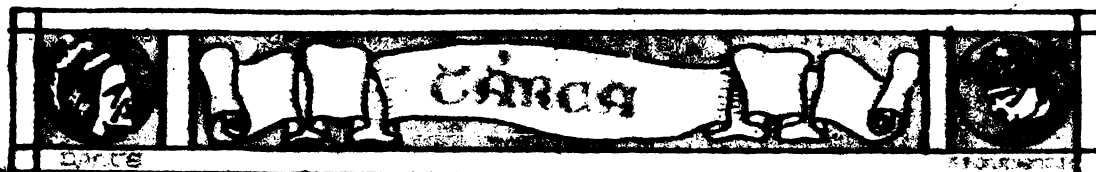
Fűlszenteltetésem után egy évre támadt az a vágyam, hogy megamat a pogányck és kannibálok közötti missióknak szenteljem.

A Peru-i és Ecuador-i ferences kollégiumokhoz tar-tozott az Amazén fűlső folyásánál és az Ucayenál levő mäs-siók gondozása. De missionáriusok hiánya folytán Ecuadorbó eleddig senkit sem küldtek ama terűletekre. Ekkor P.Or-tizzal F. Masia kommisszárius glis elé járultűnk a enge-délyt kaptűnk az említett missiók fűlkeresésére. Mir' hogy F. Masia is épen akkor Peruba igyekezett, egészen Peruig vele tarthattűnk.

/Folyt. köv./

ford. fr. Dénes.

A ZAIRBAI TITOK.

A Napnak már csak a fél kerengje látszik ki a távoli hegyek mögül. Különbözik pedig ezt fülészleges is bővebben vázolnom, hiszen mindenki látott már naplementét. És az, hogy ez a naplemente Afrikában, a zairbai völgyben látható, csak annyit jelent, hogy ez a legszebbek közé tartozik. A zairbai völgy a sivatagon túl fekszik. A madjaini hegylánc sziklái övezik. A völgy majdnem teljesen kopár és lakatlan. Kopár, mert csak egy-két cserje húzódik meg a sziklák kövei között. Lakatlan is, mert a legközelebbi emberlaka vidék nyolcvan mérföldre van t. i. ekkora a távolság Masszeir városkáig, amely tőle északra fekszik.

Azomban, amint már az előbbis mondtam, a zairbai völgy nem teljesen lakatlan, mert hát igenis hogy laknak itt. De ilyen időben már, amikor a nap is nyugvásra hajlik, nehezen lehet a lakókat észrevenni. El is árulom őket, amit a jó Isten, tudom, nem fog neked bűnül felírni, mivel hogy ugyanis tudja már mindenki, hogy az ilyen helyen kik lakhatnak. Kik is lehetnének ha nem remetékt? Eltálatla mindenki, mert tényleg azok laknak ebben a völgyben. A számuk nem igen sok, mert napken csak kettőről van tudomásom és a krónika is hallgat a többről, ha esetleg többen is voltak.

hogy hamarabb észrevehessük őket, azt is megmondom, hogy a völgy keleti oldalán laknak; a lenyugvó nappal szemben. Itt? - Igen. Így könnyű megtalálni őket. Térjünk be. Helyben vagyunk.

Két barlang van a sziklába vájva. Mindegyik előtt egy-két magasabb lapos kő. Talán asztalok, de épp ilyen ráfogással szökevények is nézhetők, mivel hogy teljességgel nem lehet meghatározni a különbséget. Ezen kívül még egy-két tropikus virág is ágaskodik ki a kövek közé szoritott fűléből. A terepszemlével készen is vagyunk már. Igaz, hogy csak egy vagy két pillanatig tartott az egész, de azért jó, hogy már ezzel is megvagyunk, mivel most már más köti le figyelmünket.

Alig hogy befejeztük a terepszemlét, talán még abban a pillanatban vidáman daloló hangok ütnek meg füleinket. mulatunk még el sem sulik a már látjuk is /az csak természetes, hogy lelki szemünkkel/ a vig hangokat létrehozó

személyt. Akár hiazi valaki, akár nem, de annyi bizonyos, hogy ez a dalolókedvű ember maga a remete volt. Ősz a szakállja, hosszú a haja, barna a testbőre; úgy látszik azért olyan erősen barna a bőre, mert kevés ruhát hord. Szóval egészen úgy néz ki, mint egy remete. A hátán most is nagy köteg rózsát cipel melynek kötelét jobb kezével tartja; a balkezdében pedig vízzel telt korsót hoz. Bele is izzad szegényke! Körülnéz, majd megpillantva a lekonyult virágokat, meg akarja öntözni azokat. Mielőtt szándékát végrehajthatta volna, az egyik barlangnyíláson hangos sóhajtlások szüremlenek ki. Majd hangos szóval kiált ki valaki: -

- Békesség Lycomedes testvér!

- Te vagy az Dulicius?

- Amint láthatod elég nyomorultan.- A beszélő Dulicius remete ezen szavak után kijött a barlangból. A kinézése még öregebb, mint Lycomedesé. Erősen rátámaszkodva botjára csoszog, míg le nem roskad a legközelebb fekvő kőre. Lycomedes, miután magához tér nagy ámulatából, megszólal: Mi az testvér, mi történt veled? Már ötven éve annak, hogy együtt lakunk ebben a kietlen völgyben és még sohasem tapasztaltam, hogy a te kebledből fájó sóhaj tört volna föl. Te voltál a westereim a földi, de igazi boldogság iskolájában.

Igen Lycomedes, te hűen követő tanítványom voltál. Ennek fejében én is lefizetem tartozásomat. Elmondok neked valamit. Új ide szállom. Ugyis érzem hogy utoljára ülsz mellettém, mert szólit az Ur.

A nap márrég letűnt a hegyek mögött. Sejtalmes félhomály árnyékozza be az egész vidéket. Lycomedes leül. A beteg Dulicius is megerőltetve öregségének gyengeségét, elhelyezkedék a kőpadon hátát nekítámasztva a szikla oldalának. Szemeit a fel-feltűnő csillagok felé meresztve kezd beszélni;

Piacskám! Ötven év nagy idő itt a földön. Te pedig ötven évvel ezeltől kopogtattál a szívemen, hogy fogadjak magamhoz. Akkor még igen fiatal voltál. Kérdéseimre szépen elmondtad addigi életedet. Jó szüleid voltak. A testvéreid is szerettek. Mindenki boldognak érezte magát, ha közeledben lehetett. Megelégedett voltál jó és balszerencse közt. Vándorlásod közben egyszer csak eltévedtél és az Ur ide vezárelte lépteidet. Isten keze megsimogatta szivedet és te itt óhajtottál maradni életed végéig. Itt is maradtál, mert boldognak érezted magad. Isten kegyelméből te nagyon szép és sima úton kerültél a pusztába. Ez nem adatott meg mindenkinek. Így nekem is soká kellett boldogom a sötétségben, míg végre világosságra leltem, míg megtaláltam a boldogság kapujának aranykulcsát. Ezt akarom most neked átadni.

Dulicius elhallgatott. A régmúlt élet eseményeibe furakodik most emlékezete. Lycomedes váró a könnyes szemekkel tekint a gyengeségtől remegő társára. A-mig esengő

tekintettel várja, hogy megszólaljon, lelki szeméj előtt minden eseménye azon ötven évnél, amelyet a most végrendelező Duliciussal töltött. Először atyja és parancsolója volt, később barátja, majd testvére lett. A földi élet minden körülménye között boldogok és vidámak voltak. Lycomedes maga sem tudta, hogy miért olyan boldogok, de érezte a ezzel meg volt elégedve; nem kereste az okát. Tudta, hogy ezt a boldogságot addig nem veszti el, amíg szívében megvan az istenszeretet és a Dulicius iránti készséges engedelmeség; teljes hitével bízott ebben. De mi lesz most, ha meghal Dulicius? Kire támaszkodják? Tudja-e majd kormányozni lelkének törékeny hajócskáját az élet viharzó tengerén? Remegés fogja el. Mit rejt a jövő? Eddig ezzel nem törődött, sohasem is jutott az eszébe. De az egészen más, ha egyedül lesz. Azon reménysége is bányadt, hogy megkapja a boldogság kulcsát; szorongatja az eddig nem ismert félelem; tudja-e majd használni? A szürke sötétség is csak nyugtalanítja, Nyugtalan merengését megakasztja Dulicius ziháló köhécsebése, aki most kezd bele az elbeszélésbe.

- Szüleimet nem ismertem, csak annyit tudok róluk hogy nagyon gazdagok voltak és a fővárosban éltek. Én azonban már Alexandriában nevelkedtem. Amennyire visszatudok emlékezni, úgy tudom, hogy mindig megvolt, amit kívántam, főltéve, hogy meg lehetett szerezni pénzért. Pénzért pedig sok mindent meg lehet vásárolni. De már ifjúkoromban nem tudott boldogítani az, hogy én vagyok Alexandriának a leggazdagabb embere. Hiába hízeltek nekem nevelőim, és játszótársaim, nem tudtam megszeretni őket, hiszen köztudomásu dolog volt, hogy fizetést kapnak érte. Más pedig nem került közelembé, még a gyámom se volt rám kíváncsi. Így nőttem fel a szívtelenül idegen emberek között: a szeretet és az önmagában is igazi örömet távolról sem ismertem. Amikor a magam ura lettem, a császáros, de táves utakon kezdtem keresni a boldogságomat. Minden pénzemet elszórtam a boldogság keresésében és mégsem találtam azt meg. Megpróbáltam mindent; hiába. A test minden élvezetét megszereltem és csak egy-két pillanatra elégitettek ki. Pillanatnyi gyönyör után megint kintott a gyöttrő üresség; már majdnem kétségbeesve kíváncsítottam a kielégítő öröm és szeretet után. A nagy költségekben a gazdagság eluszott. Mindenki elhagyott. Azt hittem mindennek vége. A jó Isten azonban megkönyörült rajtam. Amint egyszer ilyen nyomorult állapotban a néptelen uton kóborlok, felém jön egy örömtől sugárzó arcu remete. Csodálkozva nézem, mivel egyenesen felém jön. Hozzám érve, minthacsak régi ismerőse volnék, két kezével átölel és megcsókol a ezzel mintha elintézett volna mindent, szépen karon fog és vezet ki a városból a pusztaság felé. Utközben elmondja a boldogság titkát, amit én most neked szándékozom átadni, hogy ezután is boldogam élj, miután én már nem leszek veled.

Dulicius remete itt egy kis pihenőt tartott, mivel

az elbeszélés mélyen kifárasztotta végső erőit. Lycomedes a haldokló elé térdelt és úgy figyelte a gyengülő ajkak siri szavait.

- Az illető remete a hosszú sivatagi úton csakis a boldogságról beszélt. Elmondta, hogy csak az bírja az igazi boldogságot, aki szeretni és örülni tud. Fontosabb azonban a szeretet, mely ha megvan, akkor az öröm magától is megjön. A szeretet okát is könnyen meglehet találni. Az édes anya vajjon miért szereti annyira gyermekét? Olyan szeretettel szereti, amilyenrel nem képes idegen gyermeket szeretni, akár kapja, akár veszi ezt a gyermeket. Nem azért szereti annyira az anya a gyermekét, mert a sajátja, hanem inkább azért, mert a fájdalommal a sajátja. Kinos szenvedés volt a világrahozatal, a vívásztás, ápolás és sok más egyéb baj. Igen! Kedves fiem, Lycomedes, jegyezd meg magadnak, hogy szenvedés hozza meg a szeretetet, szeretet az örömet, mincképp pedig a boldogságot. Ez az a nagy titok, amit rád bízom.

Lycomedes hálát akar mondani, de a nagy meghatódottságtól nem bír szóhoz jutni. Szíve megremegek a negyedik igazságtól. Megérti remeteálatének boldogságát ebben a szomorú pillanatban. Sok fájdalmas verejtékcsepp szántotta végig orcáját, hogy sokat szeressen, sokat örüljön és hogy nagyon boldog legyen. Szerette fáradtságának gyűlölcseát, a mint minden ember örül, ha munkájának van eredménye. És az ő munkájának mindig értékes eredménye volt, mert mindent Istenért tett. Megfogadja magában itt a haldokló látnál, hogy ezentúl nem kerüli a boldogságot hozó szenvedést.

Dulcius utolsóperceit éli. Már minden ereje elhagyta. Lycomedes karjaira veszi, hogy lefektesse a kőre. A haldokló most meggyász főllyitja szemét a meglátva aggódó társát megszólal: - Testvér! ne felejtse el, hogy a mi drága megváltónk szeret bennünket a legjobban, mert ő szenvedett értünk a legtöbbet. En is szeretve szenvedtem és most reménnyel várom az örök boldogságot. Rékesség ved! - Lehunyt a fáradt szemét és kiadta lelkét...

Lycomedes megadással befogta szemét, közben imádkozva:

-Requiem aeternam dona ei Domine ...Szenvedtél, szerettél, örültél, légy boldog testvér!

Mi is hagyjuk ott a zairbai völgyet éji szomorúságával; térjünk vissza a kutatva keressük napkeltének a boldogságát... Az utat megtaláljuk.

Fr. Danján.

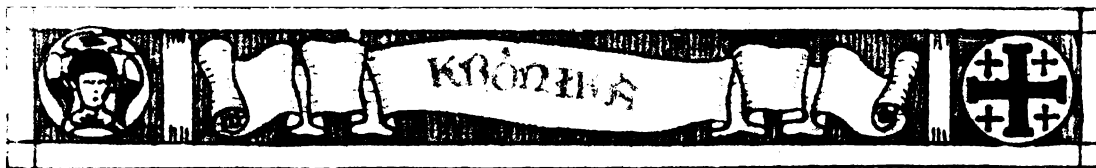
A MAGYAR BARÁT;

Régeen születtem valahol délen...
Egy kék egü olasz vidéken
Mosolyga rám a nap sugára
S árnyékot vont egy szürke pálma
Fülém. S megálltam elbűvölten
A sok virágtól, mely köröttem
Imitt- amott nyüzsgő csoportban
Majd itt is ott is szerteszórten
Illatozott a réteken.
Csörgő patak danája mellett
Bejártam a vadont s a berket
S csak madári- i énekeltem,
De üldözött a vágy s a lelkem,
Bár azt, amit titkon kívántam
Erdőn mezőn fel nem találtam,
Réményem mégis biztatott.
- Egyszer mikor borongva jártam a
A vadvirágos Umbriában,
Előmbé állt egy régi ember.
Szivem betellett félelemmel
Mikor beszélt, mert bár könnyörgött
Hogy hagyjam itt a sárt s göröngyöt,
Kéam mégis parancsolólag,
Hatalma volt a drága szónak.
Lelkem szavára földeregett
S követtem őt a jó Ferencet.
S boldog valék az ő körében...
De nem idézhetém soká ott...
Mivel a lelkem nagyon vágyott
Rucsut mondtam Umbriának,
Habár a szürke pálmák
Marasztalóan integettek
Megindulék északkeletnek...
Utamban hányszor megkisértett
Csüggedni vágyó bus kisértet
S a pálmája Umbriának
Gyönyörűséges kék ege!...
- De én ezekkel szembezálltam-
Mert nem hagyott a régi vágyam
Hajtott üzött folyton engem,
Lelkeke szemjzött a lelkem
Mig egy napon elérve célt
Eg ajkimon az ég a "coelum"
Testvére lettem a magyarnak.
Szivük előttük ők kitárták
Letöröltem a könnyek árját.
Ha ők zokogtak, sirtam én velük
Barátom nem volt, aki ellenük,
Velük csatéztem ott a végeken
S az ellenen hogy győzelmiük legyen

Kitárt karokkal köbörögtem én
Hiként Mózes az Isten szent hegyén.
S hét századon át folyton szüntelen
Az Ur kegyelme volt velük s velem...
A bus magyarnak hú barátja lettem
Elmúlt a nap, a hó s az év fölöttem
Nem integetnek már felém a pálmák
Hisz érkezésemet hiába várják...
Már nem kísért a csendes régi este
Szép Umbriának völgye elfeledve,
El kék egének minden csillaga
Csak egy maradt meg... Szent Ferenc maga.
Mert őt a lelkem nem feledte el
Hiven megőrzi őt a hú kebel...
Itt éppen úgy mint ott a délvidéken
Nyílik a virág s halmokon, a réten
S mosolygnak rám a szőke csillagok
Most nem olasz, magyar barát vagyok!...
Magyarrá tetéek már a századok...

Fr. Coelestin.

Rovatvezető: fr. Ákos

Évvégi vizsgáink a következő sorrendben folytak le: június 2. és 3.-án dogmatika fundamentális, biblika, filozófia, -8.-án dogmatika speciális, metafizika, -13.-án morálisból de sacramentis fil. történelem, katekézis, -14.-én morális de praeceptis, végül 20.-án morális principiumok.-

-o-

Vizsgák után Egerben június hó 23.-én Méltóságos és Főtisztelendő KRISTON ENDRE püspök ur diákokká szentelte Pius, Damján és Szaléz testvéreket. 24.-én pedig pappá Pius testvért. Az új presbyter Kecskeméten mutatta be első szentmise áldozatát. Isten vezérelje apostoli útján!

-o-

Klerikátunk szeretettel bucsuzik a főiskolánktól most absolvált P. Jeney Jenő és Patik Pius áldozároktól, emlékezzenek meg gyakran a körünkben elöltött kedves esztendőkre, mi pedig avval a tudattal válunk meg tőlük, hogy milyen veszteség ránk nézve távozásuk, oly áldásdus és hasznos lesz működésük kint a csendes klerikátor kívül.-

-o-

Június 20.-án tartotta meg a Schola Franciscana az 1927-28.-évre szóló alakuló ülését Főtisztelendő P. Hermann Hermenegild guardian, lector, magister elnöklésével. Választások után a tisztikar a következőképpen alakult ki: elnök fr. Dezsd, jegyző fr. Ákos, könyvtáros fr. Szaléz. Főtisztelendő Vezető Elnök intenzív munkára hívta fel a Kör tagjait, egyben üdvözölte a megválasztottakat. Üléseink a tenév megnyitásával veszik kezdetüket.-

• -o-

Régen tervezett és a jászberényi záránk ellen irányuló kirándulásunk végre teljesedésbe ment. Julius hó 11.-én reggel 1/2 2 órakor már talpon volt a kiszemelt 9 "nyaraló". A bánatos éjszakában, nagy reményekkel telve az elkövetkezendő napokat illetőleg, bandukoltunk ki a vasuti állomásra és többszöri átszállás után már 6 óra előtt alkalmat adtunk a jászberényi benzülőtteknek arra, hogy megérkezésünk fölött csodálkozzanak. Vendéglátó házigazdánk főt. P; Riba Hugó quardian jóságos szive gazdag reggeli e lak jában nyilatkozott meg ekaősorban meg. Esután nagy örömmel üdvözöltük a záránkert végében folydogáló Magyvat, vágysaink netovábbját. Nemsokára lekerültek a habitusok és fantasztikus fürdőkosztümök láttak napvilágot, azaz hogy láttak volna, ha majdnem állandóan borús idő nem lett volna. Ez azonban bennünket a legkevésbé zavart. Egy karaván azonnal a csólnakokra telepedett és felderítő utra indult - a másik tábor pedig nagy elszántsággal de belülről azért fátyva ment neki a Zagyva hús hullámainak. Kitörő jókedv, igazi nyaralás jellemezte ezekben a napokban a kedves, meghitt jászberényi tárdát. Fürdőhelyünk állandóan hangos volt a csolnakháboru alkalmával vízbepotyogók kiáltásaitól, a csuromvizes s a néha mutatkozó naptól étvágygerjesztő peccenyeszínűre sült klerfikusok ugyancsak kihasználták e drága perceket, melyekre majd a jus tanulása mellett jólesz visszagondolni. Az egyik délután az otthonukban vakációzó világi teológus urak hívtak meg bennünket csolnakkirándulásra. Négy járási indult meg hadirendben a megfelelő élelmiszer szállítmánnal ellátva. Felhangzott a dal és a vidám nevetés, tréfálkozás ugyancsak megriaszthatta a zagyvad halakat, mert a partokon gubbaszkodó néhány amatőr halász nem a legbarátságosabb tekintettel mérte végig flote táncukat. Igazán kedves, verőfényes délután volt. Vendéglátóink gondolkodtak arról, hogy állandóan jól érezzük magunkat, nagy szeretettel fogunk mindig rájuk gondolni. Vidám hangulatban, fáradtsággal nem törődve érkezünk este haza, hol természetesen első volt a fürdés.

- Jászberényi utas nem mulaszthatja el megnézni a jászmuzeum nevezetességét, a Lehel-kürtöt, így hát mi is egy déjelőttöt vásárltunk, s nem bántuk meg. Főt. Róz Kálmán ur, a Jászmuzeum öre, A Magy. Tud. Akad. levelező tagja örömmel fogadott bennünket s ő maga kitalozott a valóban pazar látnivalók közé. Megnéztük jól, sőt meg is fogtuk a jászok, ijjászok nemzeti szentségét, a Lehel-kürtöt. Meghatódva ve hallgattuk a kürt történetét a kalandos jázigokról, portyázásáról, a híres jászkapitányról, Lehelről. Kálmán bácsi, magyarázata minden kétséget kizáróan beigazolta a gyönyörű művi kürt valódiságát. Esután sor-

bavettük a Muzseumban összehordott ritkaságokat. Némelyik darab mély benyomást tett rám ritkaságánál és értékénél fogva s mindenhez szakszerű magyarázatot kaptunk vezetőinktől. Láttunkk Napoleon császár Szent Ilona szigetén használt kávécsészéjét, amely mellett az üvegszekrényben szerényen lapított pár darab egyiptomi 5000000-ós skarabeus; volt ott festmény, szék, szőlőtő, ruhafogas, harapófogó, kétszázéves rozoga zongora, komplet pénzgyűjtemény Szent Istvántól napjainkig- s ki tudja még elszámlálni, hogy mi minden. Sőt az előteremben találtunk egy automobil kormánykereket is, amit egyik- másik rögtön vonatkozásba akart hozni Lehel vezérrel. Hálával szívünkben vezetőnk iránt távoztunk a Muzseumból, azon boldog tudatban, hogy alkalmunk volt a világ egyik ritkaságát, amely hazánkban van, önközünkkel megismergetni

-o-

Pécsett érettségi vizagát tették: fr. Ponifác, Szilveszter és Vilmos testvérek, szívvel gratulálunk a szép sikerhez s egyben kívánunk továbbra is kedvet, kitartást a főiskolánkon való továbbtanuláshoz.-

-c-

Junius hó 22.-től 27.-éig tartott Főtiszteendő P. MOLNÁR ARKANYAL lektor, definator s Marienus Provincia tagja Gyöngyösön szép eredménnyel lelkigyakorlatot;hálás köszönettel gondolunk vissza a kedves napokra.-

-o-

Nehéz szívvel bucsuztunk el kedves jó MARCEL testvérünktől, ki pár hónapja ittléte után vissza tért a szombathelyi főiskolájukra. Kedves Gyömbér Arnold, ez nem is volt bucsuzás, csak egy kis időre szóló riválás, hogy utána ennél kedvesebb legyen a viszontlátás. Üdvözljük szeretettel !

-o-

Theofil testvérünk július hó 4.-én tett ünnepélyes szerzetesi fogadalmat templomunkban. Isten áldása kísérje fogadalmainak teljesítésében.-

-o-

Végre felvirradt a mi napunk is: júli. 25. A megfelelő klérus másik fele is fültápáskodott jó korán, hogy vágyának célpontja felé siessen. 1/2 9-re bértünk Egerbe. Csakhamar szétnéztünk a lelkigyakorlatos házban, a városban és megfürdöttünk a híres uszodában, mely aztán minden reggel látott bennünket. Az első nap szétnézéssel telt el; a harmadikon meg néztük az egri lyceum óriási könyvtárát és remek képtárát.

Könyvtárban találkoztunk egy bencés tenárral, aki régi, IV.sz.beli latin szövegű breviáriumok és missálék között mutatott nekünk egy latin szövegű kézírásos missálét, amelyet egy Miskolczi nevezetű ember írt. A képtárban pedig szintén gyönyörködtünk a felbecsülhetetlen értékű, öbbszire vallásos, v. azzal kapcsolatos, művészi képekben.

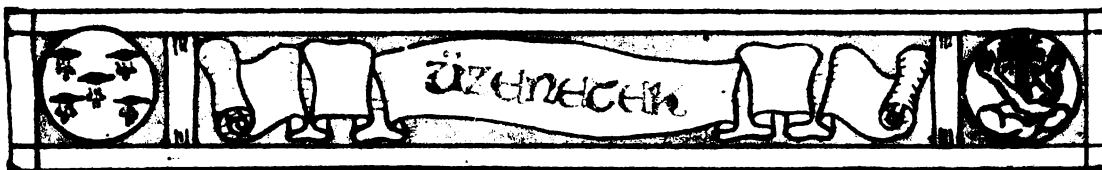
Kedden és csütörtökön kirándulást rendeztünk. Kedden Szarvaskőre, ahol nagyszerűen töltöttük el a délutánt Ft.P. Oswald vezetésével a gyönyörű kilátást nyújtó hegyecsincon. Fihenés közben szó esett a lelkigyakorlatokról: a bencés, a jezsuita és franciskánus módszerről. A jellemzést, amelyet Ft.P Praefectus oly szépen adott, röviden így szöveghatnám össze: "A bencések az istentisztelet fejlesztésével gyakoroltak hatást, a jezsuiták inkább az arisztokrácia körében működtek, akik inkább negativumát nyújtanak, a büszke nemeknek a fülébe kiáltják: Hej! te, pokol is van ám. Megmártogatják a pokol tűzében a földi mennyország birtokosát. A franciskánus pedig a pozitívumot állítja élete középpontjába: állja Istennel szemben, hogy él, ezért örvend, hogy Istenért szenved valakit, bűneit nem a pokol miatt, hanem szeretetből siratja." Azután még Duns Scotusnak, a rendi iskoláknak nagy elődjéről és még másról beszélgettünk, és meguzsonnáztunk. Hazafelé indulva, találkoztunk a kis Szvobodával, a mariánus Peibárt testvér öcsikéjével.

A csütörtöki kirándulás pedig egészen nagyszabású volt. Célpontja: Szilvásvárad, Bükkhegység, amelynek teteje tele volt málnával; 910 m. magasságból és különösen az n.n. Tarkőről fenséges kép tárult elénk, rendkívüli mélységekkel és magasságokkal, amelyek országnak legszébbjei; nehéz megközelítése miatt még az érgróf ur, a saját birtokosa sem látta, noha nincs ép oly messze kastélyától.

A Szilvásvárad környékén elterülő birtokok legnagyobb része Pallavicini Alfonz Károly birtoka. A hegy tetején telet- és édes-tejet ittunk, majd megnéztük a mészfalakat, megpihentünk és utnak indultunk az "öngyújtó" nélkül /értsd a kismozdonyt/ a folyton lejtős uton, amelynek egyik oldala meredek magasság, a másik borzasztó mélység volt. Szerencsénkre lekéstünk az Egerbe vivő vonatról és így a mélt. érgróf ur tiszti kastélyában szálltunk meg.

Igy aztán másnap, azaz pénteken indultunk haza Egerbe, ahol dau. kipihentük a lekésés izgalmait és másnap reggeli bucsu-fürdőssel ugyancsak dau. 2 órákor indultunk Gyöngyösre, magunkba zárva ezt a tenülságes és boldog hét minden napját.

Már első segélykérésünk sem meredt eredménytelen. A jószívek anyagi forrása kiapadhatatlan. Bár szépen megálmodott terveink nem valósultak meg, a kegyes eldozatkészség mégis juttatott számunkra ennyit hogy a legszükségesebbet beszerezhettük. Ezeknek hálaival tartozunk.

Köszönetet mondunk azért mindenek előtt Főtisztelendő Tamás Alajos exminister provinciálisnak, aki nek a ferences ifjuságért hevült szive felkerolni vágyott kis lapunkat és azért a célra 15. pengőt küldött. Nemes áldozatkészségét a Jó Isten fizesse meg.

-o-

A lighogy kiröpült kis lapunk, „ét nap mulva már edcmány ékezett. Lázasan kérdeztük, ugyan ki lenet az a jókedvű adakozó, aki nagyuri gesztussal már másnap 20 pengőt adott fel a postára. Főtisztelendő P. Fehér Páter dunafülvári házfőnök volt. Szavunk először az ő nemes szivén talált elcsör vizshangra. Mellékeát soraink amelyben gratulál nekünk és segítséget ígért, arról győztek meg bennünket, hogy benne a gyors adakozókészség meleg szivvel párcsult. Ily gyors segítségről még álmodni sem mertünk. Az ő jó példája megmutatta, hogy mit várhatunk jószívektől. Továbbra is a tyai jóindulatát kérjük.

-o-

De a legfejedelmibb ajándékot Főtisztelendő P. Medveozky Medárd szécsényi házfőnök küldte. Céljainkra 50. pengőt küldött. Tudjuk saját szavai alapján, hogy a ferences ifjuság érdekében mindig kész áldozatra. Megmutatta ezt azelőtt is, megmutatta most is. Azért nevét a "Magyar Umbré" munkásai mindehár hálaival emlegetik. Ezenkívül pedig ezt kérjük, hogy legyen olyan kegyes tartson meg ezután is bennünket a tyai szeretetében.-

-o-

Többen kifejtették azon kívánságukat, hogy bár csak többször jelennek meg a "Magyar Umbré".- Ezeknek azt a választ adhatjuk, hogy a P. Magister kívánsága volt, hogy csak a szünidőkben jelenjen meg, nehogy a dolog bármiképen is a studium rovására menjen. Ugyanez volt a kívánsága a többi Lektor Atyáknak is, hogy t. i. a studium kárt ne szenvedjen/ de a klarif-

küszöbök is, hogy ne kelljen szükség-cikkeket írni, hanem jól megfontolt dolgot adjanak be. Végül hiányos technikai szakzsűrnk is erre utainak minket. Oly nagy fáradtságba kerül elkészíteni csak ezt a 40 oldalt is, hogyha ez sűrűbben előfordulna, még a leg-önfeláldozóbbaknak is kedvét szegné. Miután pedig ez évben egyszer jelenhet meg a lap teljes hiány-
számában, azért különösen a technikai akadályok miatt, ha csak valami körbe nem jön, csak a legközelebbi karácsonyi szünet alatt fog készülni a következő. Akkor ezután négy szám jelenik meg: /Jan. I. húsvét után, vakáció elején, végül az iskola év kezdetén./ Az igaz, kevésszer jelenik meg, de a hiányt az egyes számok terjedelme pótolja.

-o-

Jól esett tapasztalunk, hogy a mi vállalkozásunk nem volt hiába való. Sokan megértették terveinket, ami nagyot jelent az új vállalkozásoknál, mert ilyenkor sohasem hiányzik a pesszimizmus, és ez jól is van így, hogy bátorítsanak minket. A sasflokoknak szükségük van arra, hogy az öregek mutassák meg az utat a magasba, a mi törekvéseink gyenge fájának szükségé van támaszra, hogy a csüggedt és kicsinyes lelkek viho-ra a közepén ne törje.

A messziről felénk derengő biztató jövő első sugara: Főt. P. Csaly Oswald egri házfőnök levele volt, aki izzó ferences és mindenkor reménykedő, bizó lelkének buzgóságával emlékezett meg rólunk a Mária-Besnyői kegyhelyen, hogy a "Magyar Umbria" eszme tartósan fejlődjék, nagy eszmék táplálója legyen.

Ugyancsak köszönetet kell is mondunk Ft. P. Kelemen és P. Apollinárnak, kik leveleikkel felkértek, buzdítottak, és - kritikát is mondtak. Mindkettőt szeretettel fogadtuk.-

-o-

PÉCSI: A versek nagyszerűen beválnak. Többet is várunk, főképen azért is, mert "posta nascitur", márpedig nálunk senki sem született poétának. Ha akad, más műfajt is küldhetnek. Egyébként pedig nem értjük a némaságot! Milyen hatással volt ott lapunk? Postafordul

tával reméljük, hogy irtok!

-o-

SZOMBATHELY: Végtelenül örültünk, hogy vállalkozásunkat önök is szeretettel fogadták. Sajnos, kívánságukat, mint főntebb kifejtettük, nem teljesíthetjük. Egyrészt rajtunk kívül álló okok, másrészt különösen a technikai akadályok teszik lehetetlenné a lap többszöri megjelenését. A címlap is azért módosult a "negyedévi" helyett "szünidei"-re, mertigy minden akadály eltávolítható, ha csak a vakációban jelenik meg. De amikor megjelenik, Szeretettel küldünk önöknek is.

-o-

Vajdahunyad: Mikor kis lapunk kiröpült, azt akartuk, hogy repüljön az tovább a havasok közé is és keresse fel a meleg barátságosokat, a tüzes ferences ifjúságot. Még ma sem tudjuk, milyen vihar állta útját, de kételkedünk, hogy megkapták volna. Pedig vártuk-vártuk sokáig, az "Ifjúságban" is, amely az önök lapja is; de hiába vártuk. Most az "Ifjúság" utmutatása szerint küldjük el... talán most nem várunk hiába. És így reméljük, hogy a három testvér-provincia klerikátusa ferences szeretettel érti meg egymást kis lapjaik útján.

-o-

"Lapzárta" után oly nagy öröm érte a MAGYAR UMBRIÁT, hogy arról mindenképen még most kell értesítenünk ^{a buda} ~~az~~ olvasóinkat /sajnos már csak-ily szűkös helyen/ d.i. ház szeretett kedves új Házfőnöke, a mi volt Magister Atyánk,

P. B E N D E S Z A N I S Z L O

egy vadonatúj típusu, tizmilliós, remekszép, tökéletes írógéppel lepett meg minket.-Hiábavaló itt a hálálkodás; a jó Isten látja az O meleg, fiatalosan érző szívét és megfizet áldozatos cselekedetért. Mi meg hálaadásul iparkodunk majd e meg nem érdemelt, nagy ajándékot legalább utólagosan megérdemelni azzal, hogy kis lapunkhoz fűzött reményeket legjobb igyekezetünk szerint akarjuk beváltani, kegyes Jótévőnkért pedig amig csak e gép katog, ameddig csak a szívünk dobog: soha meg nem ~~szűnünk~~ imádkozni.

CANTICUM.

Oh lásd Atyán, mennyit beszélt már
Ujjongva Rólad annyi nagy,
Hogy Isten hű cselédje voltál,
Hogy lelkek ideálja vagy.

Cafattá lett a sok vonó, hur,
Mely Rólad zenge éneket,
Feléd a lelkek ezre tárul;
Vajjon mit mondjak én Neked?...

Lelkem testvérem, ünnepeljünk,
Dübörgjön most a szív szála lánt;
Ha mámorában áll a lelkünk
Érint maradjunk úgy alant?...

Azaz ne, mégse... Jobb ha csendben
Halkan susogva érzelemmel
Lelkünk szívünk elébe lébben
S imáson száll a sóhajunk fel
Hozzád Atyánk, ez ünnepen...
Vagy összesugva titokzatosan
Úgy zeng a lelkünk lágy akkorddal,
Miként az Isten szent Borától
Lágyan morajlo egi bordal
Ünnepi éneket terelád,
Ki míg a várost csendbe róttad:
Isten utjain vezetted
Az udvre szomjas drága lelkek-,
Az embereknek ezreit.

-13-

Oh mert a lelkek Atyja voltál,
Testvéred mind a sok teremtmény.
S vállad, ha dőlt a szikla-oltár,
Támogatta ott teremvén.
Lordát tevel a nagy világra,
Ezüstjét, kincsét elhagytad
Aldást adál hegyekre, fákra...
Körödbe gyűlt szegény s a gazdag
S elküldted őket kettősevel
Örömről vinni, szerteszejjel
Örömré váró busz sziveknek.

A fenyves napnak cécse voltál,
Hurod minden kicsiny madárka
Lampásod fonn a tiszta holdnál,
Berospincéd a csermely árka,
Mert hát a szent szelid szereténység
Tetted mindezt így kívánta.
Dalosa voltál itt az égnek,
Ihletőd volt a szent, nagy Isten
Egy felmorájlott lázas ének
Szent Isten-ujj valál teittem...
Szived a titkos hallgatag darsak,
Mikén szivünk még most is andalog
Tuzbe beríták teljesen...

Miért en, is csak úgy titokban,
Malkán bizsergő lagy gkkorddái
Miként az Isten szent barátol
Berittasult ajkún a bordal
Köszöntelek ma tégedet-
Igy illik ez Tehezzád...

fr. Celesztin.

SZENT FERENC SZOCIÁLIS ÉLETHIVATÁSA.

Szeráfi Atyánk élete, a meleg valóság és a meleg élet." Az ő szeráfikus, derült életszeretettel átjárt szelleme univerzális és szociális. Nem hirdetett ő ugyan valami szociális társadalmi programot; mindamellet szabad őt, mint a társadalom szociális apostolát tekintenünk. Az evangélium élet árama, mely belőle kisugárzik, az örökkévalóság szférájából való s magával ragadta nemcsak a dekadens 13.sz.-beli lelkeket, hanem ebben a villamos, dróton ugráló, modern világban élő emberi sziveket is. Filozófiája nem rendkívüli; józan észből levont, egyszerű, de észszerű életbölcsélet: "jó világ jó emberekből lesz", tehát a világ megreformálását és következőleg egy jobb világ elkövetkezését is csakis emberjobbuláson lehet és kell is várni. Minthogy pedig az Evangélium csak egy társadalmi osztályt ismer: a Szentlélekben újjászületett lelkiség, - életprogrammja az ember egyéniségének mint individuumnak, kialakítása s remekbe alkotása. - Ebben határozható meg Szent Ferencnek szociális élethivatása, melynek részletesebb pontjai: a szép, a öntudatos s a művészi egyéniség kifejtése.

Eszközei: szeráfi lelke-élet, erő, világosság- mely irányt mutat; forró, meleg szive- mint eleven fáklya- mely tüzes fényt lövell.-

A Szent Ferenc-i szellem első eszményképe:

I. A szép egyéniség.

Mi Szent Ferenc ideálja a szép egyéniségről? nem lehet más, mint a tökéletes és harmonikus ember, a költészet s a valóság, eszményiség s az élet meleg vegyülete.

1. A szép egyéniség első és legfontosabb alkotóeleme és ismerve: a világnézet. Ami a világnézetet illeti, ez nem filozófia, vagyis nem élettelen, száraz fogalmakból rendszer-

elfoglalt egyveleg, nem elvont logikai rendszer, avagy egyoldalú állásfoglalás, hanem a színes, hangos világ e-
levén, mélyenérző s annak tartalommal, mély lelkeséggel
kitöltő, józan szemlélete. Mössner szerint: „A világnézet
az emberök össz-szerű akaratából és jelleméből folyó té-
letekbe foglalt reakciója az őt környező vagy saját
lelkében végbemenő, érdekes, jelentős dolgok benyomására.”

A mi belső, lelki világunk teljesen világnézetün
től függ. Ez a meghatározója, utmutató iránytűje egész
vallásos és társadalmi életünknek. A nem felületesen gon-
dolkozó s nem sekélyes lélek mélyéből, mint kráterből ki-
törő láva, zug fel az élet s az örök élet vágya, kutatása,
melyet holmi, a józan esszel merőben ellenkező, elvont
rendszerrel elfojtani képtelenség. „Épen ezért minden vi-
lágnézetnek kell egyszermind vallássá szublimálnia.”
A keresztény világnézet szükségességét hirdeti a ferences
szellem épen a modern u.n. „fölvilágosult” kultúra etikai
tehetetlenségével szemben. S ami még jellemzi a ker. tár-
sadalom s egyszermind az emberiség nagy tömegét, -ez a
győzedelmes jóba vetett, az élet értelmébe s értékébe he-
lyezett diadalmás hit, vagyis hogy világnézete optimista,
ideális. „A katolicizmus világnézete csupa béke és öröm;
mert hiszen milyen ember az, kiben nincsenek meg a békés
örömekek eszményei, ideáljai? -ki az élet célját, az élet
feladatát s az örök élet titkát nem akarja megérteni? Ma-
dách Ember tragédiá”-jában Lucifer az embert sárból és
napsugárból teremtettnek mondja. Miért legyen hát csupán
sár s miért nem inkább csupa napsugár az eszes ember? Hi-
szén nemcsak „animal rationale”, hanem „animal theologi-
cum” is!-

Nem Plató optimizmisa ez. S nem is a naiv optimiz-
mus mutat be lelkeknek mindent rózsaszínben, hanem a józan
ész egészséges és tiszta realizmusa állít be lelkeknek
mindent természetfölötti realitásban. A jóságos Ig. anyyi
kegyelmet s vigasztaló érzést juttat egy-egy ideális lé-
leknek, hogy mellettük a földi élet disszonanciái ugyszol-
ván teljesen el-onyésznek. A levont következtetés: minden

ember annyit ér, mint eszméi, ideáljai, melyeknek a szolgálatába szegődik.-

Igy ragadja meg lelkünket a nagy, fölemelő, fölséges idealizmus, az eszményi gondolatok, fölöttünk álló ideálok világa, mely érzésekből, tettekből és meggyőződésekből tevődik össze. Azok az élet alakító egyéniségek, kik az igazi világnézetnek az emberei, kikből a lélek mélységes erői törnek elő. Ilyen volt a mi Atyánk, Assisi Szent Ferenc.-Olyan ember, kinél lángol a lelke, lobog a szive, mert föl tud emelkedni a kontár, földi élet határai közül, mert ő Istennek földön járó - égben élő gyönyörű phönix madara volt; mert tudott a természetbe hívó, láto lélekkel bemenni; mert elmondhatta önmagáról, életelveiről: próbáltam, megtettem, átéltem, - tehát ti is tegyétek. A valóság ereje, a tett hatalma az, amely ellen hatályát veszti minden bizonyítás.-Szent Ferenc világnézete diadalmas volt, mert diadalmas életből fakadt!

2. A második alkotó eleme a szép egyéniségnek a harmónia a lélek és test, élet és ideál között.

Tudta azt a mi Szent Ferenc Atyánk, hogy a harmóniát, az erő vonását kell az emberek elé állítani, ha akar velük valamit elérni, mert hiszen minden embernek, ha van benne még egy csöpp lelki lélek, szépség után vágyik, harmóniát szomjaz a lelke, a szive. Ezt megtalálja, ha kialakítja magában a boldog, a harmonikus „én”t, a szép individuumot. Ezt pedig úgy éri el, ha keresvén azokat az eszményeket, melyek a siron innen és a siron túl is létjogosultak - az idealizmust nem érzélgésnek, hanem valóságnak veszi; s ha Istent-szerető lélekkel járván a nagy világban, mindenre rátékitve ezt a feleletet hallja: Légy oly szép, mint én!-

Harmónia fakad az isteni mélységek forrásaiból, az isteni gondolatok és érzések melegéből.-A harmonikus „én” a legszebb ritmus, mellyel helyet foglalhatunk a nagy világ természetben, mint Istennek szerettől ihletett legharmonikusabb költeményében. A harmonikus „én” az egyedüli helyes arány, mely becsillik a gyönyörű világrendbe, a leg-

szébb elhelyezkedés szenvedés és gondviselés, hit és hitetlenség között.

A lét és ideál közötti harmóniának, mint a szép egyéniség fundamentális alkatrészének kialakítását a világnézet problémája már eléggé meghatározza, s annak optimizmusa szinte teljesen elvégzi. Legyen csak a mi élet- evangéliumunk a szintiszta idealizmus, az örökifjuság hajnala és pirkadása; életünkön állandóan ragyogó napvilág. Nem kell megijednünk azoktól, kiknek talán felfogásunk nem tetszik. Bármivel vádoljanak, bármit fogjanak reánk, mi Assisi Szentjének szellemét szívjuk magunkba, őbelőle táplálkozunk, őbelőle élünk. A mi diadalunk a harmonikus eszmének térfoglalása, a sötétségnek és hitvány földiességnek átszellemesítése fényben, dicsőségben és szépségben. Csak Assisi Atyánkat követjük, midőn mindenben a szébbet a fölségesebbet, nemesebbet és szárnyalóbbat keressük.-

A Szent Ferenc szellemében kialakítandó második eszménykép:

II. Az öntudatos egyéniség.

Az öntudatos egyéniség lényege az értelmes és öntudatos életben rejlik. Értelmet az életbe, öntudatot az egyéniségbe!

1. Első kérdés: Mi az élet? - Itt elka mazható az ismert latin közmondás igazán: „Quot capita, tot sententia.” Helyes életszemlélet csak egyik lehet.-

Az életet Tolstoj megsiratja: Sötét vagy!

Ibsen korbácsot fon az ő dialektikájából: hazug vagy! - Strindberg kacag rajta: Hamis vagy!

Anatole Franc gunyosan néz végig rajta s Maeterlinckkel sóhajt fel: „Akik benned élnek, azokat megölnöd valószínűleg; akik távol vannak, azokat elfonnyasztod a meséddel.”

Pécsi Deborach pedig összefoglalva mindannyiok véleményét, kijelenti, hogy „Istennnek legnyomorultabb ajándéka az élet.”

Szent Ferenc világszemlélete egészen más. Nem téved sem Tolstoj, sem Nitsche tulajdonságaiba; sőt

--

felmagasztosítja az életet, megdicsőíti, midőn odakiáltja az életunt emberek szívéhez: Élet, élet, megdicsőült élet, diadalmas élet! Éljen az élet! Testvéreim, emberek! Érdemes ám élni, -élni és belekapcsolódni az értelmes és öntudatos érzés-és gondolatvilágba, „sub specie pulchrae vitae!” Érdemes, mert hiszen értékes a hit bensőségével s meleg meleg lelkiélettel átélt élet. Tele van az fénnel, tüsszel, verőfénnel és harmóniával, csak öntudatosan, fölségesen s diadalmasan nézz a világra; csak evez a mélyre, -de ne a nagy világóccán viharos és örvényes mélységeire, hanem az Isten szeretetével megtöltött s szerető lelkétől áttitkosított lelked mélyeire, s melyek szívedben rejlenek; csak repülj a légből, szállj át a magasabb régiók fény-tengeres óccánját, de ne röpked, „csinált” szárnyakkal, hanem a hősi élet erős és kitartó, repülésre edzett, ég felé lebegő sasszárnyaival, melyek öntudatos életszemlélet melegétől dűzzanó, értelmesegységéből nőnek ki.

Igy lesz értelmes az élet s így lesz mélységes az élet, ha a lélek ad neki tartalmat, ha az tölti ki azt neki való verőfénnel, napsugárral és illatárral. Így nem lesz az élet széteső, lehangolt, erőtlen disszonancia, gondolatszegény, száraz és pusztai élet: ha nem hiányzik belőle a lendület és egység, ha theológiája nem beteges és sekélyes, hanem megérti az élet idealizmusát, eszményesítését és tartalommal kitöltését a Bölcsesség könyvének cime szavaival: „Szeretsz mindent, ami van, és semmit sem utálsz meg azokból, amiket alkottál: mivel gyűlölve semmit sem teremtettél vagy rendeltél. Ó, mily jó és gyönyörűség, Uram, a Te lelked mindenben!...”

Ez az életet költészettel beszívárványozó bizo életremény Szent Ferenc életszemlélete, melyre minden eleven lelkiéletű ember csak azt felelheti: „Nekem az élet vizei kellnek, s azokat Te fakasztod szívemben, mert azoktól lesz friss, üde és virágzó a lelkiéletem.”

2. Ilyen az élet, ilyen a Teremtő-Istentől teremtett valódi, Oelőtte is tetsző s az ember méltóságához egyedül illő, „emberi” élet. -Mindamellet azonban az „igazi”,

az "isten-emberi" élet mégis csak egy más élet: s ez az evangéliumi élet.

Nemcsak a mai modern, hanem minden időben, így a XIII. s a köv. századok embere is úgy volt valahogy, hogy nagyon szerette az életet, rajongott a szépért, a szépséges erő kultuszáért, a ragyogó élet boldogabb világa után, - de nem találta meg sehol mert nem értette meg az élet élethivatottságát. - Kelliet jöni valakinek, aki megmutassa az elfogult, tompaeszü, stilizálatlan embernek, hogy az a törölmetszett, való értelemben vett ker. szellem, az evangéliumi élet nem jelent életuntságot, bubánatot vagy öngyilkosságot; hogy tévedés az evangéliumi krisztusi életet a levertséggel, az el-tompultsággal, rideg érzéktelenséggel s ilyesztő életideállal azonosítani. Kelliet jöni annak a modern ember előtt is imponáló szuverén egyéniségnek, ki saját példájával bizonyítson az általános balvélemény s elfogultság ellen azon tény s tudatos meggyőződés mellett, hogy az evang.-i élet főnséges és isteni volta mellett is nagyon is földre való s igen szépen bele illik az emberi társadalom kereteibe; hogy ez az élet van hivatva -isteni hivatásánál fogva- kivasalt gerincü, szilárd jellemü, kulturált, azaz öntudatos és értelmes emberiséget nevelni; - s kellett jöni azért, hogy leszögezze azt a tényt: akik az evang.-i életet elfogadták életük esinormértékéül s aszerint éltek, azok mindenkor az emberi megmételyezett társadalom kimagasló vállaláserkölcsei szuverénitásai voltak.

Sz. Ferenc, az assisi Pátriárcha volt az a szellem - a hit és szeretet, élet és ideál, - varázsos vegyülése, - aki az evang.-i élet lénglelkü apostola lett, aki az evangéliumi életet úgy adja, ahogy ő azt átélte, mert nemcsak szeml lte, hanem magához ölelve fényt, igazságot s szociális élethivatást is meritett belőle. Ő volt az, ki a szegénységre vonatkozó diadalmas életfelfogásával a lezüllött társadalmat a romlás utján megállította s új hadsereget szervezett, melynek zászlajára a szegénység eszméjének világot átfozó s megreformáló diadalát írta.

felmagasztosítja az életet, megdicsőíti, midőn odakiáltja az életunt emberek szívéhez: Élet, élet, megdicsőült élet, diadalmas élet! Éljen az élet! Testvéreim, emberek! Érdemes ám élni, -élni és belekapcsolódni az értelmes és öntudatos érzés-és gondolatvilágba, „sub specie pulchrae vitae!” Érdemes, mert hiszen értékes a hit bensőségével s meleg meleg lelkiélettel átélt élet. Tele van az fénnel, tüsszel, verőfénnel és harmóniával, csak öntudatosan, fölségesen s diadalmasan nézz a világra; csak evez a mélyre, -de ne a nagy világóccán viharos és örvényes mélységeire, hanem az Isten szeretetével megtöltött s szerető lelkétől áttittasodott lelked mélyeire, s melyek szívedben rejlenek; csak repülj a légből, szállj át a magasabb régiók fény - tengeres óccánját, de ne röpke, „csinált” szárnyakkal, hanem a hősi élet erős és kitartó, repülésre edzett, ég felül lebegő sasszárnyaival, melyek öntudatos életszemlélet melegtől dűzzanó, értelmesegységéből nőnek ki.

Igy lesz értelmes az élet s így lesz mélységes az élet, ha a lélek ad neki tartalmat, ha az tölti ki azt nekik való verőfénnel, napsugárral és illatárral. Így nem lesz az élet széteső, lehangolt, erőtlen disszonancia, gondolatszegény, száraz és pusztai élet: ha nem hiányzik belőle a lendület és egység, ha theológiája nem beteges és sekélyes, hanem megérti az élet idealizmusát, eszményesítését és tartalommal kitöltését a Bölcsesség könyvének óme szavaival: „Szeretsz mindent, ami van, és semmit sem utálsz meg azokból, amiket alkottál: mivel gyűlölve semmit sem teremtettél vagy rendeltél. Ó, mily jó és gyönyörűség, Uram, a Te lelked mindenben!...”

Ez az életet költészettel beszivárványozó bizó életremény Szent Ferenc életszemlélete, melyre minden eleven lelkiéletű ember csak azt felelheti: „Nekem az élet vizei kellene, s azokat Te fakasztod szívemben, mert azoktól lesz friss, üde és virágzó a lelkiéletem.”

2. Ilyen az élet, ilyen a Teremtő-Istentől teremtett valódi, Oelőtte is tetsző s az ember méltóságához egyedül illő, „emberi” élet. - Mindamellett azonban az „igazi”,

az "isten-emberi" élet mégis csak egy más élet: s ez az evangéliumi élet.

Nemcsak a mai modern, hanem minden időben, így a XIII. s a köv. századok embere is úgy volt valahogy, hogy nagyon szerette az életet, rajongott a szépért, a szépséges erő kultuszáért, a ragyogó élet boldogabb világa után, - de nem találta meg sehol mert nem értette meg az élet élethivatottságát. - Kelliet jöni valakinek, aki megmutassa az elfogult, tompaeszü, stilizálatlan embernek, hogy az a törőlmetszett, való értelemben vett ker. szellem, az evangéliumi élet nem jelent életuntságot, bubánatot vagy öngyilkosságot; hogy tévedés az evangéliumi krisztusi életet a levertséggel, az el-tompultsággal, rideg érzéktelenséggel s ilyesztő életileállal azonosítani. Kelliet jöni annak a modern ember előtt is imponáló szuverén egyéniségnek, ki saját példájával bizonyítson az általános balvélemény s elfogultság ellen azon tény s tudatos meggyőződés mellett, hogy az evang.-i élet főnséges és isteni volta mellett is nagyon is földre való s igen szépen bele illik az emberi társadalom kereteibe; hogy ez az élet van hivatva -isteni hivatásánál fogva- kivasalt gerincű, szilárd jellemű, kulturált, azaz öntudatos és értelmes emberiséget nevelni; - s kellett jöni azért, hogy leszögezze azt a tényt: akik az evang.-i életet elfogadták életük színormértékéül s aszerint éltek, azok mindenkor az emberi megmértelyezett társadalom kimagasló válláserkölcsei szuverénitásai voltak.

Sz. Ferenc, az assisi Pátriárcha volt az a szellem - a hit és szeretet, élet és ideál, - varázsos vegyülése, - aki az evang.-i élet lénglelkü apostola lett, aki az evangéliumi életet úgy adja, ahogy ő azt átélte, mert nemcsak szemlélte, hanem magához ölelve fényt, igazságot s szociális élethivatást is merített belőle. Ő volt az, ki a szegénységre vonatkozó diadalmas életfelfogásával a lezüllött társadalmat a ronlás utján megállította s új hadsereget szervezett, melynek zászlajára a szegénység eszméjének világot átfogó s megreformáló diadalát írta.

Ő volt az, ki daróc ruhában, de fehér lélekkel, fehér szívvvel odakiáltotta a világ fiainak- nem a pusztá-
ba Kiálto" szavát követő eredménnyel-: „Hol vannak a fe-
hérségükben szép, illatukban erős liliumok?" S hirdette: Ha
akartok, ártatlan ifjuságtok legyen-tiszta szívvvel, lilio-
mos lélekkel!-Szent Ferenc volt az, aki kijelentette, hogy
minden nagyság, az ember minden bölcsesége az akaratlemon-
dásban, önlegyőzésben, alázatosságban, szóval az engedelmessé-
ség, a tekintélytisztelet mindenható erejében rejlik.-

Az Evangélium Krisztus képét sugározza ki magából,
s Szent Ferenc volt az a csillár, akin átragyogva az isteni
fény szineire bomlott s úgy áradt szét jótékony sugarai-
val az emberi társadalomban. Így valóban nemcsak olyan „ e-
pitheton ornans" Assisi Atyánk zsolozsmájában a „vir catho-
licus et totus apostolicus" jelző, mert hivatását: az embe-
rek öntudatos egyéniségre való nevelését az élet értékele-
sével s az evang.-i élet eszményesítésével végre is haj-
totta s most is szellemével állandóan szolgálja.-

A harmadik ideája Szent Ferencnek:

III. A művészi egyéniség.

Erdekes gondolat keresni Szent Ferenc szociális
előthivatásában az emberek művészi egyéniségének kiala-
kítását. Noha ő soha sem írta be regulájába Rousseau i-
máját: „Mindenható Isten, mentse meg minket a tudományok-
tól s apáink sorvasztóművészetétől!..” de szerette magát
idiótának tartani és tartatni, mert félt nagyon az „áhi-
tat szellemének kioltásától”. Mi az oka mégis annak, mit
a legenda is feljegyez róla: „Még a földkerekség bölcs és
tudos férfiai is, akiknek nagy számát Páris osztja szét a
világba, Ferencet, ezt az idiotát, ki az egyszerűségnek s az
igaz őszinteségnek kedvelője, alázatosan é-s áhitattal
tisztelik, kedvelik, csodálják.” Nem lehet azt tagadnunk, hogy
Szent Ferenc a világi tudományok terén is fontos és jelen-
tős szerepet játszik, de azt kell állítanunk, hogy ő az iga-
zi művészet ideáljának nem a földi lét-mulandó halandósá-
gait választotta, hanem igenis hirdette a minden kozmeti-
kai műszépségnél és hamis, mulékony anyagi szépségnél szabb
lelki szépséget, a szív s lélek jóságának és finomságának
a szépségét. „Az őtudománya az ő élete volt” mivel belső

szép lélek, a tiszta erkölcs s a harmónikus élet a legszebb remekmű: azért akarja az emberekben is a művészi egyéniséget kifejleszteni, mely az Isten gondolataiba s akaratába öltözött élet.

Minden idők, de különösen a mai kor embere szereti a szép világot; akar is szép egyéniséget kialakítani magában, de életével rácsúfol összes ideáljaira. Ez a modern művészet baja: nincs semmi magasabb szempontot szolgáló, életet átható s lelket boldogító eszméje, nincs isteni gondolata. Ide kell a mély lelkeséggel, tüzes isteni élet melegével átítatott, napsugaras, királyi lélek: Assisi Szent Ferenc, s az ő szelleme, a modern szellemi irány lélekölő áramlatával szemben a villamos napsugár: a ferences szellem, mely fennen hirdeti, hogy az igazság és művészi lelkek „nem testből, sem a tudományból, hanem az Isten gondolatából és szeretetéből születnek”. -

Ez Szent Ferenc szociális élethivatása, ez az ő feladata, hogy a gondolatszegény, élethivatásáról megfélemedezett társadalomból újból életerős, patriciusi lelkeket, művészi egyéniségeket neveljen.

S ha mindezen megfigyelések s a ténynek megfelelő leszögezések után Szent Ferenc Atyánk életét tekintjük, látjuk, hogy csupa harmonia, gloriás „Magnificat”, örök „Te Deum” az egész élete! Nem csoda, hogy élethivatását oly feltétlen bizonyossággal betölti s nem szűnik meg soha erkölcsi szuverénitásokat, szép, öntudatos és művészi egyéniségeket nevelni a Christofora Ecclesiának! -

Te pedig, o gyöngé hitű, modern ember! Ne légy hitetlen, hanem hívő. Neked is azt mondom: „Respice in faciem Francisci”! Biztosan tudom, hogy megkap téged is az ő tulvilági szellemének földönjáró Golf-áramlata s magához vonz „Alter Krisztus” i delejességgel. Csak arra kérlek, engedd át magad lelke melegségének, merülj bele a fénybe, világosságba, tüzes, isteni lángokba, melyek Krisztus szeretetétől átütött szent sebeiből fakadnak..

S Te o Atyánk, Assiz tündöklő Csillaga: végy fáklyát a kezébe, gyujts máglyát a szívébe, önts eksztázist a lelkünkbe, légy a mi diadalmas, nagy „Sursum cordánk”, -hadd érezzük, mily jó és fölemelő tudat a Te alázatos, tiszta lelkü gyermekeidnek lenni!...

Assisi Szent Ferenc szelleme - jöjjön el a Te országod!!

4./ Érdekes az is, hogy a skotizmus éppen azokban az országokban játszott nagy szerepet, mely országok a katolikus hithez hívek maradtak. Dr. Mausbach tanár azt írja, hogy a XVI. és XVII. században éppen a leghíresebb egyetemek, így pl. a Páris-i, a Róma-i, a Coimbra-i, a Salamanca-i, az Alcalá-i, a Pádua-i, a Pávia-istb. külön skotista tanszék-eket állítak fel a thomista-mellett; ámde ezek a városok mind oly vidéken fekszenek, mely vidéket éppen nem, vagy csak kevéssé érintett a lutheránizmus és a kálvinizmus. Éppen a fent mondott két évszázadban virágzott a franciskánus iskola Itáliában, Spanyolországban, Portugáliában; ugyanabban az időben ment végbe a katolikus vallástól való elszakadás és a protestántizmus elterjedése, nagyobb térfoglalása és megerősödése; továbbá a skolasztika és a skotizmus kigunyolása Német- és a többi reformációhoz csatlakozó országokban. A kicsiny ország, a mély vallásosságú nép, mely a száz esztendőig tartó kegyetlen üldözés közepette is megőrizte katolikus voltát, ugyancsak abban a korban állította a küzdőtérre O' Tihely Mauritius, a Guam-i érseket, Cavellus Hugót, az Armañ-i érseket és Írország primását, Pontius János, Hicquás Antalt, Vadding Lukácsot és más olyan férfikat, akik a skotizmus védelme és előmozdítása körül, Scotus műveinek magyarázása és kiadása körül szerfelett nagy érdemeket szereztek. Ezek a tudósok nagyrészen Rómában, a pápa székhelyén lévő Sz. Izsidorus kollégiumban munkálkodtak és mind a pápánál mind pedig a biborosoknál nagy tiszteletben állottak.

5./ Amennyire mi tudjuk, még senki sem állította azt, hogy a protestántizmus főelvei, vagyis a csupán hit által történő megigazulás, a szentírás elégséges volta és szabadmagyarázása gyökerét a skotizmusban bírja. Hiszen mennyire hangsúlyozza az Egyház tekintélyét, az akarat szabadságát, az emberi közreműködést, a jócselekedetek szükséges voltát, a szentségek ex opere operato hatásmódját stb.!

-Épen ezek a lutheránizmussal homlokegyenest ellenkező tanok adtak okot arra, hogy azzal is vádolták, hogy pelágiánizmusra, indeterminizmusra és laxizmusra vezet. Ezeket és más ehhez hasonló szemrehányásokat nem akarjuk most cáfolni, mert ezt már megtettük másutt. Csak az egyik vád felett akarunk mégis néhány szót váltani. Wulf M. tanár, aki a középkori filozófiát tárgyaló, legutóbb kiadott történeti könyvében visszavonta ugyan a skotizmusról mondott tévedéssel teli állítását és a skotizmussal általában jóhiszeműleg áll szemben, még most is így ír /376. old./: "Miként Scotus, úgy Okkam is elválasztja a filozófia anyagi tárgyát /objectum materiale/ a theológiáétól. Ő is miként Scotus megtiltja az észnek, hogy kutatásait az akarat szabadságra irányozza, de nagyobbítja a filozófia kárára azt az elzárt területet, amelyben az ész semmi bizonyosságot sem érhet el. Így a tanítvány a mesterének a szkepticizmusát súlyosbította. Duns Scotus és Okkam Vilmos rendszere közt csak fokozati, nem pedig lényeges a különbség." Wulf ellentmond önmagának, mert a megelőző lapon /375/ azt olvashatjuk: "Ő /Okkam/ nem Páris-ban tanult, tehát nem is hallgathatta Scotust". És ugyancsak a 376. oldalon: "Ez a szélsőséges állítás nem csak Duns Scotust "formalitas"-ai ellen fordul, hanem szent Tamás elméletét is éri. Az Isten létezése, egysége, végtelen volta nem bizonyíthatók, bizonyosságukat csupán hinyilatkoztatásnak köszönik. Az isteni tulajdonságok egyáltalán nem különböznek az Isten lényegétől, pusztán csak különböző nevek, melyeket mi adunk az azonosoknak önkényesen. A skotisták virtuális distinctio-jának épen úgy nincs valódi alapja, mint a skotisták formális distinctio-jának."

Elkövetkezik még az is, hogy Scotus és Tamás lényegében a fentiekkel szembe fordítottakat illetőleg, melyeket Okkam elvetett, megegyeznek.

Scotus is tanítja az Isten létének, egységének és végtelenségének természetes megismerhetőségét. Ha tehát Wulf azt tartja, hogy Tamás és Okkam rendszere közt lényeges a különbség, úgy bizonyára a skotizmus és okkamizmus közt is kell felvennünk különbséget. Csak elő kell szedni Scotus egy néhány kedvelt tételét és pedig akár az Oltáriszentségről akár a Szentháromságról, rövid szemlélet után legott rájövünk, hogy a Doctor Subtilis mennyire ráirányozza a hit igazságaira az ész kutatásait. Csak a sok kitérés veszi el olykor-olykor az ember kedvét az ő iratai tanulmányozásától, mely kitérésekkel a tisztán theologiai kérdéseknél is a filozófia terére lépett.

Nem volna nehéz kifejtteni, hogy a protestantizmusnak és modernizmusnak egyes tételei milyen homlokegyenest szemben állnak Scotus tétéleivel, és a skotizmus tiszta, pozan emléte éles megkülönböztetéscével és bizonyítékai-
val mennyire ellentétben áll a mai protestáns theologia elmosódott eszméivel és a minden szigorúan tudományos eljárástól idegenkedő modernizmussal és anyagelviséggel. E-
lég legyen csak P. Deodát fejtegetéseire és a spanyol franciskánus, P. Garcia Ferdinánd Márián munkájára utalni, melyekben kimutatják, hogy Scotus tana mennyire kátholikus, minden tévtannak ellentmond, különösen az ontologizmusnak, racionalizmusnak, tradicionálizmusnak, modernizmusnak, és hogy mily erősen kiemeli a szentírásnak és az egyház tanítói hivatalának, különösen pedig a pápának tiszteletreméltó voltát és tekintélyét.

6./A skotizmus egyházi korrektsége mellett az illetékes tekintélyek szavait hozzuk fel.

Elsősorban hangsúlyozzuk, hogy a skotizmusnak soha egyetlen tételét sem cenzurázta sem valamely egyetem, vagy püspök, sem pedig maga a szentszék. Holott sz. Tamás nagyon sok tételét nemsokkal halála után 1277-ben Tempier István Páris-i püspök, a következő évben pedig Kilwardby Róbert Canterbury dominikánus érseke vetette el, sőt X. Pius pápa Oszentsége a széplőtelen fogantatásról szóló tanát mint eretnek tant ünnepélyesen kárhoztatta, ehhez hasonlót semmiképp sem mondhatunk el a skotizmus-

ról. Az is általánosan ismert dolog, hogy a domonkos és franciskánus rend közt igen hamar vetélkedés keletkezett; egyik fél a másik iskola véleményeit behatóan, talán sokszor nem elég tiszta szándékkal vizsgálgatta, küzdöttek egymás ellen, olykor kígyót-békát kiáltottak egymásra és mindenfélével, még eretnekséggel is vádolták egymást; különösen az előbbieket /domonkosok/, ugyannyira, hogy éppen közülük egyházi inkuizitorokat is neveztek ki a hit tiszta voltának felülvizsgálására; az is könnyen hihető, hogy az ilyenek közül egyesek nem igen késtek, hogy a gyanus és rosszhírű skotistákat ítélőszékük elé vigyék. Egész mostanáig volt s ma is van a skotizmusnak az egyházon belül is ellensége, jóllehet, mint fentebb mondtuk, a skotizmusnak soha egyetlen tételét sem cenzurálták. Ezzel szemben nem is hiányzik egyik században sem az egyházi jóváhagyás egészen a mai napig. Mindezek együtt vannak P. Márián művében. Csak utalni akarunk az apostoli szék azon sokszor idézett döntvényére, melyet 1610-ben adott ki, miszerint: "immu- nem esse a censuris doctrinam Scoti"; s ezért: "ne quis librorum censor prohibere tytis audeat, quod certo consta- ret ex Scoto depromptum esse." Ismételten kötelességévé tették az utóbbi évtizedben a franciskánus rend statutu- mai a lektoroknak, hogy iskolánk régi rendszerét kövessék. A legújabb konstitúciók, melyeket Vives kardinális 1913. márc. 27.-én megerősített, a 274. szám alatt előírják: "In doctrinis philosophicis et theologicis Scholæ Francisca- nae ex animo inhaerere studeant, ceteros Scholasticos, prae- sertim doctorem, Divum Thomam, Catholicarum Scholarum cae- lestem Patronum, magni faciant."

Tehát tétovázás nélkül helyeselhetünk min- skotista tételt, anélkül, hogy félnünk kellene, miszerint a hit és erkölcs tiszta voltát bármiképp veszélyeztetjük. Erről az oldalról tehát misem áll a skotizmus felvirág- zásának az utjában.-

Fémetből: Fr. Tibor.

Béke és jóság!--gyönyörűséges e két szó! Micsoda klasszikus tömörség van e két szóban: béke és jóság! A békében érzem a lelki jóság szellősuhogását, s a jóság hű cseléde a béke. Csendes, napsugaras érzület a béke, amikor nem fáj semmi, nem bánt semmi; gyönyörű harmonia vágyaink, gondolataink, eszményeink, szándékaink világában, míg a jóság komplex betöltése lelki nyugalomnak. A béke és az a jó, mely lelkünket betölti kezet fognak s testvérek lesznek. Nem lehet őket egymástól elválasztani. Már maga abéke is jó, nagy, menyeyei jó! Ha a béke andalító csöndes zenéjét hallgatjuk szívünk hurjain, a jóság is hallgatózik, figyel s csak arra vár hogy a legmélységesebbpianóban megcsokolja lelkünk.

A "Pax et bonum" mély titku meséit mindenki hallgatta egyszer, valamikor régen. Gyermek álmak voltak, elrepültek; de ami itt maradt: egy égő fájdalom, a béke siratása.

Oh már évezredek óta zokogunk az édenkert után, már ezredévek óta keressük a békét. Világjáró uton, lelkek örvényéből itt is-ott is felhallatszik hozzánk: békét! At uton Atmenők, céljuktol Visszatérők, az elgyengültek, mind-mind kinyujtják kolduskarjukat így könyörögve: békét! A béke mámoros himnusza hív, szólit, hogy vezessen messze, a szeszélyes élet nyugtalanító zürzavaraiból.

Mi töltötte be a Pátriárkák szellemét, ha nem a béke? A hős diadalmi béke éltette, táplálta, gyujtotta a szent hevélet tüzével a Proféták reményeit s büszkére dagasztotta az Apostolokkeblét. Hej! de mennyien hiába keresik abékét. Pedig itt van! Nem a gögös prometeuszi ivadék lópott tüzében, nem a fegyverek s ágyuk dörejében, sem srappellrobbanásban, hanem mélyen aszivben. A franciskánusok mind ilyen bányászok kik a sziv mélysegeiből felszinre hozzák a legnemesebb ércet s az aranycsináló mester: Szt. Ferenc rendelete szerint gyurják át szerves massává, melynek béke és jóság a neve. Ezért ragyog hétszázados fényben a franciskánus béke, ezért csodálkoznak rajta a modern Gyermekek, az atheista világnézet nagyszáju Fináncái. Az öntudatlan életben sántikáló félszeg

Csalódottak ezért irigyelnek s a szűkkeblű Modernnek, a kiélt-ség, blazirtság, cirkuszában bohockodásuk közben ezért komolyodnak el! Pedig ők találni akarnak valamit, még pedig boldogságot. Nem tudják, hogy e szó boldogság, több jót jelent, mint a béke s e több jót, a földön keresni lehet, de megtalálni nem. A béke az ég szülötte s a föld lakója, a boldogság pedig az ég lakója de a földön születik! Földön csak béke van! Ugy járnak az emberek a boldogsággal, mint a gyermek a falravetített tükörfénnyel, hiába csapkod a falra-de a nap sugarat el nem foghatja.

Az emberek többsége a gyönyört keresi de nem a békét, pedig tudhatná, hogy a gyönyör materialista és külső okokból származik, míg a boldogság tisztán szellemi érzület s a szíven lakozik.

A legbékésebb ember, Krisztus alteregója volt, a nancsvirágos Umbria dalnoka: Szt. Ferenc;

Non est pax impiis!--Nagyon jól tudta ezt Szt. Ferenc azért vette elő könyvét az evangéliumot, hogy abból állítsa össze a receptet, a regulát, a békétvesztett emberek gyógyítására. E receptre csak három szót írt: szegénység, tisztaság engedelmesség!--

Az Ő egész élete a pax et bonum apologiája, győzelmi himnusza. A strofák benne, életének felaprózott kis küzdelmei, önlegyőzései, s alázatos lemondásai. Ez az! a lemondás! A legkisebb igény is, mit szívében támasztunk már feszülést jelent, már célt akar s ha e feszülésnek nem a béke az objektuma, akkor ennek aszomoru valóságnak csak egy neve van: örök feszülés! Szt. Ferenc kiemelkedett a földies határok közül, fölfigyelt a lélekcsend nyugalmában Isten szavára, s csoda-e, hogy egyszer, mikor a fáradt test elpihegni tért, megcsendült szívében a béke ünnepi dala, hogy boldogsággá változék ott fenn az istenküzelség tájain, forró napsugárban, örök szeretetben.

ELŐSZÖR JÖN TEHÁTA „PAX” AZUTÁN A „BONUM”;

Fr. Zsigmond./V-hunyad.

SZEGÉNY FERENC GAZDAGSÁGA.

A XIII. század korhadt társadalmán sokan el akarták végezni a javító munkát; az egyik így, a másik úgy, a harmadik pedig amúgy. Nemes önérzettel, eltökélt szándékkal és ügyük igazságába vetett remdithetetlen hittel kezdenek a munkába, amely nevüket hivatva lett volna örök időkre az emberiség emlékezetébe vésni.-

Hősies lépéssel kezdi Valdens Péter is, vagyonát a szegények közt szétosztja, a legszigorubb szegénység eszméjével lelkében bejárja a falvakat és városokat, predikál, vigasztal, megszünteti az ellentéteket, kikel a hatalmasok fényüzése ellen, smindenek dacára az eretnekség utvesztőjébe jut. Az albiak társulatának hasonló törekvései nem végződtek más módon, jollehet mint vallásos társulat alakult meg, hogy tagjait az apostolok szegénységével az üdvösségre vezeti; manapság ki ismeri őt? Ki csodálja örmegtárgadásukat? Senki!

Ellenben egy előkelő újjonak, ki Rómában ruhát cserél a leg-rongyosabb koldussal, akit saját atyja eszelősnek tart, aki azt akarta, hogy mindenki elfelejtse, annak ugyan az a Róma hatalmas szobrot emel ezen fölírással: "Róma, Itália és az egész világ".

Nézzük mit adott e szegény koldus, assisi szt. Ferenc a világnak, hogy az még 700 év múlva is hálás iránta.

Nem az idegen tulajdon megszerzésére törekszik, nem oldja meg a nagybirtok felosztásának súlyos problémáját, hisz ez még csak fokozná a gazdag kapzsiságát, megerősítene őt ama téves hitében, hogy egyedül a vagyon boldogít. Lemond inkább mindenről és egyszerű, alázatos lélekkel fogadja az evang. szavait: "Semmit se vigyetek az utra-mondja az Udvözítő apostolainak- se botot, se tarisznyát..."

Nem nézi Ferenc az esetleg vagyonnal rendelkező egyháziaikat, hanem önmagára tekint s még mindig gazdagnak találja magát. Eldobja tehát a derekán levő szíjatás egy kötéllel

vezi át magát. Nem várja, hogy induljon más az ev. hívó szava után, menjen mindenki s akkor ő sem marad el. Az Ur mondta s ez neki elég. Lemond nemcsak a vagyonról, de minden kívánságáról is; nem tervez a jövőre vonatkozólag semmit s ezért úgy tűnik fel első tekintetre, mintha cél nélkül állana; bárgyu lélekkel várna amit ajövő magával hoz. Nem! Az Ur szavát várja Ferenc, s amidőn megtudja, hogy neki is szól az apostoloknak adott intelem; a vértanúk állhatatosságával valószínűsíti meg a legszigorubb szegénység eszméjét. Hallatlan merészségnek, megvalósíthatatlan ábrándnak tartják kortársai, nem lát erre példát a többi szerzetesrendeknél, maga az egyház feje sem tanácsolja. Mindegy neki az Ur mondta. Félre emberi kicsinyhitűség. Sok másban engedékeny volt, de a szegénység eredeti szigorúságából nem tágitott. Szoszerint vette az ev. szavait, különösen azokat, melyek a szegénységre vonatkoznak. Könnyű volt azonban az evangéliumot szoszerint venni, amíg Rivo-Tortoban néhány társával remetéskedett, de amint a testvérek száma megnövekedett, innen is-onnan is hallott tanácsadó szavakat a szegénységre vonatkozólag. Egy ízben maga Hugolin biboros kérte, adná beleegyezését abba, hogy legalább a Rend fogadhasson el valami vagyont, hisz lehetetlen annyi embert csupán alalmazniából eltartani. Ha birtokunk volna-válaszolt Ferenc-fegyverről is kellene gondoskodnunk, amivel azt megvédjük. Ez az egyszerű felelet meggyőzte a biborost, hogy az ev. szelleme szól Ferencből, s többé nem zaklatta tanácsaival. De nem csak a birtoklást tiltotta meg testvéreinek, hanem azt akarta, hogy házaik is a legegyszerűbbek legyenek, s mint idegenek és zarándokok lakjanak abban.

Talán rossznak tartotta az anyagot, gnosztikus volt? Vajjon mogorva, rideg, puritán, visszataszító volt lényé? A valóság mást igazol. Rohamosan emelkedik testvéreinek száma. A gyékényes káptalanon már 5000-en vannak. Még életében elterjedt rendje az egész Appenini-félszigeten, Francia, spanyol Németországban s a Balkánon; jönnek testvérek Magyarországra, mennek missioba. Ezentények eleve is kizárják a destruktív elemeket a Szent egyéniségéből és rendjéből egyaránt, ellenkezőleg bizonyos vonzó, hódító erőt teteleznék fel.

Szent Ferenc szegénysége nem pesztizizmusból eredt, a szegénység önmagában a tökéletesség alapja, azért szereti oly forron, emlegeti oly megható szavakkal, hogy társainak nem egyszer könnyedül szemébe, midőn a szegénységről adott oktatásait hallják

Elhagyta Ferenc atyját, Bernardone Pétert, helyette maga a Nagasságbeli Ión atya. Azóta, hogy kimondta Guido püspök előtt e nagyhorderejű szavakat: Idáig Bernardone Pétert hívtam atyámnak, de eszentül igazán mondhatom: Iá Atyánk, ki vagy a mennyekben"-azóta annak vilákos tudatával él, hogy az ő atya az, ki az eget, annak ragyogónál ragyogóbb csillagaival, a földet minden szépségével, virágpompájával, cseresmadaraival teremtette. Az ő atyjának alkotása a dühöngő orkán, a csattogó villám és az eget-földetrazó mennydörögés, nem lehet tehát az sem rossz, mert az Atya teremtette.

Elhagyta testszerinti atyjának házat s úgy érezte, hogy azt a nagy házat kapta hajlékul, amelynek falai a tiszta, ragyogó napsugár, belsőzata az ég azurkékje, szőnyegül a rét szőlőal tarka virágdíszzeivel.- Levettette cifra világi ruháját s helyette megkapta az igazság ragyogó köntösét. De még hitvány szörcsuhájának faszlányaait is tiszteli 700 év múlva a világ.

Nem áldozat, boldogság volt neki hajléktalanul élni Krisztussal, hi nek nem volt hová fejét lehajtania. Jól érezte magát a foltos, daróc ruhában, gyönyörúsége volt a 40-napi böjt, hisz' ebben is kesterét utánozhatta. Nem aggódott, amiatt, hogy mit esznek ő és testvérei, mert átélte azt az igazságot, hogy Aki ruházza a mezők liliomait és táplálja az ésmadarsait, Az őket sem fogja elhagyni.

Az átlagember fél a szegénységtől, a legnagyobb csapásnak tartja az anyagi veszteséget. Teli penzesláda, megpakott csűrök, kövér tullok, gyors paripák, juh és sertésnyájak, fegyves lakás képezik azon eszményi világot, hová el akar jutni. Ezen szenvedélyes, törtétes szürzavarában nem hallják meg az Ur szavát, ki a jezsuitákkal nyujtott pohár hideg vizért is örök jutalmat ígér. A vagyon egyesek

kezzei közt felhalmozódik, s a többi nyomorban élők, ennek
nyetlen spekulációval ölőbe milliók hullanak, a másik iz-
zad virradattól késő estig és a betevo falatot is alig tud-
ja megszerezni. Ennek minden, annak semmi. A boldogság a-
zonban elkerüli a gazdag palotáját s vajmi rittkán ter be
a szegények kunyhójába. A szegény és gazdag közt lévő al-
lentét valóban orvosolva csak akkor lesz, ha mind ez meg-
szűnik és az Evangélium szelleme uralkodik a lelkekben.
Nincs konyörület a gazdag szivében, hiányzik az alázatosság
a szegényéből.

Szent Ferencnek vágya nem az anyagiak után es, és nem
akad fel a kiálto ellentétken, csak egy ideálja van, aki
senkinek sem kell, aki számúzve van a társadalomból min-
den szépsége, kedvessége ellenére is: Domina Paupertas. A
szerelmezt keresi a palotákban, de nem találja ott; kutat-
ja a kunyhokban, de távol van azektól. A hajléktalan kol-
dusok közt véli fölhalálni, de keserűen csalódik. Sajgó
szivvel hagyja el s mint párjavesztett gerlice, betér ide-
is-oda is, kerdezoskodik: itt is-ott is, hogy merre van az,
akit ő keres, de a válasz csak ez: Nem ismerjük Ot. Fölhág
a hegyekre s már mintha hallaná hangját, mintha a reggeli
ködből s az esti szürkületből jegyesének főnséges alakja
bentakoznék ki, már-már elérni véli, amikor elcsúszik szercei
elől, hangját sem hallja. Reménykedve, vágyodva, szerelmezt
mámortól epedve továbbmegy, hivatja, azonban minden hiá-
ba: a jegyes hallgat, a jegyes várat magára. A forró hév,
a lángoló szeretet azonban nem hagyja nyugodni, úzi tovább.
Végre fölhág a magasabb régiókba, az erények bíredalmába s
itt folleli ferrenszeretett, ely epedve keresett aráját a-
Domina Paupertast-, s frigyre lép a legszebb jegyessel,
Ki Krisztus ota számúzve van az emberek szivéből, itt tar-
tozkodik elhagyatva.

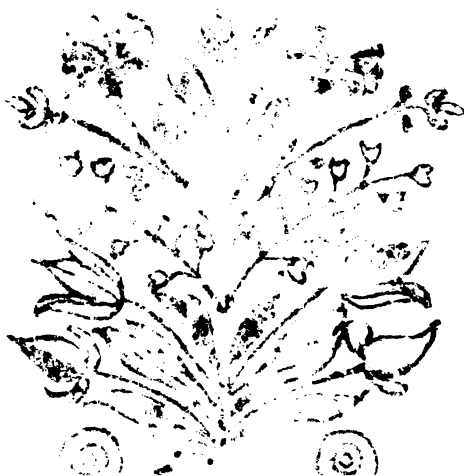
Irtesül e frigyről a világ. Assisi városa pedig azóta
büszke az ő koldusára. Koldus volt ő igen sze szoros értel-
neben. De midőn e jelzöt Szt. Ferencnek adjuk, annak értel-
met ki kell bővitenünk. E szó "szegény" Ferenc jelenti u-
gyan azt, hogy nem volt sem ingó, sem ingatlan vagyona, ke-

nyerét koldulással kerestő, hogy ruhája egyszerű, durva és feltos volt, de jelenti azt is, hogy szegény volt az üd-
vöség akadályaiiban, hiányzott lelkéből az álszentség, alá-
valóság, a képmutatásnak, az árulásnak, a képmutatásnak
minden eleme, hogy távol volt tőle a szomorúság, aggodás,
a kétségbeesés, a mullockódás, de jelenti elsősorban és leg-
inkább azt, hogy gazdag volt az erényekben, tulajdonosa Ist-
ten szeretetének, a tiszta lelkiismeretnek, békének és vi-
dámságnak, birtokosa a felebaráti szeretetnek, az értelem,
a bölcsesség, a tanács, a lelki erő, a tudomány, a jám-
berség és az Ur félelme ajándékának.

S vajjon nem gazdagság-e 700 év múltán is olyan nagy
annyel ünnepeztetni? S vajjon nem gazdag-e az, kihez a
szerzeteseknek és szerzetesnőknek ezrei kiáltanak föl, mint
szereplő atyjukhoz? S vajjon nem gazdagság-e az, mikor vala-
ki 700 év után is tud vonzani, emelni, boldoggátetni, tud a
sovány lelkeknek életet szentet és annak nyomán szinte végte-
len boldogságot nyújtani?-

Elhűlt a jubileumi év, el a szinte véget nem érő ünne-
peztetés, de nem, o nem a szelleme, mely élni fog s boldo-
gítani a következő jubileumi évig, sőt még tovább is, mert
aki elhagyja atyját, anyját...-az Ur szavai szerint- száz-
annyit nyer és érvényesülni fog rajta az Irás szava, hogy
neve örökké él.

fr. Bonifác.

GORONGYOS UTAN

-P. Villa Jozsef-

Elindulásunk előtt meglátogattuk Moreno elnököt, hogy búcsúzzunk tőle. P. Masia szerzhányást tett az elnöknek azért mert utobbi őt a Loques-i püspöki székre ajánlotta. IX. Pius pápának, és azt hozta föl ez ellen, hogy Ecuador helyei csak bennszülött püspököket engednek meg, és sok más egyéb ürüggyel is állt elő alázatosságának megfelelően. De az elnök kijelentette, hogy ami az elő pontot illeti, csak beszélt minisztereivel és hogy ezt a kivételt az ő bejegyzésükkel teszi meg, ami pedig az ő méltatlanságát illeti, a Szentatya legjobban fogja tudni, miképen tétesse félre aggodalmait. Ez alkalommal tudtuk meg, hogy P. Masia már régen meddő kísérletet tett, hogy e méltóságot elhárítsa magáról. Utoljára három feltételhez kötötte magát arra az esetre, ha kényszerülve volna a püspöki méltóság elfogadására: hogy t. i. engedessék neki, miszerint tovább is egy franciskánus szerzetes életét folytathassa, hogy egyházmegyéjében egy új franciskánus kolostort alapíthasson, melyhez közel legyen az ő püspöki lakása, hogy egyházmegyéjének kormányzatában tartszása szerint vonhassa be rendi testvéreit. A pápa Moreno kérésére mindezen feltételeket elfogadta. Több mint két órához tartott ezen nagy emberek beszélése. Mintha csak előrelátták volna, hogy a földön utoljára látják egymást és beszélnek egymással. Az elnöknek szavunk is volt néhány szava. A beszélgetés közepén hozzánk fordult mondván: „önök elítélnek, hogy poránj nevelnek hívessék az evangéliumot és engem itt hagynak a vártán, hogy a hit romlását megakadályozzam. Lehetnek állhatatosak, mindegyikünk dolgozzék úgy, hogy Istennek szant adhassunk.

Mialatt az emberek önöket talán széttépi, nekem tán szintén életemet kell adnom a kath. hitben való állhatatosságomért." Elbucsuztunk az elnöktől, hogy az érsek, Checa Ignác elé járjunk. Ugy volt megírva, hogy őt is utoljára lássuk akkor, mert nemsokára áldozatul estek Istenhez és szt. hitükhöz való hűségüknek.

Elhagytuk Quitot és Guayaquilnak vettük utunkat, ahol egy limai hajóra kellett szállnunk. Quitotól Guayaquilbe vezető utunkon egy rettenetes országuton szekéren hajtottunk Tinacóba. Fölle kigyózott az út az Andákon keresztül. Tinacóban, hol nemrég tartottunk missiót, igen vendégszeretően fogadtak. E várostól kezdve öszvéreken haladtunk, mert lehetlenség volt kocsin továbbutazni. Az esős időszak következtében minden út agyonázott. Egyes helyeken az ösvényt annyira elmosta a víz, hogy nagy életveszély közepette lovgoltunk ásító szakadékok mellett. Tíz napig tartott az utazás. A legcsodálatosabb az volt, hogy egyikünket sem érte semmi baj, jóllehet utközben nem egy öszvér csontvázára akadtunk, melyek vagy az iszapba ragadtak bele, vagy pedig a sziklákról zuhantak le hanyatt-homlok.

Quayaquilben, hol egy hetet töltöttünk a kolostorban, elegendő érkezésünk volt a város megtekintésére. Semmiben sem különbözik a trópusok egyéb városaitól, hacsak nagy erkölcssteleenségére nem. Mert Perunak és Ecuadornak minden romlott eleme Guayaquilbe özönlik, mintha csak minden bűnténynek és betörőnek menedékhelye volna. Ugyanazon a hajón utaztunk, mely néhány évvel ezelőtt Panamából Quayaquilbe hozott. Négynapos eseménytelen utazás után Callaoban vetettünk horgonyt, Lima kikötőjében. Itt kapta kézhez a P. Kommisszárius Loques-i püspökké való kinevezésének bulláját. Mindegyik kérésére megkapta az engedélyt. Nyolc páter kísérte székhelyére, hová egy hónappal Garcia Moreno meggyilkoltatása előtt érkezett.

Egy hónappal később elhagytuk Limát és mindjárt Okopába mentünk, hol nagy missós-házunk állott. Három napon keresztül tartott utunk vonaton fölfelé, egészen az Andák legmagasabb hágójáig. Garma, utvonalunk végállomása, volt az eu-

rópaiak és az indiánok között fönnálló cserekereskedés geopontja. Garmából Okopáig való utunk hátralévő részét szárhajón tettük meg. Okopában kellett megtanulnunk a quichanyelvet, Számos torok-hangzoja miatt e nyelv számunkra nagyon nehéz volt; de nem maradt más hátra: meg kellett tanulni, minthogy általánosan beszélik nemcsak a keresztény és pogány indiánok, hanem a keresztények között is. A határvidék indiánjai igen egyszerű és szófogadó nép, a missionáriusokat nagyon nagyra becsülik.

Okopában való egyhónapos tartózkodás után, mely idő alatt iparkodtunk quicha-nyelv néhány leghasználatosabb kifejezését elsajátítani, fölkészültünk hátralétkés utunkra a határig. Négyen voltunk. P.Prefektus, P.Ortiz, egy laikus testvér, névszerint Fulko Didák, ki velem együtt jött Spanyolországból és jómagam. Három napra Okopából való elutazásunk után érkeztünk Guanacóba. Utunkban mindenütt szíves-örömmel fogadtak, mert a franciskánusokhoz tartozik ez az egész vidék. Guanoco mintegy huszezernyi lakosu város, melyek nagy része telivér indián és igen jó nép, minthogy kevés dolguk van az európaiakkal. A város püspöke felkért, hogy tartsunk ott missiót. Számos megtérés volt az eredmény, mert már sok éve nem volt errafelé missió. A nép nagy figyelemmel hallgatta a beszédeket s időnkint oly heves zokogásban tört ki, hogy nem tudtunk tovább beszélni. Sőt mi több, olyan bünbánati cselekményeket vittek végbe, amilyenekkel egyébként csak nagy szentek életében találkozunk.

Missió alatt érkezett hozzánk Garcia Moreno halála híre. Először egyikünk sem akarta elhinni, mert már többször terjedtek el hasonló, minden alap nélküli mende-mondák. De ez a hír sokkal nagyobb igaznak bizonyult a hír. Noha Guanacot Equadortól 15 napi ut választja el, a nép mégis igen mély gyászra tartott. Ugy siratták meg az elnököt, mintha csak tulajdon atyjuk lett volna és gyászuk jelölül fekete lobogókat tűztek ki. A püspök ünnepies requiemet mondott érte, melyen egyik páterünk prédikált.

Több mint egy hónapig maradtunk Guanacóban. Nem volt elvesztegetett idő, mert avval töltöttük el, hogy missiókat és lelki gyakorlatokat tartottunk mindkét nembeliek számára.

Novemberben fölkerelkedtünk az ország belseje felé. Minékután nyolc napig vitorláztunk a Máyon fölfelé, elértük az Ucayali folyót, melyen további négy napig hajóztunk, míg a Cochiboga missósházat el nem értük. Cochiboga lakosságának legnagyobb része elénk jött az állomás egyik páterének vezetése alatt, hogy üdvözöljön. Friss élelmiszereket hoztak magukkal s miután erőt gyűjtöttünk, elkiérték szállásunkra, egész uton táncolva és zeneszerszámaikon játszva hozzá. Ugy látszott, hogy fölöttébb örülnek jövetelünkön: közülük egyesek beszéltek spanyolul is, de legnagyobb részük csak a quichua-nyelvet beszélte. A lakosok száma mintegy kétszáz főre rugott, főleg keresztények. A klíma forró volt és nedves, következképp sok volt a lázbetegség.

Állomásunk életrendje nagyjából megegyezett minden más ferences kolostoréval. Minden időnkét és akaratoinket a quichua-nyelv elsajátítására fordítottuk; de alig telt el egy félév, midőn leküzdhetetlen vágy lepott meg minket, hogy a vadak közé menjünk. Missiós-állomásunktól nem messze esett a Cumibu- és Cachibo-indiánok tartozkodási helye; ezek igen erkölcstelenek és nehezen megtéríthetők voltak. Kipróbált missionáriusok munkája közöttük mit sem használt. Jo-magam is meg akartam kísérlni; de olyan volt a nyelvjárásuk, amelyet én nem értettem. Csak némelyikük beszélte a quichua-nyelvet és épen ezek igen rosszakarátúak voltak; a ferenceseknek csupán csak ingóságaira pályáztván. Igy hát visszatértem a nélkül, hogy bármiféle eredményt is értem volna el.

/folyt. köv./

Németből:fr. Dénes.

A VIGASZTALON.
/Elbeszélés./

Ugyan P. Theofilus segítsen behordani a locákat a föld alá! Alighanem eső lesz. A nép széteszlott, nincs rá többé szükség. Theofilus-ámbár mást akart tenni-segítségére volt a frátereknek, hogy a padok meg ne ázzanak. Így azután a padok gyorsan a fedett instrumentum alá kerültek, mely ott állott a gyöngyösi barátok udvarán még a török időkben. Hivelt hogy a jámbor nép nem fért a templomba, az udvaron készítettek valami alkalmatosságot, hogy ott hallgassák az Isten igéjét. Lassan egész sötét lett. Theofil Páter ekkor odaszól a P. guardiánnak: „Hanem atyám most már talán mehetnék is.” - Jo fiam! Benedek urért a pénzt maholnap összehozzuk. Vigasztald meg őt. Azután a fr. Vilmos új kenyeret sütött, abból is vigy magaddal. De azért az élet kenyeréről se feledkezzél meg. - "Hát persze hogy nem, hogy is feledkezhetném meg.

Mire a szükséges holmit összehozta, már semmit se lehetett látni. De az ég is megeredt. A zivatar előszele végigszáguldott az udvaron s nyomban követte a természet másik pajzán gyermeke azápor. Theofilus Páter azonban még örült is ennek. Magára kerítette palliumát és a templomba ment. Visszafelé jövet a sekrestyés fráter csengetett, mire mindnyájan letérdeltek. Ő áldást adott, azután beburkolódzva nekivágott a viharos, sötét éjszakának.

Uttalan-utakon, nyomoruságos viskók között, sártengerbe majd elmerülve igyekezett ki a városból. Az idő kedvez ugyan neki, de azért még is jó az ovatosság. Megáll, hallgatozik. Mintha néma árny suhanna el szeme előtt, amint visszanez. Vagy a fák hajladoznak? A vihar egyhangu zenéje...

Még pár lépés. Itt az erdő. A nagy cserje közel, mégegy-
szer visszanez- és ugyanazt látja. De csak rövid ideig. A vi-
har jobban tombol, mint azelőtt. Ekkor célhoz ért. A bokorba
ba hatol s botjával az egyik követ felfeszíti. Barlangszerü
nyílás mered előtte. Gyorsan leszáll s a követ az üreg szájá-
hoz igazítja. Fáklyát gyújt...a kormos láng egy alagutat vi-
lágít meg. Elég széles és magas; jól járható. Ezen siet,
szinte száguld tovább. Örül, hogy nem vették észre. Az utób-
bi időben nagyon is figyelték őket. Nappal nem igen hagyhatta
el a várost gyanu nélkül, éjjel pedig a törökök senkit se en-
gedtek ki. Így tehát kocsin nem lehetett az utat megtenni, s
kénytelen az alagutnak ezt a szakát is használni. Mikor már
vagy egy órája halad, halk zugás közeledik. Minél jobban si-
et, annál jobban erősödik. O azonban tudja mi ez. Az alagut
megszakad, a szél még mindig fuj. De az eső elállt.

Kisfalu határában van. A legelső háznál bekopogtat.
"János bácsi itt vagyok." -Rögtön indulunk tisztelendő ur.-
Középtermetű ember áll elő kocsijával. Theofilus atya fölül.
A jó öreg fuvaros meleg pokrócokat ad neki, mert látja, meny-
nyire átázott és a levegő is hűvös. A kocsi megindul és hall-
gatnak, mert tudják, hogy van velük Valaki, Akit nem szabad
elfeledniök s Akivel szívükben beszélnek.

Éjfél után lehetett, mire elérték az alagutnak második
szakaszát, ahol ismét járható volt. János innét visszafordult,
miután Theofilus Atya megáldotta őt.

Ez az alagut-rész már nagyon rövid volt, de jól járható.
Hej csak a magyar seregek közelebb volnának, mit nem érne ez
az alagut. Am de hol vannak innét. Es a rabokat mily könnyen
meg lehetne szabadítani...sajnos csak egyszer. Mert föltétle-
nül rájönnének, merre tűntek el a foglyog. Jobb ez így egyelő-
re. Ekkor hirtelen fal állta útját. Jél ismerte már ő ezt. Az
egyik látszólag jól elhelyezett követ kimozdítja helyéből, át-
megy rajta s új folyosóra lép, mely az előbbire merőleges.
Majd ez a folyosó is amazok irányába fordul. A közepetáján
megáll. Jobbfelől hallgatódik. Igem, itt vannak a rabok. Ez
az egri-vár börtöne. Itt is csak egy kő kimozdításába kerülne,

ekerüljön, de ne tudják azt a szerencsétlenek, mert széttör-
ték bilincseiket, talán fogukkal is lerágnák bilincseiket csak
hogy megszabaduljanak. Amde bizonyosan rájönnének a börtön nyi-
lására és akkor...akkor a következő élőhalottakkal ki töröd-
nék? A fáklya sercegett. Onfeledten kapta arrébb. Ne! Ne tud-
ják meg. Balkeze felé ismét tudna titkos ajtot nyitni. Egy
másik nyílás a puszkaporos raktárhoz vezet. De az veszedelmes.
Tovább, csak tovább. A kislefolyosó végére ért. Gyengén megko-
szogtatja a falat. És azonnal meglazulnak a mohák és a falon
nyílás keletkezik. -Te vagy atyám?- "Én vagyok Juszuf. Szegény
gyermek sokat vársz te rám." -Mindig öröm az nekünk, ha te el-
jössz. De csak csendesesen!- Rozsdás kulcsokat veszek elő, ame-
lyeket maga csináltatott, s bevezeti a legnagyobb szobába, a-
hol a rabok egybezsufolva voltak.

"Békesség nektek édes gyermekeim!" A rabok a földön he-
verték, s minden mozdulatukra megsörrent a végzetes lánc. Az
egyik sarokban őszhajú, de büszke tartású magyar rab emelkedik
föl. Hálás tekintettel néz a jószívű felé s már szólni akar,
mikor látja, hogy az kéblén szorongatja mindnyájuk kincsét.
Tudják mit hozott. --Theofil atya rövid beszédet intéz hozzá-
juk; azután még aki akar, gyónhat is. Végül megáldoztatja ö-
ket. Mikor az utolsó is kész volt, az egyik sarokban megmozdult
egy alak. Török rab volt, úgy vetették ide a magyarok közé be-
tegen. -Adj nekem is abból a fehérből. Allah meg fog áldani
érte!- "Oh gyermekem nem adhatom azt neked, mert az a mi Is-
tenünk, és te Mohamed követője vagy." És a Páter megsimogatta
öt és ígérte neki, hogy a legközelebbi alkalommal ismét eljön
tanítani fogja, megkereszteli őt, és akkor ad neki is a fehér
kenyérből. Most pedig adni fog neki földi kenyeret. -Kibontot-
ta batyuját és kiosztotta nekik a kenyeret, amelyet Vilmos
testvér süített számukra.

Legutoljára ért az ősz magyarhoz. "Benedek uram vigasztal-
ódjék, maholnap együtt lesz az ősszag és kiváltjuk kegyelme-
det. És akkor visszaveheti várát a töröktől, és ősz fejjel is
becsületet szerez a magyar vitézeknek...Különben pedig egyék
a kenyérből."

Benedek uron mély meghatottság vett erőt. Szemében könny
csillogott...és így szolt:-A jó Isten áldjon meg titeket. "h

...
milyen a ti szívetek, hogy egy idegen nemzetet úgy betudott fogadni. Itália kék ege alatt születtetek és most így bujkáltok a börtönök sötétjében, hogy világosságot gyujtsatok annyi szerencsétlen magyar lelkében. Keserű a kolduskenyér, de ti megédesítitek szívetek szeretetével. Míg a mi testvéreink zsarolják és gyilkolják egymást a birtokért, addig ti elhózzátok nekünk szerencsétlen síró magyaroknak az égi és földi kenyeret. Megérzi a föld lépteiteket, ez az áldott magyar föld szívéhez ölel titeket. Igen ti magyarok vagytok, a mi barátaink. Mikor jön el vajjon a mi szabadulásunk napja. Az a ti fölmagasztaltatástok lesz. Ámbár nem vagyok próféta mondom neked, hogy szívünkbe zártunk titeket mindörökké és míg lesz e földön magyar, addig ti a mieink lesztek. Századok és századok mulnak el és titeket megáld a jó Isten! Áldjon is meg benneteket.- Szeméből letörölte a meghatottság könnyeit és vett a kenyérből, amelyet a szeretet édesített meg.

De P. Theofilus is úgy megilletődött, hogy alig tudott szóhoz jutni. „Ki tanított minket erre? hát az édes Udvözítő és a mi Atyánk szent. Ferenc. Ő ugyan olasz volt, de minket magyarrá tett a ti hálátok és egymáshoz való szeretetünk.” És beszélt nekik az igaz szeretet nyelvén, igaz szeretetből.

Ezalatt pedig fönt már hajnalodott. Az egri basa még javában aludt, mikor fölkeltek, hogy egy gyaur mindenáron fontos dolgot akar közölni vele. A basa sok dühöngés után fogadta a korai látogatót. Az pedig egy alacsonytermetű, ravasz tekintetű férfi volt.

-Mit akarsz te hitvány kutya?--Nagyságos uram, minden bask legdicsőbbje, elődbeborulok és följánlom titkomat, mely neked nagy hasznodra lehet. Nem kérek érte sokat.-Mit...kérsz érte? örülj, hogy ki nem rugtalak. Különben beszélj!-

Ekkor amaz fölkelte térdelő helyzetéből és egészen a basa füléhez hajolva így szólt:Te nem is tudod, hogy mily veszedelem fenyegeti e várat. Alagutat ástak hozzá úgy fogják váratat bevenni.

A basán a meglepetésnek egy árnya suhan+ végig, de aztán

keleti bizalmatlansággal nézte végig a nyomorult embert. -Ugyan ki? Hol van ide az ellenség?-Foglyaidat akarják kiszabadítani. Jól van te kutya, Menj le a börtönörrel.- Juszuf-kiáltott ki, de ha állításod valótlannak bizonyul-szétveretem a talpapat-dörögte a basa. Érted?...Megnyuzatlak...

A szerencsétlen ember szédülve támolygott ki. Juszuf, ki ilyenkor mindig a folyosón vigyázott, gyorsan a basa utasítása értelmében leindult az árulóval...Megzörgette a kulcsot.. zörgeti...hadd hallják odabent is...

Nyisd már...biztos tudomásom van...még elmenekül...A kulcs fordul, az áruló kikapja az ör kezéből a fáklyát...lásd itt a nyílás...és rohan...ki azon...A folyosó másik oldalán a másik lyuk...odamenekült...Es látja, hogy ott is terem van hor-dokkal...Hova bujtál?...előkereslek úgy is. Juszuf rohan. E hor-dokban puskapor van vigyázz az életedre!- Az én életemre.... amit kivernék belőlem...a bőrömré, amit lenyuznak...kifogok rajtad basa...s örült vigyergással dobja fáklyáját. Vakító fé-nyesség...föllobbanó lidérc lángok...még egyszer végigszalad a-gyukon a gondolat...és rájuk omlik a fal...A rengés is eláll. A vén föld árulót nyomott agyon, de az elárultat szívére öcl-te...A börtönnek azonban csak egyik része omlott be. A megtér-ni akaró muzulmán nyöszörög...a rabok jajgatnak.-Jön a basa. Átkozott áruló...tudtam, hogy ezt akarta...járt itt valaki?. A muzulmán nyög:járt egy barát...hozott nekünk kenyeret és vi-gasztalt minket.Mást nem akart? Nem! Megigérte, hogy máskor is eljön és hoz nekem kenyeret. Jól van...Achmed...hívá össze a divános urakat...Azok hallgatják a basát.:Csodálatosak ezek a gyaur barátok. Váramhoz férkőznek és csak a rabokat vigasz-talják. Lovagőbe röpíthettek volna, eladhattak volna...és ők csak vigasztalást hoznak. Ezért rendeljük el, hogy ezentul szabadon ki és bejárhassanak és semmi bántódásuk ne legyen. És ezt el is rendelték.

Képzelet vagy valóság...Mikor az ogri várnak az idő fo-gától már majdnem megemésztett falait láttam,néztem azokat a földalatti folyosókat és üregeket, kérdésemre azt mondta vala-ki, hogy itt alagutak voltak,Gyöngyös felé is vitt egy s ezen

jártak a gyöngyösi barátok ama sötét időkben az egri vár
börtönébe, hogy vigasztalják az ott nyomorgó szegény ma-
gyar rabokat.-

fr. Kpisztrán.

A HIVATÁS.

/ Kép Sz. Ferenc életéből./

/Pietro di Bernardone és felesége Pika asszony./

Pietro: /az asztalnál ül és fejét tenyerébe hajtja/

Oh, én szegény, szegény bolond atya,

Ki ily szabadra engedém fiam!

Egyéb sem hallik utca-szerte már,

Csak mindenütt az én fiam hirt,

És hogy bolond a Bernardo fia.

Rajtam kacag ma fél Itália

S ujjal mutatna rám a nagy világ

Ha lábamat csak egy kicsinyt kivonnám...

S mindezt nekem gonosz fiam tevé.

Pika: /férjével szemben ül az asztalnál./

Ne mondd Pietro, ó ne mondd gonosznak,

Mindaz, amit ő tett, bárhogy is aggaszt,

Gonosz fiunak tette nem lehet.

Pietro: Rómába ment a múlt időkben is,

Pénzét magától elvetette ott,

Bizony nem ép csekély kis összeget.

És úgy viselkedék mint egy bolond.

Gazdag ruháját ronggyal elcserélte

És kéregetni mert a nép között.

Miért is engedém el én oda?

Bebörtönözni illet volna őt

Mikor előttem engedélyt könyörgött.

Pika: Te rém. setéten gondolsz ő reá,

Pedig magától nem tehette azt.

Ki tudja? Tán egy égi kéz vezette'
S még meglehet az Ur talán maga...

Pietro: Ilyenre Isteh nem vezetheté,
Hogy megtagadva atyja s önmagát
Rut koldusöltönyt venne fel magára
Szegény fejemnek szörnyü szégyenére.
Vagy tán az ég vezette abban is,
Amit a multkor véghezvitt megint.
Todod a drága áru legjavát
Kiválógatva lóra ült vele
S majd hogy nem ingyen vesztegette el
S az árát?...

Még most se látom én viszont azóta
Lika: Ki tudja hátha rablobanda volt,
Mely tőle azt az árut elrabolta.

Pietro: A föltevés ismét valószínűtlen.
Hoki a pénz rossz templomára kellett
Amelyet ugy saját kezével épít,
Mivel beképzeli magának azt,
Hogy Isten arra hívta volna őt,
De hogyha volna is igaz belőle,
Amit higondol balgatag fejével
Rabolt segítség mit-sem ér azon
Az istenáldás biztos elmarad
Arról, ki még csak vissza sem riad
Tulajdon atyja meglopásitól...
De tette volna mind ezt mint lovag
Hogy így ne szólna minket Assisi
Csak tisztelettel ejtenék nevünk
A kár, amit tett elfeledve volna...
De így miként feledjem azt a kárt...

Lika: A kár nem oly nagy mint te gondolod
S az Ur bizonnal visszaadja azt...

Pietro: A kár ha nem nagy is de hát a szégyen...
Mert nem csupán magát gyalázta meg,
De engem atyját bajba vont vele...

Mert még a szél is azt susogja már:
Bolond, bolond a bernardo fia...
Hiába én ezt türni nem fogom
S ha kell az átkom suja érje őt
Kitagadom a rossz, gonosz fiut.

Pika: De kérve kérlek csendesedj Pietro
Ugy látom én, hogy kisé felhevültél
Csak légy nyugodtabb mást gondolsz megint
Ily fontos ügyben nem szokás sietni
Keserves érzést hozna még reánk
A gondolatlan elhamarkodás.

Pietro: Majd csak segít az ég a gyermekünkön.
Igen segít de hogy segíti őt
Koldusruhába rejti tagjait
S aztán a csöcselék kezébe adja,
Hogy sárt dobáljon ócska köntösére.
Köszönöm én az ily szelid kegyet...

Pika: Ha már a koldulás lett mindene
És minket árván egymagunkra hágy
Az Ur csak egyszer majd csodát csinál
S naggyá lesz Ő még én biz azt hiszem
Ki tudja?...Tán a koldusrongyból is,
Amelyre oly rég vár a lelke már
S csak benne bizzunk Ő bizony segít
És vissza adja még a gyermekünket...

/Az utcáról a csöcselék lármája hallatszik. Olykor egy-
egy ködörösöktől zöreje is hallható./

Pika: A...hallod, ott az utcán már megint
Micsoda durva szitkok hangzanak?...
Talán fiunkkal tesznek úgy megint
Miként a multkoris tapasztalánk...

/mindketten az ablakhoz sietnek./

Pietro: E szörnyüséget én nem türhetem
Már nincs eszén ez örült rossz fiu
Még holtraverné őt a csöcselék...
/szinte önfeledten szalad ki./

Pika: /ijedten kiált utána./
 Vigyázz reá, durván ne bánj vele
 Ugy is sok az, amit ma elviselt...

Magában/ Szegény fiam, szegény beteg gyerek
 Egy szomjazó szív ennyit megkiván
 S határa nincsen titkos óhajának...
 Hová leszel te így Ferenc fiam?
 Csak fájdalommal gondolok reád
 És könnybelábbad mind a két szemem
 Ha durva rongyaid előmbe tűnek...
 De Isten ellen nem lehet szavam
 O bölcs igazgatója mindeneknek.
 Ha erre hív, hát menj csak jó fiam,
 Szíves örömmel ad anyád oda,
 Habár a lelke kinja nem mulik
 S a szív csak az marad, mi volt örökre...
 /kopogás hallátszik az ajton./
 Szabó! Csak lépj elő az Ur nevében.

Szolga: /belép kosárral a kezében./
 Dicsértessék a Jézus, asszonyom
 Ferenc az ételt nem fogadta el
 Im itt hozom
 /kitakarja a kosarat/
 és higgyed el nekem
 Hozzá se nyult az ételhez fiad.
 Már rég megérkezém, de hát tudod,
 Az ur miatt ezt nem közölhetém.

Pika: /elveszi a kosarat./
 Köszönve fáradságodat megengedd
 Megkérdenem: vajjon Ferenc miért
 Nem vette ma tőled azt,
 Amit ebédre küldtem én neki,
 Mivel egyébkor mindig elfogadta?

Szolga: Igen, izent ő neked asszonyom:
 Ne haragudj reá e tetteért.
 Az Ur szegénye ott eszik, ahol
 Asztalt terít az égi kéz neki.

Mert még a szél is azt susogja már:
Bolond, bolond a bernardo fia...
Hiába én ezt türni nem fogom
S ha kell az átkom suja érje őt
Kitagadom a rossz, gonosz fiut.

Pika: De kérve kérlek csendesedj Pietro
Ugy látom én, hogy kisé felhevültél.
Csak légy nyugodtabb mást gondolsz megint
Ily fontos ügyben nem szokás sietni
Keserves érzést hozna még reánk
A gondolatlan elhamarkodás.

Pietro: Majd csak segít az ég a gyermekünkön.
Igen segít de hogy segíti őt
Koldusruhába rejti tagjait
S aztán a csöcselék kezébe adja,
Hogy sárt dobáljon ócska köntösére
Köszönöm én az ily szelid kegyet...

Pika: Ha már a koldulás lett mindene
És minket árván egymagunkra hágy
Az Ur csak egyszer majd csodát csinál
S naggyá lesz Ő még én biz azt hiszem
Ki tudja?...Tán a koldusrongyból is,
Amelyre oly rég vár a lelke már
Csak benne bizzunk Ő bizony segít
És vissza adja még a gyermekünket...

/Az utcáról a csöcselék lármája hallatszik. Olykor egy-
egy kődobásokoza zöreje is hallható./

Pika: A...hallod, ott az utcán már megint
Micsoda durva szitkok hangzanak?...
Talán fiunkkal tesznek ugy megint--
Miként a multkoris tapasztalánk...

/mindketten az ablakhoz sietnek./

Pietro: E szörnyüséget én nem türhetem.
Már nincs eszén ez örült rossz fiu
Még holtraverné őt a csöcselék...
/szinte önfeledten szalad ki./

Pika: /ijedten kiált utána./
 Vigyázz reá, durván ne bánj vele
 Ugy is sok az, amit ma elviselt...
/magában/ Szegény fiam, szegény beteg gyerek
 Egy szomjazó szív ennyit megkíván
 S határa nincsen titkos óhajának...
 Hová leszel te így Ferenc fiam?
 Csak fájdalommal gondolok reád
 És könnybelábbad mind a két szemem
 Ha durva rongyaid előmbe tűnnek...
 De Isten ellen nem lehet szavam
 O bölcs igazgatója mindeneknek.
 Ha erre hiv, hát menj csak jó fiam,
 Szíves örömmel ád anyád oda,
 Habár a lelke kinja nem mulik
 S a szív, csak az marad, mi volt örökre...
 /kopogás hallatszik az ajton./
 Szabó! Csak lépj elő az Ur nevében.

Szolga: /belép kosárral a kezében./
 Dicsértessék a Jézus, asszonyom
 Ferenc az ételt nem fogadta el
 Im itt hozom
 /kitakarja a kosarat/
 és higgyed el nekem
 Hozzá se nyult az ételhez fiad.
 Már rég megérkezém, de hát tudod,
 Az ur miatt ezt nem közölhetém.

Pika: /elveszi a kosarat./
 Köszönve fáradságodat megengedd
 Megkérdenem: vajjon Ferenc miért
 Nem vette ma tőled azt,
 Amit ebédre küldtem én neki,
 Mivel egyébkor mindig elfogadta?

Szolga: Igen, izent ő neked asszonyom:
 Ne haragudj reá e tetteért.
 Az Ur szegénye ott eszik, ahol
 Asztalt terít az égi kéz neki.

Koldus szegényhez koldus-étel illik,
Melyet imitt-amott a jó szivek
Szegényes asztalára hordanak
S az asztalát az Ur helyezze el:
Fehér kövekből, loccsanó pataknál.

/Ezalatt lép be Pietro és Ferenc; Ferencen sárral bedobált egyszerű kopott ruha van. Tekintete szelid, jóságos. Pietro az ellenkezője.../

Pika: /Átakarja ölelni Ferencet, de Pietro visszatartja/
Szegény fiam mondd mit tevéel megint?/sir/

Pietro: Hogy mit mivelte?-
A város összes koldus embere
Hangos kacajjal azt beszéli már...
Én most csak azt szeretném kérdeni,
Mind ezt miért tevé?
Nohát beszélj!
Mi indított, hogy így tégy mivelünk?

Ferenc: /kisé félénken/ Miért?

Pietro: Igen igen miért?

Ferenc: /fölbátorodva/ Hát önmagam...
Az az nem...Lelkemért...
Avagy talán ha így veszem, találabb
Mindezt atyám a lelkekért tevé.

Pietro: A lelkekért?

Ferenc: Igen a lelkekért;

Pietro: Nicsoda lelkekért?

Ferenc: Az embereknek drága lelreért
S a lelkedért is drága jó atyám;

/Pika ezalatt ruhát és ételt rak az asztalra, közben könynyeit törli le szeméről./

Pietro: Ki mondta néked mindezt, hogy tegyed,
Ki az ki néked így be tud beszélni?

Ferenc: Ki az atyám?/Kisé csendesebben/
A lellem vágya ez...
Az az nem is, az Isten szolt maga:
Lpítsd Ferenc a gyenge templomot

Mivel halomra dül, ha senkisésem
Visel reá egy csöppnyi gondot is...
És én a szozatot szivembe zártam
És összekoldulám amit lehet,
Hogy megjavítsam azt amint tudom.
Ezért levék hát koldus és szegény,
Mert azt, amit sok gazdag el nem ér
Koldus szegénynek kell elérnie...

Atro: Ezért hagyád hát el szülőidet?

renc: Ezért...De még egyéb is késztetett
Most még egészen nem tudom, mi az
De érzem így a vágyam teljesül
Így önmagamra lelhetek talán
És megtalálom azt, amit kerestem
Koldus leszek, hogy nagy lehessen egykor...

Atro: /szomoruan/Szegény fiu te mindig álmodol...

Mikor kel egyszer már a nap neked?
Alszol fiam s mi ketten úgy vagyunk
Mint jó szülők az alvo gyermeküknel
Borzadva nézzük rémes álmodat,
De felzavarni nem mérünk belőle...
Szeretetünk tart tőle vissza csak---
Kelj fel magad álomszuszék fiu,
Mert kellemetlen lesz az ébredés
Ha én verem ki álmodat szemedből.

renc: Ébren vagyok én régen o atyám
Főlébredém, de sem ti, sem magam
Okai nem vagyunk az ébredésnek,
Mert hát hisz ' O a nagy király maga
Tevé az áldott két kezét fejemre,
Hogy fölriasszon szörnyü mámoromból,
Amit a gazdag élvezet szerez
S ami a lélek szárnytörője lesz...

Atro: Oh hagyd fiam hiszen beláthatod,
Hogy tévedésbe estél már megint.
Talán a gazdag jó sem lehet?
Király is áll a szenteink között...

S a fának is minél magasbra nyul
A nagy hegyormon ága ég felé,
Annál közelebb van ám az égiekhez.

Igaz atyám az égbe nyulnak el
Magas hegyormon óriási fák,
S a tiszta felhők röppke táborából
Kitárt karokkal intenek felénk
S vonzzák a lelkeket magasba fel
Melyek csak akkor s úgy repülnek
Ha már a fátel is tanultak egykor
Amely először kis magocska volt
S amely csak úgy jutott a fellegekbe,
Hogy rásütött a szende napsugár
Igy is be hosszú ám az év sora,
Amig felért a fellegek közé...
S király?... Király is áll amott igaz,
A tiszta lelkek égi fénykörében...
De hát a vágyam nékem épen ez
Királyi fény...

Királya lenni önmagamnak...
Király, vezér a testvek ösztönin,
Hogy megkivánni semmi mást ne tudjon,
Csak azt, amit a lélek is kívánhat...
Dehát hatalmas én csak úgy leszek,
Ha a kevély nyak szolgaságra hajlik,
Ha szívörömmel elfogadja terhét
Annak, ki bűneinket elviselte
Hert hát hisz' oly kevés, amit teszünk,
Miért a mennyet Ő nekünk igézte...

Kemény szived könnyörtelen fiu
Ha már szavamra nem hajol sehogy
Lágyítsa azt a könnyek árja meg
Oh nézd anyád s az én keservemet...

Igen a könnyeim beszéljenek,
Ha már szavam nem érted gyermekem---
A könnyek árja bár szívemre foly
S a keblemen is érző szív sajjog,

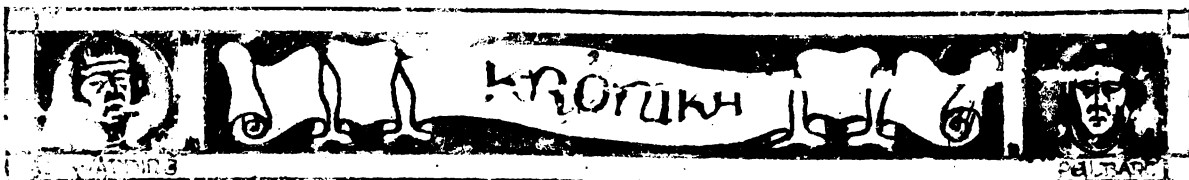
Amely szeretve ég irántatok,
De ezt az érzést úgy mutathatom
Irántatok ki hidd el jó anyám
Ha az ekén a kéz is ott marad...

Hálátlan ajkad szóra föl ne nyisd
Részvétemért hát ezzel s így fizetsz
Ne lásd ezentúl még a ház falát sem
S riátosan tuszkolja ki Ferencet az ajtón/
/sirva beszél utánuk/
Fiam Ferenc szegény beteg fiu...
De nem, te nem lehetsz beteg tudom
Mert hisz' neked van égi orvosod
És O sziveinknek biztos enyhet ad
Légy hát ezentúl már az O fia
Legyen csak úgy miként az Ur akarja
S talán a jóslat teljesülni fog:
Még nagy leend e gyermek egykoron...

Vége.

fr. Celesztin.

Szeptember hó 12-én volt az idei tanév-ünnepélyes megnyitása. Osszejöttünk az egyik előadóteremben, hogy a kedves és oly hamar elröppenő nagyvakáció után ismét nekifogjunk egy év munkájához. Tantervünk a következő:

Philosophia I-II. psychologia, theodicea, fil. tört., héber.

Theologia I. dogmatica fund., morális principiumok, egyháztörténelem.-

Theologia II-III-IV. dogmatica specialis, egyházjog, biblicum ujszövetség, homiletica.

Bátor szívvel; örömmel fogunk neki a tanulásnak s az Isten áldása sem fog elmaradni.

Szeretettel üdvözljük főiskolánkon Pécsről jött testvéreinket fr. Benifácut, Szilvesztert, Vilmost, Celesztint, Alexiust, ugyszintén Szécsényből jött Albin, Kallist, Tivadar és Bertalan exnovíciusokat. Legyenek szorgalmas növendékei Alma Materünknek.

Szt. Ferenc Atyánk tiszteletére mi is rendeztünk egy kedves, nívós ünnepélyt szept. 30-án. Az amugy is impozáns rectoriumunk erre az alkalomra megnyerő díszet öltött. Szerető és ügyes kezek rövid idő alatt valóságos erdővé varázsolták azt. A szív igaz örömet és hangulatát sugározta minden. Emelkedett, lelkes hangulatban hallgatta végig a nagy és előkelő közönség az értékes szavakat.

Műsora a következő volt:

Megnyitóbeszéd. Tartotta főt. P. Hermann Hermenegild Magister és Guardian.

„Plaude turba...“ Zenéjét szerző P. Szabo Polikárp, előadta az énekkar.

"Szent Ferenc szociális élethivatása." Irta fr. Szilveszter.

"Traumerei"/Schumann/.Előadta a zenekar.

"Unnapi szó."/Kossik B./Szavalta fr. Károly.

Unnapi beszéd.Tartotta fr Szalez.

"Aseš Tod."/Grieg/Hegedűn játszották fr.Sándor és Sebertyén,
harmoniumon kísérte fr.Theophil.

"Szegény Ferenc gazdagsága." Irta fr. Bonifác.

"Koldus szavakkal."/Kocsis L./Szavalta fr. Ipoly.

"Vigasztalók."/Elbeszélés/Irta fr. Kapisztrán.

"Kis symphonia."/Danča/Előadta a zenekar.

"Concupiscit et deficit..."/Goller/Előadta az énekkar.

Az ünnepélyt P. Magister zárta be.

A főbb számokat a jelen füzetünkben hozzuk. 7tagu
zenekarunk nagy tetszést aratott, főleg fr. Sebertyén a nagy-
bőgővel. Hiába nemcsak a poéta, hanem a muzsikus is nascitur.

Okt. 5. es 6.-án volt kis zárda szőlőnkben a régvárt szüret.
25 clericus keze alatt csak úgy égett a munka s a szebbnél-
szebb szőlőfürtök csak úgy tüntek el a puttonokban, no meg má-
sutt. Minden nagyon jól folyt. le. A most is. Mint minden jó, úgy
ez is hamar elmúlt s most már csak bongesztári járunk, de már az
sincs, mit. Minek voltunk olyan szorgalmasok:-

S most szeretettel búcsuzom a "Kronika" rovatától: a kö-
vetkező számtól más fogja azt vezetni.-

"Szent Ferenc szociális élethivatása." Irta fr. Szilveszter.

"Traumerei"/Schumann/. Előadta a zenekar.

"Unnapi szó."/Kossik B./Szavalta fr. Károly.

Unnapi beszéd. Tartotta fr. Szalez.

"Ases Tod."/Grieg/Hegedűn játszották fr. Sándor és Sebertyén,
harmoniumon kísérte fr. Theophil.

"Szegény Ferenc gazdagsága." Irta fr. Bonifác.

"Koldus szávakkal."/Kocsis L./Szavalta fr. Ipoly.

"Vigasztalók."/Elbeszélés/Irta fr. Kapisztrán.

"Kis symphonia."/Dan.../Előadta a zenekar.

"Concupiscit et deficit..."/Goller/Előadta az énekkar.

Az ünnepélyt P. Magister zárta be.

A főbb számokat a jelen füzetünkben hozzuk. 7tagu
zenekarunk nagy tetszést aratott, főleg fr. Sebertyén a nagy-
bőgővel. Hiába nemcsak a poéta, hanem a muzsikus is nascitur.

Okt. 5. és 6.-án volt kis zárdaeszlőnkben a régvárt szüret.
A 25 clerikus keze alatt csak úgy égett a munka s a szebbnél-
szebb szőlőfürtök csak úgy tűntek el a guttonokban, no meg má-
sutt. Minden nagyon jól folyt le. A most is. Mint minden jó, úgy
ez is hamar elmúlt s most már csak bongeszi járunk, de már az
sincs, mit. Minek voltunk olyan szorgalmasok?

S most szeretettel búcsuzom a "Kronika" rovatától: a kö-
vetkező számtól más fogja azt vezetni.

